

Reclasseren en bestaanszekerheid

De impact van reclasseren op
wonen, werk en financiën

Colofon

Datum Februari 2024
Afdeling Lectoraat Modelleren van Maatschappelijke Impact
Auteur Anouk Visser & Mijneke Roeland

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Leeswijzer	7
2	Methode.....	8
2.1	Onderzoekspopulatie	8
2.2	CBS-microdata	9
2.3	Variabelen	10
2.3.1	Wonen.....	10
2.3.2	Werk.....	11
2.3.3	Financiën	12
2.4	Analyse.....	13
3	Wonen	14
3.1	Wonen en (herhaald) strafbaar gedrag.....	14
3.1.1	De invloed van mobiliteit.....	15
3.1.2	De invloed van de buurt.....	15
3.2	Wonen en gedragsverandering.....	15
3.3	Wonen in de praktijk.....	16
3.4	Wonen in cijfers.....	17
4	Werk	21
4.1	Werk en (herhaald) strafbaar gedrag.....	21
4.2	Werk en gedragsverandering.....	22
4.3	Werk in de praktijk.....	23
4.4	Werk in cijfers.....	23
5	Financiën	28
5.1	Financiën en (herhaald) strafbaar gedrag.....	28
5.2	Financiën en gedragsverandering	29
5.3	Financiën in de praktijk	29
5.4	Financiën in cijfers	30
6	Bestaanszekerheid per type.....	40
6.1	Bestaanszekerheid type 1 (n=884)	40
6.2	Bestaanszekerheid type 2 (n=715)	40
6.3	Bestaanszekerheid type 3 (n=649)	41
6.4	Bestaanszekerheid type 4 (n=1.063)	42
6.5	Bestaanszekerheid type 5 (n=640)	43

6.6	Bestaanszekerheid type 6 (n=757)	43
6.7	Bestaanszekerheid type 7 (n=1.060)	44
6.8	Bestaanszekerheid type 8 (n=671)	45
6.9	Bestaanszekerheid type 9 (n=578)	45
6.10	Bestaanszekerheid type 10 (n=1.621)	46
6.11	Bestaanszekerheid type 11 (n=699)	47
6.12	Bestaanszekerheid type 12 (n=513)	47
6.13	Bestaanszekerheid type 13 (n=475)	48
6.14	Bestaanszekerheid type 14 (n=408)	48
6.15	Bestaanszekerheid type 15 (n=1.128)	49
7	Conclusie & discussie	51
8	Literatuur	52
9	Bijlage.....	58

1 Inleiding

De bestaanszekerheid in Nederland staat de afgelopen paar jaar hoog op de maatschappelijke agenda. Verschillende groepen mensen die onvoldoende bestaanszekerheid ervaren, worden meer en meer zichtbaar. Hoewel de reclasseringspopulatie in meerdere dwarsdoorsnedes oververtegenwoordigd is (waaronder alleenstaanden, lage inkomens, schuldenaren en daklozen), is een analyse van de bestaanszekerheid van de Nederlandse reclasseringspopulatie nog niet gedaan. Toch kan een gebrek aan bestaanszekerheid wel degelijk van invloed zijn op het reclasseringstraject én is menig reclasseringswerker wel betrokken bij het bevorderen van de bestaanszekerheid.

In een publicatie van Smit (2019) wordt de mate van bestaanszekerheid in Nederland beschreven in de periode van 2016 tot 2019. Volgens Smit zijn er 2,6 miljoen huishoudens in Nederland die moeilijk rond kunnen komen, heeft één op de vijf huishoudens een betaalachterstand en zijn er 320.000 mensen in Nederland die werken en toch arm zijn (Smit, 2019; Schonewille & Crijnen, 2019; Vrooman, Josten, Hoff, Putman & Wildeboer Schut, 2018). Hoewel er in de pre-corona periode sprake is geweest van hoogconjunctuur, profiteerde niet iedereen daar in gelijke mate van. Dit heeft de kloof tussen arm en rijk verder vergroot. Met de huidige inflatiecijfers en stijgende kosten wordt deze kloof verder uitvergroott. Dit versterkt de maatschappelijke onrust en sociale ongelijkheid.

Sociale ongelijkheid ontstaat volgens het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) door een overvloed van kapitaal bij sommige groepen en schaarste van kapitaal bij andere groepen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in vier verschillende vormen van kapitaal, namelijk: economisch kapitaal, persoonskapitaal, sociaal kapitaal en cultureel kapitaal. Het SCP definieerde in 2014 al zes sociale groepen met verschillende mate van kapitaal (Vrooman, Gijsberts & Boelhouwer, 2014): (1) de gevestigde bovenlaag, (2) de jongere kansrijken, (3) de werkende middengroep, (4) de comfortabel gepensioneerden, (5) de onzekere werkenden en (6) het precariaat. Met name deze laatste twee groepen kennen een tekort aan kapitaal op meerdere van de vier hiervoor genoemde vormen van kapitaal. Dit zet de bestaanszekerheid van deze groepen onder druk. Juist de mensen die strafbaar gedrag vertonen bevinden zich onevenredig vaak in deze laatste twee groepen. Armoede, werkloosheid en een gebrek aan financiële zekerheid vormen stressoren die bij kunnen dragen aan (de herhaling van) strafbaar gedrag (Roeland, Visser & Németh, 2021).

Kader Deelrapport *Reclasseren en bestaanszekerheid*

In het rapport *De waarde van reclasseren in Nederland* (Németh, et al., 2022) wordt de meerwaarde van reclasseren besproken voor de Nederlandse maatschappij. De conclusie in dat rapport luidt dat iedere euro investering in de reclassering, direct rond reclassenten een maatschappelijke waarde van twee euro heeft. Voor deze raming is echter nog geen onderscheid gemaakt tussen verschillende typen (zoals besproken in het rapport *Typologie reclassenten* (Visser, Roeland, Stegink, Linnenbank & Németh, 2022)). De komende deelrapporten gaan daarom in op een inhoudelijk thema en de mate waarin dit relevant is voor verschillende typen. Om uiteindelijk een nieuwe versie van het rapport *De waarde van reclasseren in Nederland* aan te bieden met hierin een verwachte maatschappelijke meerwaarde op typeniveau, inhoudelijke duiding en mogelijke beleidsimplicaties.

Definiëring bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid wordt in de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens in artikel 25 als volgt omschreven:

Een ieder heeft recht op een levensstandaard die hoog genoeg is voor de gezondheid en het welzijn van zichzelf en zijn gezin, waaronder inbegrepen voeding, kleding, huisvesting en geneeskundige verzorging en de noodzakelijke sociale diensten, alsmede het recht op voorziening in geval van werkloosheid, ziekte, invaliditeit, overlijden van de echtgenoot, ouderdom of een ander gemis aan bestaansmiddelen.

Bestaanszekerheid gaat dus verder dan de hoogte en stabiliteit van het inkomen, het omvat ook of iemand betaalbaar kan wonen en of er de financiële ruimte is om voor zichzelf en naasten te kunnen zorgen.

De definiëring van bestaanszekerheid is nog niet eenduidig. Afhankelijk van het vraagstuk worden er soms meer of minder factoren geïnccludeerd, maar er lijkt consensus te bestaan over enkele sleutelementen: wonen, werk en financiën.

Wonen

Zekerheid van wonen houdt in dat mensen een veilig dak boven hun hoofd hebben, waarbij de huur of koopovereenkomst voldoende zekerheid en stabiliteit biedt. Dat de woning bovendien betaalbaar is (in verhouding tot het inkomen) en dat de vaste woonlasten zoals energiekosten, betaalbaar zijn. Deze zekerheid is niet voor iedereen in Nederland haalbaar. Het woningtekort in Nederland is in 2023 geraamd op bijna 400.000 woningen. De verwachting is dat dit tekort nog verder zal oplopen alvorens na 2027 aan een voorzichtige daling te beginnen (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2023). De wachtlijsten voor een betaalbare huurwoning in Nederland zijn lang, gemiddeld negen jaar (NPO Kennis, 2023). Dit zorgt ervoor dat veel mensen langere tijd verblijven bij familie en vrienden, in tijdelijke woonvoorzieningen of dat ze dakloos raken.

Werk

Zekerheid van werk houdt in dat mensen met hun dagelijkse of wekelijkse inzet, voldoende inkomen kunnen vergaren en dat ze erop kunnen vertrouwen dit inkomen in de nabije toekomst met gepaste regelmaat te ontvangen. Dit betekent ook dat de arbeidsovereenkomst voldoende zekerheid en stabiliteit moet bieden en dat het inkomen toereikend is voor de basisbehoeften. De arbeidsmarkt is de afgelopen jaren historisch krap, dit houdt in dat er meer vacatures zijn dan mensen die werk zoeken. Het percentage mensen met een flexibel arbeidscontract is de afgelopen jaren iets gestegen, dus de zekerheid is iets gedaald, daar staat tegenover dat een nieuwe werkplek makkelijker te vinden is in de huidige arbeidsmarkt (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2022).

Financiën

Zekerheid van financiën ligt in het verlengde van zekerheid van werk, en houdt in dat mensen voldoende inkomsten hebben uit werk of sociale voorzieningen en bovendien geen problematische schulden hebben die deze zekerheid ondermijnen. Dit betekent dat datgene wat binnenkomt, voldoende is om rekeningen te kunnen betalen, een financiële buffer op te bouwen voor eventuele tegenslagen en er geen schulden zijn die het dagelijks leven belemmeren. Voor een groot deel van de Nederlanders is dit niet per definitie het geval. Uit herhaald onderzoek van het Nibud blijkt dat bijna 37% moeite heeft met rondkomen. Groepen die hier buitenproportioneel vaak moeite mee hebben zijn alleenstaanden met kinderen, mensen die een uitkering ontvangen, lage inkomens en jongvolwassenen tussen de 18 en 35 jaar (Groen, Van Horssen & Veerman, 2022). De nationale

ombudsman stelt in een recente rapportage dat het sociaal minimum niet toereikend is (Bokhorst, 2022).

Een groeiende groep mensen ervaart onzekerheid ten aanzien van wonen, werk en/of financiën. Dit kan een scala aan oorzaken hebben, maar veroorzaakt vaak ook een stapeling aan (nieuwe) problemen. In welke mate bestaanszekerheid, of een gebrek hieraan, speelt binnen de reclasseringspopulatie, de verdeling binnen de verschillende subgroepen en de inhoudelijke zwaartepunten per subgroep, staan centraal in dit rapport.

1.1 Leeswijzer

Achtereenvolgend wordt ingegaan op de deelthema's wonen, werk en inkomen. Ieder hoofdstuk bestaat uit een onderbouwing met behulp van literatuur en theorie en een cijfermatige stand van zaken voor Nederlandse reclassenten. Daarbij wordt, waar mogelijk, een vergelijking gemaakt tussen de situatie voor de start van de reclassering en de situatie na de start van de reclassering (zie ook hoofdstuk 2 *Methode*). Om op deze manier een indicatie te geven van de veranderingen die optreden in het leven van reclassenten na de start van reclasseringsbemoedigen. Op sommige plekken is in de lopende tekst al aandacht voor de stand van zaken op typeniveau, maar een echte beschrijving per type staat beschreven in hoofdstuk 6 *Bestaanszekerheid*. In hoofdstuk 7 wordt tot slot stilgestaan bij de betekenis van de beschreven opbrengsten en de kanttekeningen bij de gekozen werkwijze.

2 Methode

Ieder inhoudelijk hoofdstuk bestaat uit een deel literatuur en theorie en een deel cijfermatige informatie over Nederlandse reclassenten. De theorie en literatuur zijn gebaseerd op verschillende scoping reviews, waarbij primair gebruik is gemaakt van peer reviewed bronnen. Voor de cijfermatige informatie is gebruik gemaakt van reclasseringsdata en CBS-microdata. In dit hoofdstuk wordt stil gestaan bij de methode ten aanzien van het cijfermatige deel. Achtereenvolgend wordt de onderzoekspopulatie beschreven, een korte toelichting op de CBS-microdata gegeven, de gebruikte variabelen beschreven inclusief definiëring en beschikbaarheid en tot slot wordt een beschrijving gegeven van de analyses die centraal staan in dit rapport.

2.1 Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie bestaat uit alle reclassenten bij de drie reclasseringsorganisaties met actieve inzet in 2016 (N=83.794). Onder actieve inzet¹ van de reclassering worden de volgende werkzaamheden verstaan:

- Alle bezochte vroeghulpen;
- Alle uitgebrachte adviezen;
- Alle gestarte toezichten (met datum 1^e face to face-contact);
- Alle gestarte werkstraffen (met datum 1^e werkdag);
- Alle gestarte gedragsinterventies (met datum 1^e bijeenkomst);
- Alle afgeronde plaatsingen forensische zorg.

Opdrachten waarvoor de reclassering zich heeft ingespannen, maar die niet tot deze daadwerkelijke inzet hebben geleid, zijn niet meegenomen.

Voor het doel van dit onderzoek is het van belang dat kan worden bekeken hoe mensen zich na de start van reclasseringsinzet hebben ontwikkeld. Hebben ze bijvoorbeeld werk gevonden, is de hoogte van het inkomen veranderd en welke veranderingen zijn er opgetreden in de woonsituatie. Idealiter wordt er gebruik gemaakt van een zo recent mogelijke populatie. Daarnaast wordt de eis gesteld dat er minstens drie jaar aan data beschikbaar is over het verloop in de tijd na de start van reclasseringsinzet. Aangezien de reclasseringsgegevens, en ook de meeste gegevens (bij start van dit onderzoek) bij het CBS, beschikbaar zijn tot 2020, is de keuze gemaakt voor 2016 als peiljaar. Dit stelt in staat om zowel achter- als vooruit in de tijd te kijken.

De onderzoekspopulatie met actieve reclasseringsinzet in 2016 bestaat uit 83.794 unieke reclassenten. Door het CBS zijn 82.954 personen juist gekoppeld (99%). In de onderzoekspopulatie is 85% man en de gemiddelde leeftijd is 36 jaar (tabel 1). Op enig moment in de drie jaar na start van reclassering overlijden 1.121 reclassenten (1%). Deze personen worden niet meegenomen in de verdere analyse. Hierdoor bestaat de uiteindelijke populatie uit 81.833 personen. Van alle mannen in de populatie heeft de helft kinderen. Gemiddeld hebben mannen twee kinderen. Van alle vrouwen heeft bijna driekwart kinderen (73%). Vrouwen hebben ook gemiddeld twee kinderen. In het algemeen heeft iets meer dan de helft van de reclassenten kinderen (54%).

¹ Uitgangspunt is dat in 2016 een programma in het systeem van de reclassering (IRIS) is aangemaakt. Dit betekent in het algemeen dat de reclassering actief bezig is geweest met de betreffende opdracht voor de reclassent. Daarbinnen is gekeken of er sprake is geweest van een daadwerkelijke start, zoals omschreven in de opsomming. Voor de analyses is er voor nu voor gekozen om de duur van de reclasseringsinzet van toezichten, werkstraffen en gedragsinterventies te bepalen vanaf de datum van de aanmaak van het programma tot de feitelijke einddatum van het programma en/of einddatum van de opdracht/programmacombinatie bij afgeleide opdrachten. Bij vroeghulpen, adviezen en plaatsingen forensische zorg is de uitstroomdatum genomen, omdat deze taken niet expliciet gericht zijn op gedragsverandering in de loop van een bepaalde periode en daarom voor dit onderzoek gezien kunnen worden als een 'momentopname'.

In het rapport *Typologie reclassenten* (Visser, et al., 2022) is een deel van de onderzoekspopulatie onderverdeeld in 15 verschillende typen (n=12.017). De mensen in cluster 1 t/m 15 staan allen in 2016 onder toezicht van de reclassering. De overige mensen zijn onderverdeeld in cluster 16 (onder toezicht maar niet ingedeeld in een cluster omdat er voor hen geen RISc 4.0 data aanwezig was), 17a (reclassenten met alleen een werkstraf), 17b (reclassenten met alleen advies) en 17c (reclassenten met een combinatie van advies en een werkstraf). Voor de werkwijze, verantwoording en precieze onderverdeling verwijzen we graag naar Visser, et al. (2022). Voor de typen 1 tot en met 15 is er een verandertheorie geformuleerd, dit zijn dan ook de typen die in hoofdstuk 6 verder worden uitgewerkt.

Tabel 1. Beschrijving reclasseringspopulatie N=82.954.

Cluster	N	Gemiddelde leeftijd (standaard deviatie)	Mannen	Vrouwen	Ouderschap (N=81.833)
1	905	39 (14)	764 (84%)	141 (16%)	465 (53%)
2	728	30 (10)	706 (97%)	22 (3%)	277 (39%)
3	656	32(9)	606 (92%)	50 (8%)	286 (44%)
4	1.071	32(11)	1.009 (94%)	62 (6%)	542 (51%)
5	647	38(11)	535 (83%)	112 (17%)	331 (52%)
6	765	33(10)	71 (93%)	54 (7%)	344 (45%)
7	1.078	34(11)	964 (89%)	114 (11%)	533 (50%)
8	676	31(11)	644 (95%)	32 (5%)	307 (46%)
9	589	38(13)	535 (91%)	54 (9%)	244 (42%)
10	1.635	38(14)	1.447 (89%)	188 (11%)	940 (58%)
11	706	31(9)	669 (95%)	37 (5%)	382 (55%)
12	521	34(10)	452 (87%)	69 (13%)	279 (54%)
13	482	33(10)	460 (95%)	22 (5%)	164 (35%)
14	416	39(10)	355 (85%)	61 (15%)	170 (42%)
15	1.141	37(12)	937 (82%)	204 (18%)	670 (59%)
16	19.133	36(13)	16.758 (88%)	2.375 (12%)	9.692 (51%)
17a	29.028	36(12)	23.988 (83%)	5.040 (17%)	16.828 (59%)
17b	18.035	37(14)	15.333 (85%)	2.702 (15%)	9.157 (52%)
17c	4.742	35(12)	4.001 (84%)	741 (16%)	2.461 (53%)
Totaal	82.954	36(13)	70.874 (85%)	12.080 (15%)	44.072 (54%)

2.2 CBS-microdata

De metingen op het gebied van wonen, werk en financiën worden uitgevoerd met behulp van CBS-microdata. Er worden zes perioden gemeten, te weten drie jaar voor de start van de reclassering, twee jaar voor de start, één jaar voor de start, één jaar na de start, twee jaar na de start en drie jaar na de start van de reclassering. Waarbij de start is gedefinieerd onder paragraaf 2.1 Onderzoekspopulatie.

CBS-microdata houdt informatie op verschillende manieren bij. Er zijn CBS bestanden die informatie op dagniveau bijhouden, zo is het bijvoorbeeld bij werk tot op de exacte datum bekend wanneer een contract ingaat. Er zijn ook bestanden waarin de informatie op peildata wordt bijgehouden. Informatie wordt dan bijvoorbeeld op 1 januari van het betreffende jaar genoteerd. Door dit verschil in bijhouden zijn er binnen dit rapport ook twee verschillende aanpakken gehanteerd en zijn er twee notatiemogelijkheden. In het eerste geval is de exacte situatie op een peildatum bekend, dit wordt opgeschreven als T -3, T -2, T -1, T0, T1, T2 en T3. Waarbij T0 de startdatum betreft en de anderen daar 365, 730 of 1.095 dagen vanaf liggen. Zodra informatie 'ergens in een jaar', zoals bijvoorbeeld op 1 januari bekend is, dan wordt er geschreven over jaar min 3, jaar min 2, jaar min 1, jaar 1, jaar 2 en jaar 3. In de tekst zal kort benoemd worden of er sprake is van een peildatum of informatie op jaarniveau. In de tabellen staan boven de kolommen bovengenoemde notaties.

Daarnaast zijn sommige bestanden beschikbaar van 1999 tot 2021 en anderen van 2010 tot 2021. De beschikbaarheid van 2010 tot 2021 heeft als consequentie dat we niet voor de gehele populatie achteruit kunnen kijken, dit kan namelijk pas vanaf een startdatum in 2013. Dat betekent dat er voor die bestanden 81.105 personen gekoppeld kunnen worden. Daarmee verliezen we 1%, maar voor bijvoorbeeld type 3, 11 en 13 verliezen we maximaal 9%. Wanneer deze lagere N van toepassing is zal dat beschreven worden, de percentages zullen dan berekend worden aan de hand van 81.105 personen en niet 81.833 personen.

2.3 Variabelen

In onderstaande paragraaf wordt per thema beschreven van welke bestanden en variabelen gebruik is gemaakt.

2.3.1 Wonen

Om de woonsituatie in kaart te brengen is gebruik gemaakt van een variabele die weergeeft of een reclassent op een woonadres of briefadres woont, in combinatie met de start- en einddatum van het betreffende adres. Gemeten is of reclassenten over een woonadres of briefadres beschikken op de peildatum, hoe vaak zij in de opvolgende 365 dagen wisselen van adres en de gemiddelde duur van de adressen. Voor deze analyse is gebruik gemaakt van een bestand dat CBS-microdata service op aanvraag voor ons heeft klaargemaakt.

Voor het type woning waarin men woont is gebruik gemaakt van het bestand INHATAB, type woning wordt op huishoudniveau gemeten en ieder jaar op 1 januari geregistreerd (tabel 2).

Tabel 2. CBS variabelen wonen.

Variabele naam	Definiëring	Beschikbare data
FunctieAdres	Beschikt reclassent over een woonadres of briefadres	Op dagniveau beschikbaar
AanvangAdres	Datum waarop het adres aanvangt	Op dagniveau beschikbaar
EindeAdres	Datum waarop het adres eindigt, in praktijk één dag voor de startdatum van het nieuwe adres	Op dagniveau beschikbaar
INHEHALGR	Classificatie van een particulier huishouden naar bezit van een eigen woning en het al dan niet hebben van huurtoeslag, opties: eigen woning, huurwoning zonder huurtoeslag, huurwoning met huurtoeslag, institutioneel huishouden, onbekend huishouden	Op 1 januari van het verslagjaar

2.3.2 Werk

Om de werksituatie in kaart te brengen wordt gemeten of reclassenten over een baan beschikken op de peildatum of in het betreffende jaar. Dit wordt gemeten met de variabele IKVID, uit het bestand 'Spolisbus' van CBS-microdata (tabel 3). IKVID geeft een inkomstenverhouding weer. Naast een baan op de peildatum is het aantal nieuwe contracten in de opvolgende periode van 365 dagen weergegeven (het kan hierbij gaan om een wisseling van werk, of een nieuwe baan vanuit een werkloze positie). De gemiddelde duur van alle banen is berekend met behulp van de aanvangsdatum en einddatum van de inkomstenverhouding en tot slot wordt een indicatie van de stabiliteit gegeven op basis van het type contract (onbepaalde tijd of bepaalde tijd). Gepoogd is om weer te geven of er sprake is van een vaste of flexibele arbeidsrelatie, deze variabele is echter niet voor ieder jaar beschikbaar, daarom is deze weergave niet opgenomen in dit rapport.

Tabel 3. CBS variabelen werk

Variabele naam	Definiëring	Beschikbare data
IKVID	Dit nummer identificeert een inkomstenverhouding volgens het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV)	Op dagniveau beschikbaar
SCONTRACTSOORT	Het soort contract van een werknemer, opties: bepaalde tijd, onbepaalde tijd en niet van toepassing	Op dagniveau beschikbaar
SPOLISDIENSTVERBAND	Het soort dienstverband van een persoon, opties: voltijd en deeltijd	Op dagniveau beschikbaar
SDATUMAANVANGIKV	Datum aanvang inkomstenverhouding of aanvang verslagperiode	Op dagniveau beschikbaar
SDATUMEINDEIKV	De einddatum van een inkomstenverhouding of einde verslagperiode	Op dagniveau beschikbaar

Om de startpositie op de arbeidsmarkt inzichtelijk te maken wordt daarnaast het hoogst behaalde opleidingsniveau weergegeven, uit het bestand 'HOOGSTEOPLTAB' (tabel 4). Er wordt gebruik gemaakt van twee variabelen, dit komt omdat er wijzigingen hebben plaatsgevonden in de indeling van de variabele. Middels een omzettafel zijn beide variabelen gelijkgetrokken. De data wordt ieder jaar op 1 oktober vastgelegd. Er is voor gekozen om 1 oktober in het peiljaar te koppelen, ongeacht of deze voor- of na de peildatum valt, dit is mogelijk omdat er weinig wijzigingen aangaande opleiding zichtbaar zijn in de jaren. Ook wordt voor de volledigheid weergegeven hoeveel reclassenten zijn ingeschreven bij een opleiding, deze informatie staat in het bestand 'ONDERWIJSINSCHRTAB' (tabel 4).

Tabel 4. CBS variabelen opleiding.

Variabele naam	Definiëring	Beschikbare data
OPLNIVSOI2016AGG4HBMETNIRWO	opleidingsniveau in 18 categorieën conform de CBS-publicatie-indeling (SOI 2016) in 18 categorieën	Op 1 oktober 'jaar'
OPLNIVSOI2021AGG4HBmetNIRWO	opleidingsniveau in 18 categorieën conform de CBS-	Op 1 oktober 'jaar'

	publicatie-indeling (SOI 2021) in 18 categorieën	
AANVINSCHR	De datum waarop een leerling of student is ingeschreven.	Op datum, waarbij door CBS soms praktische keuzes zijn gemaakt (zie handleiding)

2.3.3 Financiën

Om de financiën in kaart te brengen zijn verschillende CBS-microdatabestanden gebruikt, afhankelijk van de beschikbaarheid van de data op huishoudensniveau of persoonlijk niveau. Het betreft de bestanden INPATAB, INHATAB, VEHTAB en WSNPTAB (tabel 5).

Allereerst is op persoonlijk niveau (INPATAB) financiële onafhankelijkheid en het gemiddeld belastbaar inkomen inzichtelijk gemaakt. Vervolgens is voorafgaand aan het gemiddeld belastbaar inkomen van het huishouden (INHATAB) de samenstelling van het huishouden onderzocht (Huishoudensbus). Het gemiddelde vermogen van het huishouden en de schulden van het huishouden komen uit het bestand VEHTAB. Tot slot is gekeken of reclassenten in de schuldsanering zitten met het bestand 'Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen' (WSNP).

Tabel 5. CBS variabelen financiën.

Variabele naam	Definiëring	Beschikbare data
INPEMFO	Indelingsvariabele (sociaaleconomisch): Situatie waarbij het persoonlijke netto- inkomen uit arbeid of eigen onderneming alsmede uit sociale verzekeringen hoger is dan de lage inkomensgrens voor een alleenstaande.	Op 1 januari 'jaar'. Tussen 2011 en 2020.
SECM	Sociaaleconomische categorie in de betreffende maand. De mogelijkheden zijn werknemer, directeur of grootaandeelhouder, zelfstandige, overige zelfstandige, meewerkend gezinslid, ontvanger werkloosheidsuitkering, ontvanger bijstandsuitkering, ontvanger uitkering sociale voorziening overig, ontvanger uitkering ziekte/arbeidsongeschiktheid, ontvanger pensioenuitkering, nog niet schoolgaand/scholier/student met inkomen, nog niet schoolgaand/scholier/student zonder inkomen, overig zonder inkomen en behoort tot huishouden zonder waargenomen inkomen.	Per maand, vanaf 1999 tot 2021.
AANVSECM	Begindatum situatie	
EINDSECM	Einddatum situatie	
INPBELI	De som van het belastbaar inkomen van de persoon uit box 1, 2 en 3.	Op 1 januari 'jaar'. Tussen 2011 en 2020.
VEHW1000VERH	Waarde van het totale vermogen van een huishouden. Het vermogen is gelijk aan het verschil tussen de bezittingen (VEHW1100BEZH) en de schulden (VEHW1200STOH).	Op 1 januari 'jaar'. Tussen 2006 en 2021.

VEHW1200STOH	Totale waarde aan schulden van een huishouden. De schulden betreffen de hypotheekschuld van de eigen woning, studieschulden en overige schulden zoals voor consumptieve doeleinden, de financieringen van aandelen, obligaties of rechten op periodieke uitkeringen, schulden voor de financiering van de tweede woning of ander onroerend goed.	Op 1 januari 'jaar'. Tussen 2006 en 2021.
--------------	--	--

2.4 Analyse

Vooralsnog zijn alle analyses beschrijvend van aard. Dat wil zeggen dat er voor alle reclassenten, op typeniveau, frequentietabellen en kruistabellen zijn opgevraagd. Alle inhoudelijke data zijn geanalyseerd binnen een werkomgeving van het CBS. Binnen deze omgeving is alles toegankelijk, maar er zijn diverse regels waaraan voldaan moet worden om data te publiceren en inzichtelijk te maken voor anderen buiten de omgeving. Een belangrijke regel hierbij is het minimaliseren van het risico op onthulling. Dit betekent dat er geen gegevens worden gepubliceerd die het mogelijk maken dat individuen herkend kunnen worden. Dit gebeurt onder andere als iets dusdanig weinig voorkomt, waardoor het gelijk duidelijk is om welke personen het gaat.

Er kan bijvoorbeeld een onthullingsrisico ontstaan wanneer onderzoekers een leeftijdsverdeling maken en slechts 4 reclassenten 18 jaar zijn. Zodra wordt aangegeven dat alle 18-jarigen een werkstraf hebben in verband met een overval in 2016, dan weten mensen die een 18-jarige met een werkstraf kennen dat hij of zij deze heeft in verband met een gepleegde overval.

In dat geval mag deze data dus niet gepubliceerd worden. Op zo'n moment zijn er twee keuzes:

- Keuze 1 is om deze data niet te exporteren. Deze keuze is een aantal keer gemaakt wanneer bepaalde antwoordcategorieën binnen een variabele niet of nauwelijks voorkomen, zoals bij sociaal economische status de antwoordcategorie ontvanger pensioenuitkering of nog niet schoolgaand/schoolgaand/student met of zonder inkomen;
- Keuze 2 is om de waarde van deze data op te hogen naar 10. Deze keuze is gemaakt als er slechts één enkel type is waarbij een bepaalde antwoordcategorie onvoldoende vaak voorkomt, zoals het geval is bij de variabele werk van type 13. Vooral voor de afbeeldingen met trendlijnen geeft deze keuze een beter overzicht.

Door de grote N waarmee wordt gewerkt in dit onderzoek, komen bovenstaande keuzes weinig voor. Beide keuzes zijn enkele keren gemaakt. Daar waar deze situatie zich voordoet, zal de keuze expliciet beschreven zijn in de tekst.

3 Wonen

Waar iemand woont, met wie hij daar woont en of hij zeker is van deze woonplek zijn allemaal factoren die een rol kunnen spelen bij het proces van rehabilitatie. Tegelijkertijd kan het ontbreken van een woonplek, of een instabiele woonplek, bijdragen aan een verhoogde kans op recidive. Wat het verband is tussen wonen, rehabilitatie en recidive wordt in dit hoofdstuk uiteengezet. De eerste drie paragrafen gaan achtereenvolgend in op de relatie tussen wonen en (herhaald) strafbaar gedrag, de relatie tussen wonen en gedragsverandering en de woonsituatie in de praktijk. In de laatste paragraaf wordt met behulp van CBS-microdata weergegeven hoe de woonsituatie van reclassenten in Nederland eruitziet, en hoe zich dit verhoudt tot de periode voor en na inzet van de reclassering.

3.1 Wonen en (herhaald) strafbaar gedrag

Het hebben van stabiele woonruimte is een beschermende factor voor mogelijke herhaling van strafbaar gedrag. Verschillende studies laten zien dat er aanwijzingen zijn dat het niet hebben van (stabiele) woonruimte direct verband houdt met recidive (O'Leary, 2013; Jacobs & Gottlieb, 2020; Wensveen, 2020). De woonsituatie is voor veel (ex-)delinquenten suboptimaal, de percentages dakloosheid en instabiele woonruimte zijn hoger dan in de algehele bevolking. Nederlands onderzoek laat zien dat mensen die uit detentie komen met name in de eerste maanden na vrijlating een hogere mate van dakloosheid en instabiliteit kennen. De meesten vinden na verloop van tijd wel weer een vorm van woonruimte. Van de bijna 1.000 respondenten in het onderzoek van Wensveen, is ongeveer 30% op een zeker punt tijdens de onderzoeksperiode dakloos (Wensveen, 2020).

Of iemand alleen woont of samen met anderen kan van invloed zijn op het recidiverisico. Afhankelijk van de kwaliteit en stabiliteit van een relatie kan samenwonen een helpende of juist een niet-helpende factor zijn (Steiner, Makarios & Travis III, 2015). Steiner et al. (2015) zien in hun onderzoek een positieve invloed uitgaan van een huwelijkspartner, een ouder, familielid of het wonen in een residentiële instelling. De onderzoekers zien een negatieve invloed uitgaan van wonen met een vriendje of vriendinnetje (een partner zonder officiële status) en het niet hebben van woonruimte (Steiner, et al., 2015).

Iemands huisvesting hangt samen met een reeks aan andere factoren, zoals inkomen, sociale steun en crimineel verleden. Het kan daarom lastig zijn de precieze rol van huisvesting te extraheren binnen dat geheel. Jacobs en Gottlieb (2020) hebben dit gedaan voor de huisvestings- en leefsituatie van 2.453 mensen die onder toezicht van de reclassering staan. Ze controleren in hun analyse voor relevante factoren waaronder demografische factoren, crimineel risico, gedragsproblematiek, sociale steun en financiële onzekerheid. Jacobs en Gottlieb (2020) concluderen dat wanneer mensen starten aan een toezichtstraject zonder stabiele huisvesting, dit hun recidiverisico doet stijgen met 35%. Wanneer mensen dakloos aan het toezichtstraject beginnen, stijgt het recidiverisico met 50%. De onderzoekers differentiëren hun analyse op niveau van recidiverisico en zien binnen hun populatie een significant groter effect op de mensen die starten met een laag recidiverisico. Voor deze groep heeft het niet hebben van stabiele woonruimte of dakloosheid een onevenredig grote invloed op het recidiverisico (Jacobs & Gottlieb, 2020). Dit kan volgens de onderzoekers mogelijk worden verklaard omdat het niet hebben van (stabiele) woonruimte in een relatief stabiel leven een grote tegenslag kan zijn, terwijl het voor groepen met meer problemen slechts één van de problemen is.

Toch kan het wel hebben van stabiele huisvesting ook voor de groep met complexe (gedrags-) problematiek het verschil maken tussen wel of niet recidiveren. In een onderzoek naar het effect van Critical Time Intervention (CTI; een hoog intensieve, wraparound interventie voor mensen met multiproblematiek). 144 mensen worden gedurende de interventie en in de zes maanden daarna gevolgd (Mitchell, Clark & Guenther, 2017). Er wordt onder andere gekeken naar dakloosheid en het

aantal dagen in de gevangenis. De mensen zonder huisvesting hebben significant meer tijd in de gevangenis doorgebracht. Mitchell et al. (2017) benadrukken het belang van inzetten op huisvesting voor de groep mensen met complexe (gedrags-)problematiek.

3.1.1 De invloed van mobiliteit

Het aantal verhuizingen onder mensen in de reclasseringspopulatie en mensen die vast hebben gezeten is hoger dan het algehele bevolkingsgemiddelde (Wensveen, 2020; Makarios, Steiner & Travis III, 2010). Het onderzoek van Wensveen (2020) laat zien dat mensen met name in de eerste paar maanden na vrijlating een hoge mobiliteit kennen. Wanneer mensen direct na detentie op een nieuwe plek gaan wonen, kan dit een positieve factor zijn en soms een nieuw begin symboliseren. Waarbij mensen in dat geval ook het oude netwerk achterlaten (Wensveen, 2020). Echter, wanneer mensen na die initiële verhuizing blijven verhuizen, of pas iets later in het proces beginnen met verhuizen, dan verhoogt dit het recidiverisico (Wensveen, 2020; Makarios, et al., 2010; Jacobs & Gottlieb, 2020).

Makarios et al. (2010) zien in hun onderzoek dat het gemiddeld aantal verblijfplaatsen in het eerste jaar na detentie twee is, maar dat 30% van hun onderzoekspopulatie (n=1.965) op drie of meer plekken verblijft. Dit is problematisch, omdat iedere verhuizing met een stijging van het recidiverisico gepaard gaat. Hoeveel invloed dit precies heeft, verschilt per studie (onder andere afhankelijk van definiëring recidive en meetmethode verhuizingen). Makarios et al. (2010) zien in hun populatie een stijging van 70% per verhuizing, Jacobs & Gottlieb (2020) zien een stijging van 12% per verhuizing. Deze percentages liggen ver uit elkaar, maar laten wel zien dat een hoog aantal verhuizingen een negatief effect heeft op het recidiverisico, dit is ook in Nederlands onderzoek bevestigd (Wensveen, 2020).

3.1.2 De invloed van de buurt

De buurt waarin iemand woont is lange tijd beschouwd als belangrijke factor voor criminaliteit en recidive. Echter, recente grootschalige onderzoeken in de Verenigde Staten en Zweden laten zien dat deze rol wellicht kleiner is dan verwacht (Clark, 2015; Sariaslan, et al., 2013). De studie van Sariaslan et al. (2013) betreft een populatiestudie in drie grote Zweedse steden, ze includeren jongeren en jongvolwassenen tussen de 15 en 20 jaar. Als er geen rekening wordt gehouden met andere factoren, is criminaliteit inderdaad te herleiden tot enkele buurten. Echter, wanneer ze in hun modellering rekening houden met individuele- en familiefactoren, blijken deze de variantie tussen buurten te verklaren. Waarbij de conclusie luidt dat mensen met een meervoud aan problemen, in dezelfde wijken komen te wonen.

Clark (2015) komt in de Verenigde Staten tot een vergelijkbare conclusie. Zij volgt 4.357 ex-delinquenten na vrijlating en kijkt onder andere naar het type woonruimte waar iemand terecht komt, de context waarin iemand terecht komt (stad of platteland, mate van achterstand in een wijk (gedefinieerd door o.a. armoede, aantal alleenstaande moeders, aantal mensen dat bijstand ontvangt en percentage zwarte bevolking) en de welvaartsverdeling. Clark (2015) brengt deze factoren samen in vier verschillende modellen om te onderzoeken welke factoren welke variantie in recidive kunnen verklaren. In drie van de vier modellen blijkt de invloed van context (zoals door haar gedefinieerd) niet significant. Factoren die wel van belang zijn, zijn het type woning (of gebrek hieraan) waarnaar iemand uitstroomt en individuele factoren. Er blijft een klein deel onverklaarde variantie over ten aanzien van het schenden van voorwaarden, dit zou mogelijk verklaard kunnen worden op buurtniveau.

3.2 Wonen en gedragsverandering

Dat iemands woonsituatie van invloed is op de recidive, betekent nog niet automatisch dat inzetten op een betere woonsituatie ook daadwerkelijk een verandering in recidivekans betekent. Er zijn verschillende studies gedaan naar de invloed van wooninterventies bij mensen met een delictverleden en de rol die wonen kan spelen in het herstel en het stoppen van strafbaar gedrag.

Het hebben van stabiele woonruimte zorgt ervoor dat iemand zich hier geen zorgen meer over hoeft te maken. Dit creëert mogelijkheden om energie en moeite in andere zaken te steken (Bowman & Ely, 2020; Ahmed, Angel, Martell, Pyne & Keenan, 2016; Barrenger, Draine, Angell & Herman, 2017; Dong, Must, Tang, Beckwith & Stopka, 2018). Kwalitatief onderzoek laat bijvoorbeeld zien dat vrouwen die vast komen te zitten, zich eenmaal binnen geen zorgen hoeven te maken over hun slaapplek of eten. Hierdoor gaan ze bijvoorbeeld vaker aan de slag met gezondheidsklachten. Eenmaal weer buiten is het afhankelijk van de (stabiliteit van) de woonsituatie of ze hier al dan niet mee doorgaan (Ahmed, et al., 2016).

Onderzoek onder een hoogrisico populatie laat zien dat in de eerste maanden na vrijlating, contextuele factoren de grootste invloed hebben op het recidiverisico (Gwynn, Yesberg & Polaschek, 2020). Gwynn et al. (2020) volgen 178 mannen voor een jaar, ze brengen daarbij externe factoren (gedefinieerd als financiën, accommodatie en sociale support) en interne factoren (gedefinieerd als mentaal en fysiek welzijn) in kaart. Beide componenten zijn van invloed op recidive, maar externe factoren lijken een iets grotere impact te hebben. De onderzoekers concluderen dat het van belang is om in de eerste maanden na vrijlating in te zetten op het voldoen aan basisbehoeften (Gwynn, et al., 2020). Het bevorderen van de basisbehoeften moet overigens wel worden gezien als startpunt en niet als einddoel. Verschillende onderzoeken laten zien dat het een belangrijke randvoorwaarde is, maar dat het zonder inzet op criminogene factoren en bijbehorend risicomanagement onvoldoende helpend is (Leclair, et al., 2019).

Verschillende praktijkstudies naar de impact van wooninterventies op recidive laten zien dat het eerst bieden van woonruimte, een vertragende factor kan vormen voor recidive. Dit houdt in dat mensen die deze interventie ontvangen na verloop van tijd, net als de controlegroep, wel recidiveren, maar dat de tijd tot aan recidive langer is (Listwan, Hartman & LaCourse, 2018; Hickert & Taylor, 2011). Een studie naar een housing first interventie liet zien dat de recidive in de experimentele groep 60% was en in de controlegroep 74%. Het aantal arrestaties was echter significant lager voor de experimentele groep en hun zogenaamde survival time (de tijd tot de eerste keer recidive) was 15 maanden (tegenover 5 maanden van de controlegroep) (Listwan, et al., 2018).

Jason, Salina en Ram (2016) kijken naar de meerwaarde van een housing first interventie ten opzichte van een treatment as usual (TAU). De onderzoeksgroep bestaat uit 200 vrouwen met een middelenverslaving en een justitieverleden. Uitkomsten laten zien dat er geen significante verschillen zijn tussen beide groepen, er zijn wel iets minder mensen overleden in de housing first groep. Als er echter gekeken wordt naar een subgroep binnen housing first die hier zes maanden of langer verblijft, dan zijn er een aantal significant positieve verschillen, waaronder minder alcohol en drugsgebruik, vaker aan het werk en meer zelf-effectiviteit (Jason, et al., 2016).

Wonen lijkt, op basis van het bovenstaande, vooral een randvoorwaarde te zijn om aan herstel te kunnen werken. Daarbij is een voorwaarde dat het stabiele huisvesting betreft en dat er daarnaast voldoende aandacht is voor aanvullende problematiek.

3.3 Wonen in de praktijk

In de praktijk komen mensen met een delictgeschiedenis (en veelal aanvullende problematiek) in dezelfde wijken terecht, hierdoor ontstaat een clustering van mensen met delictgeschiedenis. Chamberlain en Wallace (2016) laten in hun onderzoek naar de effecten mass reentry (massale terugkeer) zien dat juist die clustering problematisch kan zijn. Het betreft een studie uit de Verenigde Staten, wat in dit geval relevant is om te benoemen omdat de implicaties van wonen in een bepaalde

buurt groter zijn in de VS dan in Nederland, bovendien verwachten ze in de VS meer van het organiserend vermogen van individuele burgers en bijbehorende buurten. Een belangrijke conclusie die ook bruikbaar is in de Nederlandse context, is dat de clustering van reclasseringscliënten tot een verhoogde recidive leidt. Dit wordt door Chamberlain en Wallace (2016) onder meer verklaard door de aanwezigheid van criminele anderen en eventuele criminele netwerkvorming.

Het bij elkaar plaatsen van reclassenten leidt ook tot een clustering van problemen. Juist die clustering is problematisch. Cox, Lahey, Rhoades, Henwood en Wenzel (2020) laten in hun analyse naar het verband tussen de timing van een gevangenisstraf en dakloosheid onder andere zien dat een stapeling van problemen een significante invloed heeft op het moment waarop iemand dakloos wordt (eerder) en de duur van de dakloosheid (langer).

Het vinden en behouden van een huis, is in de huidige huizenmarkt lastig. Tegelijkertijd kan het voor mensen van grote betekenis zijn. Het huren of kopen van een huis symboliseert voor veel mensen meer dan simpelweg een dak boven het hoofd. Het kan tevens een teken zijn dat iemand (weer) volwaardig mee mag doen in de maatschappij. Specifiek na een delict en eventuele gevangenisstraf kan het de transitie naar een “goed” leven symboliseren (Keene, Smoyer & Blankenship, 2018). Tegelijkertijd kan het vinden en houden van woonruimte lastig zijn voor deze groep. Mensen krijgen te maken met stigma en afwijzing en kunnen soms in een vicieuze cirkel terechtkomen waarbij ze bijvoorbeeld geen werk kunnen vinden omdat ze geen stabiele woonruimte hebben, maar een stabiele woonruimte is vaak geen optie als mensen geen stabiel inkomen hebben (Keene, et al., 2018).

3.4 Wonen in cijfers

De woonsituatie van reclassenten is in kaart gebracht over de periode van 3 jaar voor de start van reclasseringsinzet, tot en met 3 jaar na de start van reclasseringsinzet. Er wordt beschreven of reclassenten beschikken over een woon- of briefadres, hoe vaak zij gemiddeld van adres wisselen, hoe lang zij gemiddeld op één adres verblijven en het type woonhuis waar zij in wonen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen een koopwoning, huurwoning zonder toeslag, huurwoning met toeslag en institutioneel verblijf. Overwegend hebben reclassenten een woonadres, waarbij voor enkele typen het aandeel briefadres net iets hoger is. Aangaande het aantal wisselingen in adres en de gemiddelde woontijd op één plek is er verschil tussen typen. Ook is er sprake van een interessant patroon in tijd, er is een trend zichtbaar in de data. De periode rondom de start van het reclasseringstoezicht, kenmerkt zich door een stapeling aan risicofactoren op het gebied van wonen.

Adres

In jaar min 3 wordt 92% van de populatie gevonden in het woon-briefbestand, in jaar plus 3 is dit 93%. Het aantal te koppelen reclassenten loopt op in de periode van zes jaar. Opvallend is dat de typen 3, 5, 12, 13 en 14 een minder goede dekking hebben, in deze typen wordt 78% tot 87% teruggevonden in dit bestand. Dit bestand bevat personen die ingeschreven staan in de Gemeentelijke basisadministratie (GBA), hetgeen de indruk wekt dat deze maximaal 22% van de populatie mogelijk niet ingeschreven staat in de GBA in deze periode.

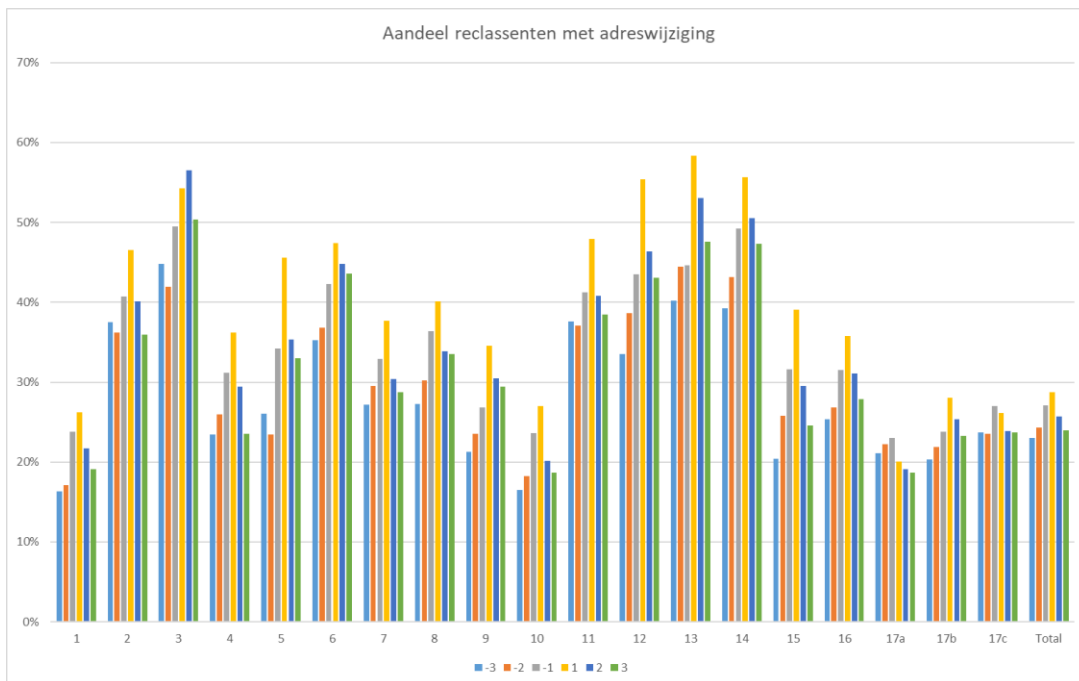
De typen 3, 5, 12, 13 en 14 hebben ook een hoger aandeel briefadressen dan de rest. Over de totale populatie heeft maximaal 5% een briefadres. Hier zie je dat typen 6 en 11 tegen de hogere score op briefadres aanschurken (zie ook Hoofdstuk 6 *Bestaanszekerheid per type*).

Wisselingen

Ongeveer een derde van de reclassenten wisselt minimaal eenmaal van adres in de 365 dagen na de peildatum (figuur 1). In 2022 kreeg 9,6 procent van de gehele Nederlandse bevolking een nieuw adres.

In 2010 was dat 8,8 procent. Het aantal verhuizingen piekt onder twintigers en dertigers. Dit wordt verklaard doordat zij uit huis gaan, verhuizen voor hun opleiding of werk, gaan samenwonen of naar een groter huis verhuizen. In 2022 verhuisden 25-jarigen 27.9%. Oudere mensen verhuizen ook wat vaker, zij gaan bijvoorbeeld vaker naar een kleinere woning of een verzorgings-of verpleeghuis. Het is weinig aannemelijk, onder andere gezien de leeftijdsverdeling binnen de groep reclassenten, dat deze redenen het hoge aantal verhuizingen onder reclassenten (volledig) verklaren (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2023).

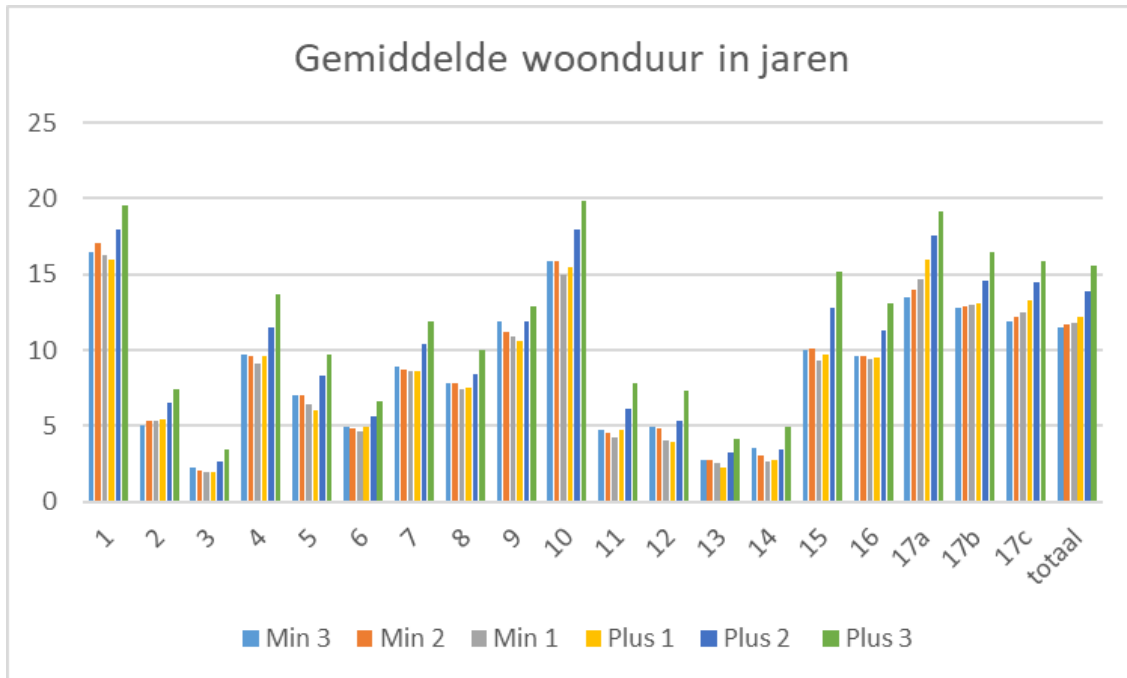
Verschillende resultaten vallen op. Zo is het aandeel personen dat van adres wisselt in de typen 1 tot en met 15 hoger dan de typen 16, 17a, 17b en 17c, uitgezonderd type 1, 10 en 15. Uitschieters zijn zichtbaar in type 3, 12, 13 en 14, waar meer dan de helft van de personen verhuist in het eerste jaar na de start van de reclassering. De verhuizers wisselen gemiddeld 1,4 ($SD=0,70$) maal van adres. In de andere jaren wisselt men gemiddeld 1,3 ($SD=0,7$ jaar min 3 tot min 1 en $SD=0,6$ jaar plus 2 en 3). Voor vrijwel alle typen is een piek in aantal adreswijzigingen zichtbaar rondom jaar plus 1, waarbij type 5, 12 en 13 het felst pieken. Zichtbaar wordt dat het grootste aantal personen verhuizen binnen de eerste 365 dagen na de start van de reclassering. Type 17a en 17c pieken eigenlijk een jaar eerder, dit zijn de groepen die een werkstraf hebben of een combinatie van een werkstraf en een advies.

Figuur 1. Aandeel reclassenten met een adreswisseling (N=81.833).

Duur

De gemiddelde woonduur is berekend op alle bekende adressen in de perioden. Zo zijn er in jaar min 3 104.905 adressen bekend. In jaar plus 1 piekt dit aantal en zijn er 115.023 adressen bekend, aan het einde in jaar plus 3 is het nog iets hoger dan in jaar min 3, namelijk 105.263. De gemiddelde duur dat men op één en hetzelfde adres woont neemt toe in de gemeten periode (figuur 2). De gemiddelde woonduur verschilt wel vrij fors tussen de verschillende typen. Zo is zichtbaar dat type 3, 13 en 14 nooit langer dan 5 jaar ergens wonen, terwijl type 1, 10 en 17a in jaar plus 3 bijna de 20 jaar halen.

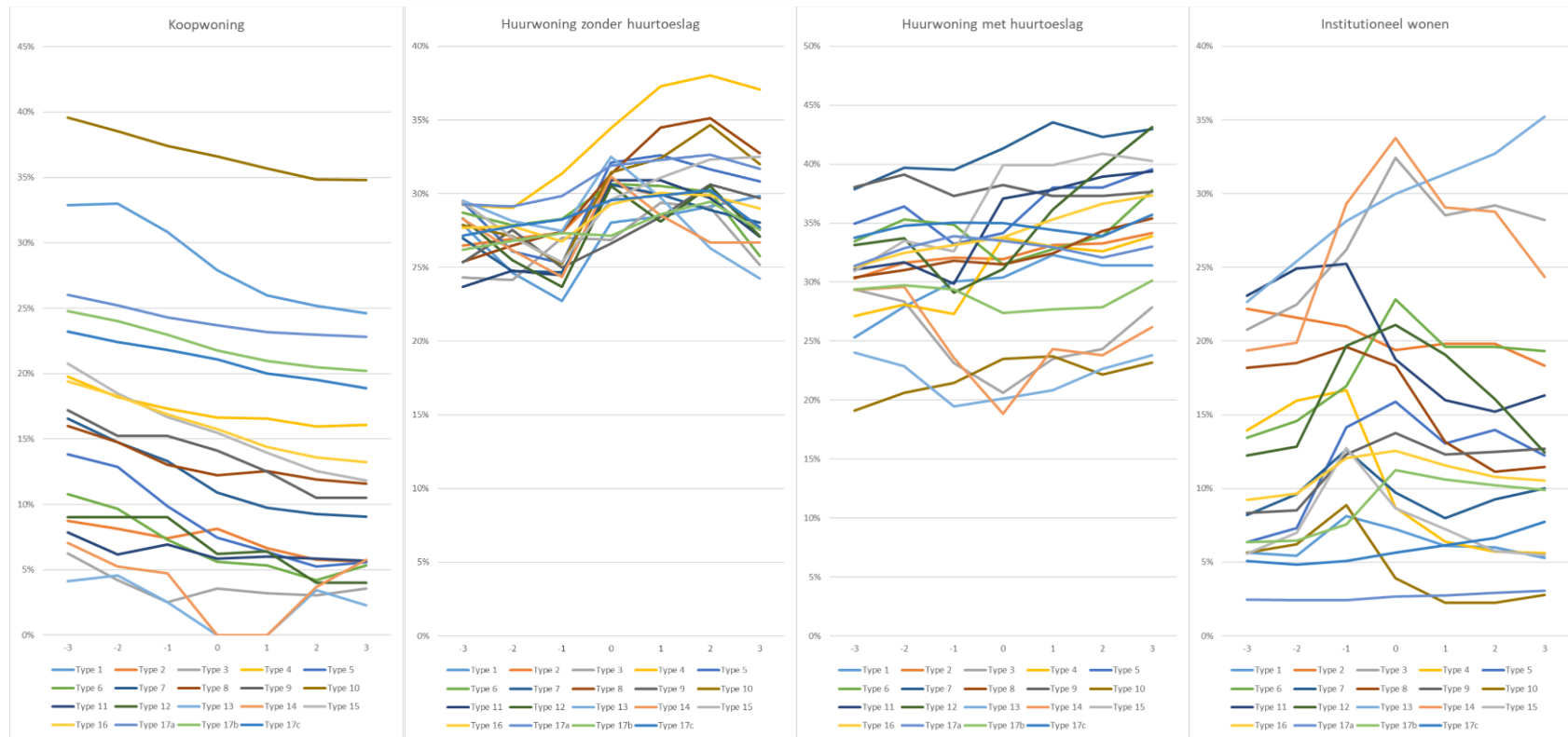

Figuur 2. Gemiddelde woonduur in jaren.

Type woonhuis

De resultaten omtrent het type woonhuis waar reclassenten met eventuele huisgenoten wonen heeft een lagere N. Deze variabele komt uit het bestand INHATAB, dit bestand is beschikbaar van 2010 tot 2020 en daarmee vallen reclassenten met een startdatum voor 2013 af, gezien we voor hen niet terug kunnen kijken in de tijd. De te koppelen N is 81.105, hiervan kunnen 79.985 (99%) reclassenten gekoppeld worden. Waarvan voor een kleine 10% vervolgens niet bekend is in welk type woning zij wonen. De verdeling over de overige mogelijkheden is weergegeven in figuur 3, de bijbehorende tabellen zijn opgenomen in de bijlage.

Ten tijde van de start van de reclasseringsinzet heeft de grootste groep een huurwoning met huurtoeslag (32%), 30% woont in een huurwoning zonder huurtoeslag, 20% heeft een eigen koophuis en tot slot woont 9% van de reclassenten in een instituut. Vooral type 1 en type 10 hebben een eigen koophuis. Het wonen in een huurwoning zonder huurtoeslag is voor ongeveer alle groepen gelijk, de meeste typen hebben een sterke daling rond jaar min 1 en een stijging vanaf jaar plus 1. Voor type 4 en 8 is er sprake van een overwegend stijgende lijn. Wonen in een huurwoning met huurtoeslag stijgt voor de meeste typen een klein beetje, voor type 11, 12 en 15 stijgt het met minimaal 8%. Opvallend is dat dit type bewoning voor type 3 en 13 behoorlijk daalt en dan in jaar plus 3 min of meer op het oude niveau eindigt. Aangaande het institutioneel wonen zijn er enkele typen waar de lijn enkel stijgt, te weten type 9, 13 en 16. Waarbij voor type 13 de hoogst stijgende lijn is. Voor vrijwel alle overige typen is er een piek op jaar 0. Voor type 2, 4, 8, 10 en 11 zie je een min of meer constante daling. Type 1 blijft gelijk.

Figuur 3. Type woning (N=81.105).

4 Werk

Werk kan een beschermende factor zijn tegen criminaliteit, tegelijkertijd kan het ontbreken van werk of het niet hebben van stabiel werk een risicofactor zijn voor (de herhaling van) strafbaar gedrag. Iemand's (gebrek aan) werkplek en het inkomen wat ze hier al dan niet aan kunnen ontleen, kan een rol spelen bij het proces van rehabilitatie. Wat het verband is tussen werk, rehabilitatie en recidive wordt in dit hoofdstuk uiteengezet. De eerste drie paragrafen gaan achtereenvolgend in op de relatie tussen werk en (herhaald) strafbaar gedrag, de relatie tussen werk en gedragsverandering, en de arbeidssituatie in de praktijk. In de laatste paragraaf wordt met behulp van CBS-microdata weergegeven hoe de arbeidssituatie van reclassenten in Nederland eruitziet, en hoe zich dit verhoudt tot de periode voor en na inzet van de reclassering.

4.1 Werk en (herhaald) strafbaar gedrag

Het niet hebben van werk, is één van de beste voorspellers van recidive (Spruit, Van der Put, Gubbels & Bindels, 2017; Lockwood, Nally & Ho, 2016). Spruit, et al. (2017) kijken naar de belangrijkste risicofactoren per leeftijdsgroep en vinden opleiding en werk terug als relevante risicofactor voor alle leeftijdsgroepen. Volgens Lockwood, et al. (2016) recidiveert 60% van de mensen die werkloos is. Tripodi, Kim en Bender (2010) nuanceren deze conclusie en vinden in hun studie met name een vertragend effect van werk. In een survival analyse laten ze zien dat er in hun sample geen significante verschillen zijn in recidive tussen mensen die wel en geen werk hebben, maar dat de tijd tot de eerste keer recidive, significant langer is voor de groep die wel werk heeft. Werk is daarmee een vertragende factor die kansen biedt om ondertussen in te zetten op andere criminogene factoren (Tripodi, et al., 2010).

Het lijkt overigens wel van belang om onderscheid te maken tussen verschillende vormen van werkloosheid. Kleck en Jackson (2016) maken onderscheid in vijf categorieën: (1) werkloos én actief op zoek, (2) parttime werkend met onvoldoende inkomen, (3) neemt niet actief deel aan de banenmarkt met goede reden, zoals pensioen, het hebben van een beperking, deelname aan een opleiding of verantwoordelijk zijn voor het huishouden, (4) neemt niet actief deel aan de banenmarkt, zonder goede reden (zie punt 3) en (5) werkt voltijd. Enkel voor de groep die niet actief deelneemt zonder goede reden, is een verband zichtbaar met vermogensdelicten. De overige groepen plegen niet of minder delicten dan de groep mensen die voltijd werkt. Volgens Kleck en Jackson (2016) is dit verschil mogelijk te verklaren door de mate van ervaren financiële stress. Dit wordt onderbouwd door werk van Felson, Osgood, Horney en Wierik (2012), zij kijken naar ervaren stress op verschillende leefgebieden en de link met diverse vormen van delictgedrag. Werkstress is niet gecorreleerd met één specifieke vorm van delictgedrag, maar financiële stress verhoogt het risico op vermogensdelinquentie en drugsdealen (Felson, et al., 2012). Dit impliceert het belang van voldoende inkomen. Werk is de meest voor de hand liggende manier om voldoende inkomen te genereren, dit betekent overigens wel dat een baan ook voldoende moet betalen (Cook, Kang, Braga, Ludwig & O'Brien, 2015). Juist het type baan waar veel reclassenten voor in aanmerking komen, verdient vaak het minimum (zie ook Hoofdstuk 5 *Financiën*.)

Voor de subgroep mensen die te maken heeft met psychopathische trekken, zijn de uitkomsten op werk ongunstig(er). Een aanname in de zakenwereld is dat het hebben van psychopathische trekken en een hoge intelligentie, tot zakelijk succes zou kunnen leiden. Boccio en Beaver (2015) ontcrachten dit in een grote cohortstudie. Mensen met hogere scores op psychopathische trekken, laten slechtere uitkomsten zien ten aanzien van het aantal banen, het aantal keer ontslagen te zijn en de hoogte van

het inkomen. Wanneer psychopathische trekken veelvuldig aanwezig zijn, vormt dit, zelfs bij een hoge intelligentie, een probleem ten aanzien van werk (Boccio & Beaver, 2015; Vikman, 2019).

4.2 Werk en gedragsverandering

Er bestaan verschillende theorieën over de rol die werk kan innemen in het stoppen met strafbaar gedrag. Grofweg wordt er onderscheid gemaakt in drie verschillende stromingen: (1) werk zorgt ervoor dat mensen iets te verliezen hebben, waardoor plegen minder interessant is, (2) werk kan de prikkel zijn om tot gedragsverandering te komen, doordat iemand inziet dat het ook anders kan en (3) werk kan een gevolg zijn van stoppen met strafbaar gedrag, iemand stopt eerst met strafbaar gedrag, en zoekt dan naar een andere dag invulling (Sampson & Laub, 2017; Skardhamar & Savolainen, 2014).

Skardhamar en Savolainen (2014) onderzoeken de volgordelijkheid van stoppen met strafbaar gedrag en starten met werken, in een Noorse studie onder 783 respondenten. Hun modellering laat zien dat het merendeel van de mensen eerst een dip laat zien in strafbaar gedrag, alvorens te starten met werk. Tussen deze dip en het starten met werk, zit gemiddeld 2 jaar. Slechts een kleine subgroep (1,9%) gaat eerst aan het werk en stopt daarna met strafbaar gedrag (Skardhamar & Savolainen, 2014).

Diverse studies naar co-morbide problematiek, laten zien dat het doorgaans loont om eerst in te zetten op het ondersteunen bij andere problemen (Frounfelker, Teachout, Bond & Drake, 2011; Bellair, Vuolo & LaPlant, 2018; Dias, Kinner, Heffernan, Waghorn & Ware, 2018). Zo laat onderzoek naar arbeidsondersteuning van mensen met een psychische stoornis en een delictverleden zien dat met name de mate van psychische stoornis van invloed is op de uitkomsten op arbeid (Frounfelker, et al., 2011). De combinatie van een psychische stoornis en een delictverleden kunnen het moeilijk maken om aan werk te komen (Barrenger & Draine, 2013), maar het verschil is dat een delictverleden ook expliciet naar boven komt bij sollicitaties (Tschopp, Perkins, Wood, Lecycki & Oyer, 2011).

Wanneer er sprake is van problematisch middelengebruik, is het van belang om hier eerst op in te zetten alvorens een interventie te plegen op werk. Middelenmisbruik is namelijk sterk van invloed op de uitkomsten op werkgebied (Bellair, et al., 2018). Inzetten op behandeling kan soms betekenen dat mensen in eerste instantie juist van de arbeidsmarkt gehaald worden. Bijvoorbeeld omdat ze (voor langere tijd) residentieel verblijven in een behandelinstelling. Sung en Chu (2011) laten zien dat het percentage werkenden sterk afneemt bij de groep mensen die behandeling krijgt voor hun verslaving, maar dat dit percentage ook weer sterk toeneemt na afronding van de behandeling (Sung & Chu, 2011). Daarbij moet wel gezegd worden dat het percentage werkenden in de groep mensen die een middelenprobleem en een delictverleden heeft, significant lager is dan het percentage werkenden in de algehele bevolking (Sung & Chu, 2011). Link, Ward en Link (2020) concluderen dat het van belang is dat mensen fysiek en mentaal gezond zijn, alvorens zich succesvol te kunnen richten op werk.

Toch zijn er aanwijzingen dat de inzet op werk, wel kan bijdragen aan positieve uitkomsten. Esteban, Alós, Jódar en Miguélez (2014) laten zien dat werk afleiding kan bieden en een daginvulling, waardoor mensen uit de problemen blijven. Een systematische review van Talbot, Völm en Khalifa (2017) laat zien dat het bevorderen van arbeidsvaardigheden onder de groep mensen met een psychische stoornis en een delictverleden werkzaam zou kunnen zijn. Wikoff, Linhorst en Morani (2012) laten zien dat een re-integratieprogramma gericht op werk, inclusief casemangement en financiële hulp vooral effectief is voor een subgroep mensen die gemotiveerd is. Voor deze groep, maakt het een recidivereductie van 42,2% mogelijk (Wikoff, et al., 2012). Dus hoewel het vinden en behouden van werk wellicht niet de eerste prioriteit zou moeten hebben, kan werk wel degelijk een rol spelen in de rehabilitatie en de reductie van recidive, mits mensen gemotiveerd zijn en weinig tot geen hinder ervaren van andere problemen.

4.3 Werk in de praktijk

Een strafblad kan een complicerende factor zijn bij het vinden van werk. In Nederland wordt bij de start van een nieuwe functie veelal een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) gevraagd, voor sommige functies en beroepen is dit zelfs verplicht. Jaarlijks worden er meer dan een miljoen VOG aanvragen gedaan (Justis, 2023). Een deel daarvan wordt afgegeven met vermelding van antecedenten, een deel wordt geweigerd omdat de strafbare feiten op iemands strafblad een risico vormen binnen de functie waarop degene solliciteert.

Naast dat een strafblad een feitelijke belemmering kan vormen, kan iemand ook te maken krijgen met vooroordelen en stigma. Sommige werkgevers zijn terughoudend of weigeren iemand met een strafblad aan te nemen (Lockwood, et al., 2016; Selbin, McCray & Epstein, 2018; Baron, Draine & Salzer, 2013). Terwijl juist dat ervaren stigma kan leiden tot (gewelddadige) recidive (Moore, Stuewig & Tangney, 2013). Als mensen de kans krijgen om met een schone lei te beginnen, komen ze vaker aan het werk en stijgt de hoogte van het inkomen (Selbin, et al., 2018; Baron, et al., 2013). Daarnaast kan het helpen om te starten met een opleiding, wanneer iemands opleidingsniveau toeneemt, neemt ook de kans op een baan toe (Lockwood, et al., 2016).

Een verleden van strafbaar gedrag kan een complicerende factor zijn om aan het werk te komen. Mensen zijn vaker werkloos en de kwaliteit van de gevonden banen is lager (Carter, 2019). Echter, als mensen eenmaal aan het werk zijn, voorspelt het hebben van een strafblad niet hoeveel geld ze verdienen of welke secundaire arbeidsvoorwaarden ze krijgen. In diverse modellen laat Carter (2019) zien dat werkende mensen met strafblad, veel overeenkomsten hebben met werkende mensen zonder strafblad. Bovendien kan het lonen om mensen met een strafblad in dienst te nemen. Een studie van Minor, Persico en Weiss (2018) laat zien dat mensen met een strafblad langer op één plek werken en minder vaak vrijwillig vertrekken. Hoewel er volgens hen een lichte stijging aan kosten mogelijk is door een verhoogd risico op incidenten (gemiddeld 43 dollar per persoon), zijn de bespaarde kosten door een verminderd verloop gemiddeld 746 dollar per persoon (Minor, et al., 2018).

4.4 Werk in cijfers

De werksituatie van Nederlandse reclassenten is in kaart gebracht over de periode 3 jaar voor de start van reclasseringsinzet, tot en met 3 jaar na de start van reclasseringsinzet. Allereerst wordt beschreven of reclassenten beschikken over een baan op de startdatum van de reclassering, hoe vaak zij gemiddeld wisselen en hoe lang zij gemiddeld op één plaats werken. Daarna wordt een korte schets gegeven van de stabiliteit van de baan doormiddel van de variabele contract voor bepaalde of onbepaalde tijd.

Werk

Om het werkzame leven van reclassenten in kaart te brengen, wordt gebruik gemaakt van het bestand SPOLIS, in dit bestand staan alle banen van alle werknemers in Nederland. Een baan wordt gedefinieerd met de variabele IKVID, een afkorting voor inkomstenverhouding. Het bestand is beschikbaar van 2010 tot 2021, dit maakt dat we reclassenten met een startdatum vanaf 2013 meenemen in de analyse, dit zijn 81.105 reclassenten.

In jaar min 3 worden 35.668 unieke personen gevonden, met 59.113 unieke banen. In jaar plus 1 worden 33.318 unieke personen gevonden met 59.417 unieke banen. In jaar plus 3 worden 34.886 unieke personen gevonden, met 61.541 unieke banen.

Op de peildata heeft maximaal 32% (n=25.970) een baan. Binnen type 10 heeft het grootste aandeel reclassenten een baan, maximaal 46% in jaar plus 3. Over het algemeen is er sprake van een daling in het aantal werkenden tussen min 3 en plus 1, daarna loopt het aantal mensen met een baan vaak weer op. Het eindigt voor de meeste typen rond het oude niveau (jaar min 3), maximaal een kleine 6% hoger of lager. Bij type 5 en 15 is sprake van de scherpste daling rond jaar min 1. In type 3, 13 en 14 hebben het minst aantal reclassenten een baan (figuur 4). In 2016 had 67% van de bevolking tussen 15 en 75 jaar betaald werk, dat percentage ligt aanzienlijk hoger dan het aantal werkenden in de reclasseringspopulatie (welke minimaal 18 jaar zijn) (Centraal Bureau voor de Statistiek, z.j.).

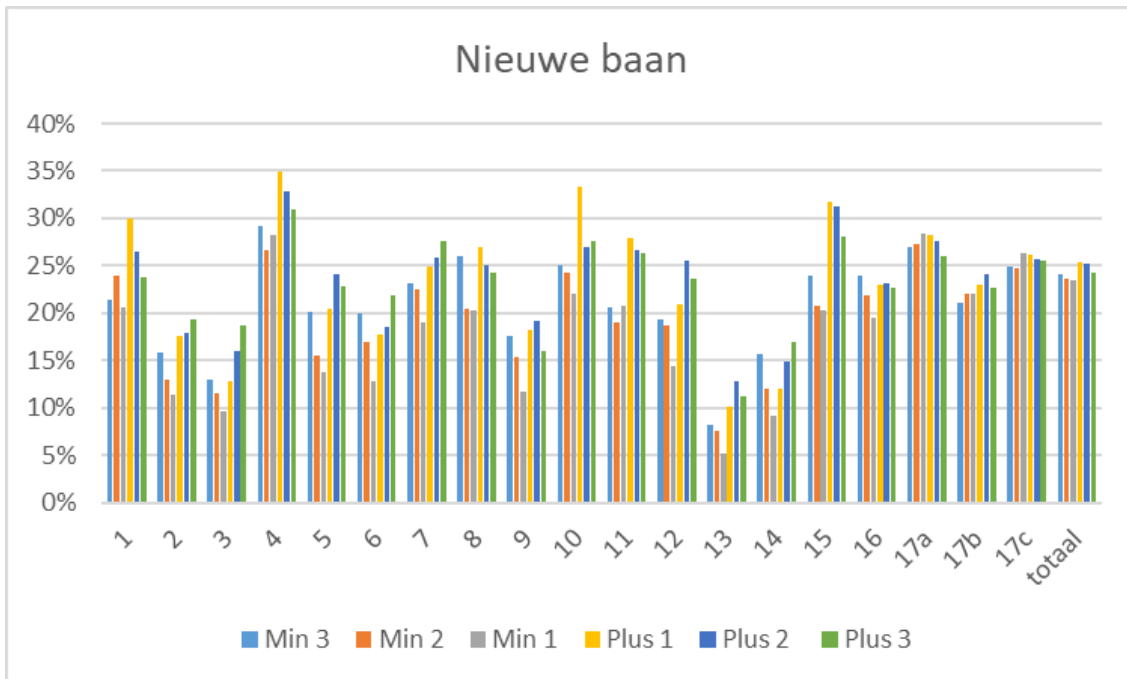

Figuur 4. Aandeel reclassenten met een baan op de peildata (N=81.105).

Wisselingen

Ongeveer een kwart van de reclassenten start per jaar met een nieuwe baan, dit kunnen reclassenten zijn die van een situatie zonder werk naar een situatie met werk gaan, maar ook mensen die wisselen tussen twee banen of er een extra baan bijnemen (figuur 5).

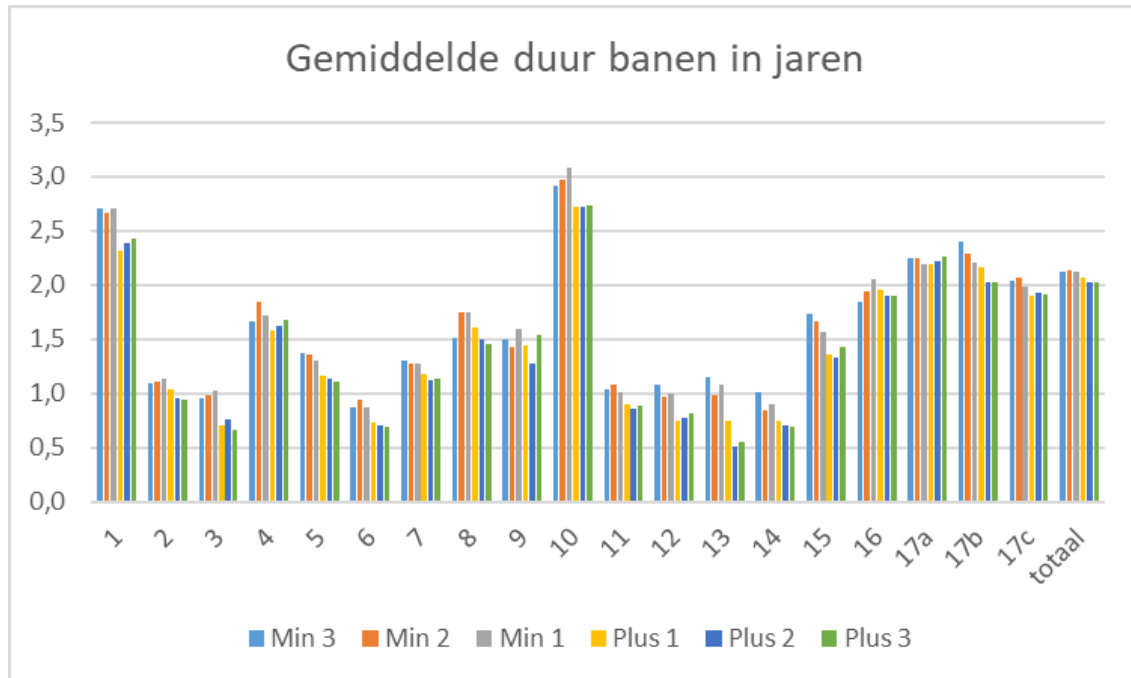
De meeste mensen wisselen van baan in de jaren plus 1, plus 2 of plus 3 (alle drie gemiddeld 1.7 $SD=1.1$). Type 1, 4, 10 en 15 hebben de meeste reclassenten die een nieuwe baan aangaan. Ook de clusters 17a, b, c zijn hier stabiel aanwezig. Type 3, 13 en 14 scoren laag ten opzichte van de andere typen ten aanzien van het aantal nieuwe banen. Dit is mogelijk verklaarbaar doordat deze typen veelal geen werk hebben, en dus ook geen nieuwe baan aangaan.

Figuur 5. Aantal nieuwe banen

Duur

Wanneer er wordt gekeken naar banen die op de aanvangsdatum van reclasseringsbemoediening lopen en banen die starten in het betreffende jaar, blijkt dat de gemiddelde baan een duur van twee jaar heeft. Hierbij zijn er tussen de typen verschillen in de gemiddelde duur van een baan. Binnen ieder type is er weinig variatie door de periode heen en blijft het beeld vrij stabiel (figuur 6). Type 1 en 10 hebben overwegend langdurende banen, typen 3, 11, 12, 13 en 14 hebben overwegend korter durende banen, die zeker na plus 1 niet meer boven de duur van één jaar uitkomen.

Figuur 6. Gemiddelde duur banen, in jaren

Kenmerken werk

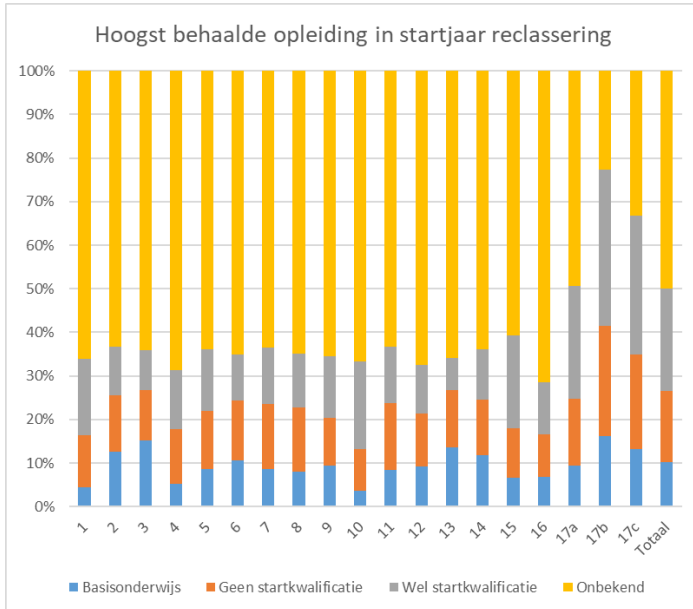
De meeste reclassenten hebben een contract voor bepaalde tijd. In jaar min 3 is 69% van alle contracten, een contract voor bepaalde tijd. In de opvolgende jaren respectievelijk 71%, 73%, 74%, 74% en 72%. Deze verdelingen verschillen voor de diverse typen nauwelijks.

Opleiding

Aan het bestand Hoogste Opleiding kan 61% (n=50.159) van de reclassenten gekoppeld worden. Het CBS zegt hierover in haar handleiding: 'Alhoewel de dekkinggraad hoog is, vertegenwoordigt het bestand niet de gehele doelpopulatie'. Het is niet duidelijk waarom die laatste 39% niet gekoppeld kan worden.

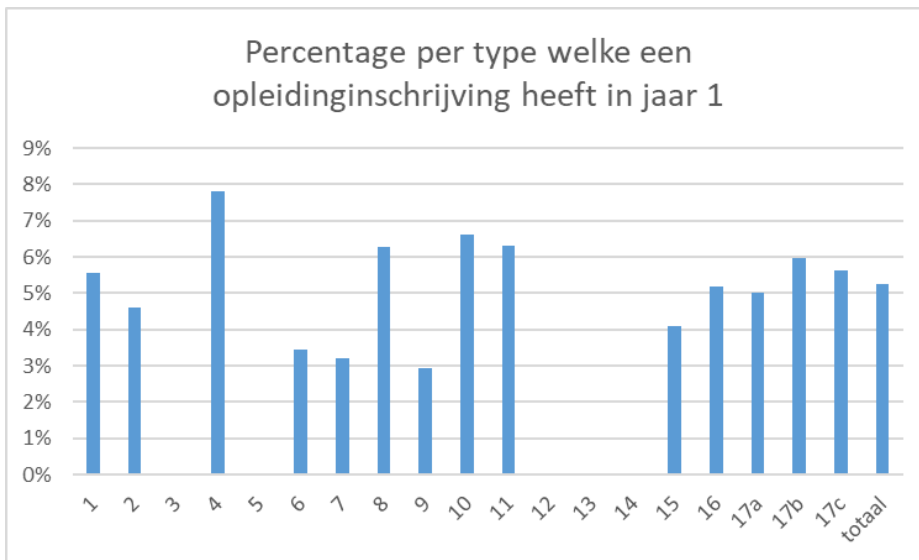
Op 1 oktober in het jaar waarop de reclasseringsinzet start, is voor de helft van de totale populatie, 40.902 reclassenten bekend wat hun hoogste opleidingsniveau is. Figuur 7 laat zien dat voor de meeste typen, behalve 17b en 17c, het opleidingsniveau onbekend is. Voor de totale populatie is van 10% bekend dat zij enkel basisonderwijs heeft afgerond. Verder heeft 16% van de totale populatie geen startkwalificatie en 23% heeft dit wel.

De typen 1, 4, 5, 9, 10, 15, 16, 17a, b en c laten allen hetzelfde patroon zien, waarbij het grootste deel wel een startkwalificatie heeft behaald, het tweede grote deel geen startkwalificatie heeft behaald en de kleinste groep enkel basisonderwijs heeft afgerond. Waarbij de onderlinge percentuele verdeling voor de typen wel veel kan verschillen (figuur 7). Bij type 1, 10 en 15 is vooral een grote afstand tussen wel een startkwalificatie en de overige categorieën zichtbaar. Bij type 3 en 13 heeft het grootste deel van de personen enkel basisschool gevolgd. Het percentage personen die geen startkwalificatie hebben behaald, is voor alle typen ongeveer gelijk (rond de 32%).

Figuur 7. Hoogst behaalde opleiding op 1 oktober in het startjaar van de reclassering (N=81.833)

Voor 5% (n=4.290) van de totale populatie wordt een onderwijsinschrijving gevonden in jaar 1 van de reclasseringsinzet. Dit aantal neemt in de periode hierna af. Voor de typen 3, 5, 12, 13 en 14 worden vrijwel geen opleidingsinschrijvingen gevonden (figuur 8).

Figuur 8. Aandeel reclassenten met een opleidingsinschrijving in de 365 dagen na start reclasseringsinzet.

5 Financiën

Als iemand onvoldoende inkomsten heeft, of hoge schulden, dan kan dit een risicofactor zijn voor (de herhaling van) strafbaar gedrag. Financiële stabiliteit kan daarentegen een rol spelen bij het proces van rehabilitatie. Wat het verband is tussen financiën, rehabilitatie en recidive wordt in dit hoofdstuk uiteengezet. De eerste drie paragrafen gaan achtereenvolgend in op de relatie tussen financiën en (herhaald) strafbaar gedrag, de relatie tussen financiën en gedragsverandering, en financiën in de praktijk. In de laatste paragraaf wordt met behulp van CBS-microdata weergegeven hoe de financiële situatie van reclassenten in Nederland eruitziet, en hoe zich dit verhoudt tot de periode voor en na inzet van de reclassering.

5.1 Financiën en (herhaald) strafbaar gedrag

Financiën, specifiek financiële problemen, kunnen van invloed zijn op (herhaald) strafbaar gedrag. En strafbaar gedrag kan een sterke invloed hebben op iemands financiële welzijn (Van Beek, De Vogel & Van de Mheen, 2021; Shulman, Steinberg & Piquero, 2013; Aaltonen, Oksanen & Kivivuori, 2016; Hoeve, Jak, Stams & Meeus, 2016). Financiën bestaan enerzijds uit iemands inkomsten, en of hiermee al dan niet kan worden voorzien in het levensonderhoud. Anderzijds bestaan financiën uit een eventuele schuldenlast die het lastiger maakt om te voorzien in levensonderhoud. Inkomsten en schulden hebben allebei hun eigen unieke invloed op strafbaar gedrag (Aaltonen, et al., 2016).

Over de mogelijke verklaringen voor het verband tussen inkomsten en schulden en het ontstaan en voortduren van strafbaar gedrag, bestaan de nodige theorieën. De *general strain theory* (GST) is één van de meest genoemde theorieën binnen deze context en gaat ervan uit dat ervaren financiële stress door sommigen wordt opgelost via strafbare paden. De *self control theory* gaat ervan uit dat mensen onvoldoende impulsbeheersing hebben, dit zou zowel een grondslag zijn voor delinquentie als voor financiële problemen. De *rational choice theory* (RCT) gaat ervan uit dat mensen een weloverwogen kosten-batenafweging maken alvorens tot plegen over te gaan. Tot slot zijn er ook onderzoekers die de *developmental taxonomy* van Moffitt aanhalen waarbij financiële problemen onderdeel vormen van multiproblematiek en financiën en strafbaar gedrag elkaar onderling beïnvloeden (Van Beek, De Vogel & Van de Mheen, 2020; Martire, 2010).

Onderzoek naar de impact van armoede en een gebrek aan inkomsten laat zien dat financiële stress wordt geassocieerd met een scala aan problemen. Waaronder een slechtere gezondheid, financiële moeilijkheden en veel verschillende schulden (Ginapp, Aminawung, Harper & Puglisi, 2022; Nilsson, 2003). Wanneer mensen al eens in aanraking zijn geweest met justitie, vergroot armoede de kans op nieuwe arrestaties (met een factor 4,6) en schenden van bijzondere voorwaarden (met een factor 12,7) (Holfreter, Reisig & Morash, 2004). Daartegenover staat dat als mensen de kans krijgen om meer geld te verdienen, dit de frequentie van delictgedrag verlaagt (Nguyen, Loughran, Morselli & Ouellet, 2022). Een interessant onderzoek van Rekker, et al. (2015) laat zien dat wisselingen in sociaal economische status (SES), een directe impact hebben op jeugddelinquentie (Rekker, et al., 2015; Shulman, et al., 2013).

Schulden hebben, naast de hoogte van inkomsten, hun eigen invloed op strafbaar gedrag (Van Beek, et al., 2020; Hoeve, et al., 2014; Link, Ward & Stansfield, 2019, Aaltonen, et al., 2016). Voor de mate van ervaren stress, is niet de hoogte van de schuld relevant, maar vooral het gevoel diep in de schulden te zitten (Ginapp, et al., 2022). Schulden en strafbaar gedrag beïnvloeden elkaar bovendien wederzijds. Aaltonen, et al. (2016) vonden een iets sterker bewijs dat criminaliteit tot meer schulden leidt, maar waren in staat om het verband beide kanten op te onderbouwen. Dit wederzijdse verband werd ook gevonden in een studie van Hoeve, et al. (2016).

Over het algemeen lijkt de tendens in de literatuur te zijn dat de aanwezigheid van multiproblematiek en een scala contextuele problemen, de financiële problemen groter kunnen maken (Nilsson, 2003). Een belangrijke uitzondering hierop wordt door Boccio en Beaver (2015) beschreven. Zij vinden in hun sample ($n > 15.000$) dat een hogere score op psychopathie verband houdt met een lagere schuldenlast. De verklaring die zij hiervoor aandragen is dat als mensen zich onvoldoende in het legale circuit begeven en geen krediet opbouwen door werk en inkomsten, ze ook niet aanmerking komen voor leningen en andere vormen van schuldenopbouw.

5.2 Financiën en gedragsverandering

Het ervaren van financiële stress, kan het lastig maken om de focus te leggen op gedragsverandering (Mullainathan & Shafir, 2013; Link, 2019). Schulden vormen een grote stressor die zelfs in crisissituaties relevant blijft voor mensen die proberen te stoppen met strafbaar gedrag (Gålnander, 2023). Armoede en schulden kunnen bovendien ook samengaan met andere onvervulde behoeften, omdat hier de financiële ruimte voor ontbreekt (Harper, et al., 2021; Holtfreter, et al., 2004). Holtfreter, et al. (2004) zagen in hun sample van 134 vrouwelijke delinquenten dat de inzet op acute behoeften zoals inkomsten en huisvesting bijdroegen aan een recidivereductie van 83 procent. Toch blijkt, uit onderzoek van Van Beek, De Vogel en Van de Meehn (2022), dat het ondersteunen van reclassenten bij hun financiële problemen en praktische obstakels lastig is.

Een deel van de reclassenten heeft te maken met schulden in relatie tot een gokverslaving. Soms is deze verslaving de reden voor het ontstaan van schulden, soms ontstaat er een verslaving wanneer mensen hun schulden proberen op te lossen met gokken. Volgens Williams, Royston en Hagen (2005) heeft ongeveer één derde van de forensische populatie een gokverslaving. Een onderzoek van April en Weinstock (2018) brengt verschillende definities van problematisch gokken in kaart en komt tot de conclusie dat een hoog percentage problematisch gedrag laat zien. Onder andere 23 procent van hun sample had in de afgelopen 30 dagen gegokt (April & Weinstock, 2018).

5.3 Financiën in de praktijk

In de praktijk kunnen armoede en schulden mensen op verschillende manieren belemmeren. Zo kan het bijvoorbeeld lastig zijn om aan woonruimte te komen, is het niet altijd mogelijk om vervoerskosten te betalen (hetzij in de vorm van een auto, hetzij in de vorm van openbaar vervoer) en kan het lastig zijn om een opleiding te volgen (Pleggenkuhle, 2018, Harper, et al., 2021). Naast de praktische implicaties, kan deze sociale uitsluiting ook een negatieve impact hebben op het gevoel van eigenwaarde (Pleggenkuhle, 2018).

Een deel van de schulden kan ontstaan door het delictgedrag of door de daaropvolgende bestraffing. Zo kunnen mensen hun werk verliezen door een gevangenisstraf of verminderde beschikbaarheid ten tijde van een werkstraf en kunnen mensen schulden opdoen doordat ze als onderdeel van hun straf een geldboete krijgen opgelegd, hun rekeningen niet (kunnen) betalen ten tijde van detentie of nieuwe schulden opdoen in de gevangenis. Met name deze laatste categorie schulden kunnen in beginsel relatief klein zijn, maar kunnen door een gebrek aan inkomsten of de manier van afhandelen snel oplopen tot onbeheersbaar hoge schulden (Link, 2019). Het werk dat de meeste reclassenten kunnen krijgen, verdient vaak onvoldoende om aan de verwachtingen van schuldeisers te voldoen. In beginsel is werk al niet haalbaar voor velen, maar als mensen werk hebben, dan zijn dit vaak slecht betaalde functies (Pogrebin, West-Smith, Walker & Unnithan, 2014; zie ook 4.4 *Werk in cijfers*).

De schulden ten gevolge van bestraffing lopen vaak (veel) langer door dan de daadwerkelijke bestraffing, waardoor mensen het gevoel kunnen krijgen dubbel bestraft te worden (Van Beek, et al., 2022). In de internationale literatuur wordt in dit kader ook wel van *informal punishment* gesproken. Waarbij de gevolgen van het delict, met name op financieel vlak, langer en groter lijken dan de feitelijk

opgelegde straf (Olesen, 2016). Dit kan eraan bijdragen dat mensen zich blijven identificeren met het label: veroordeelde crimineel (Pleggenkuhle, 2018).

De schulden die veelal terugkomen in onderzoek zijn zogenaamde formele schulden. Dit zijn geregistreerde schulden, omdat ze via een officiële route zijn aangegaan, veelal met een bank, organisatie of bedrijf. Veel reclassenten hebben echter (ook) informele schulden, bij familieleden, vrienden of nog in hun criminele netwerk (Hoeve, et al., 2016; Harper, Bardelli & Barrenger, 2020). Juist dit soort verweven schulden met andere problemen en andere netwerkleden, kan het complex maken om hier weer uit te komen (Harper, et al., 2020).

5.4 Financiën in cijfers

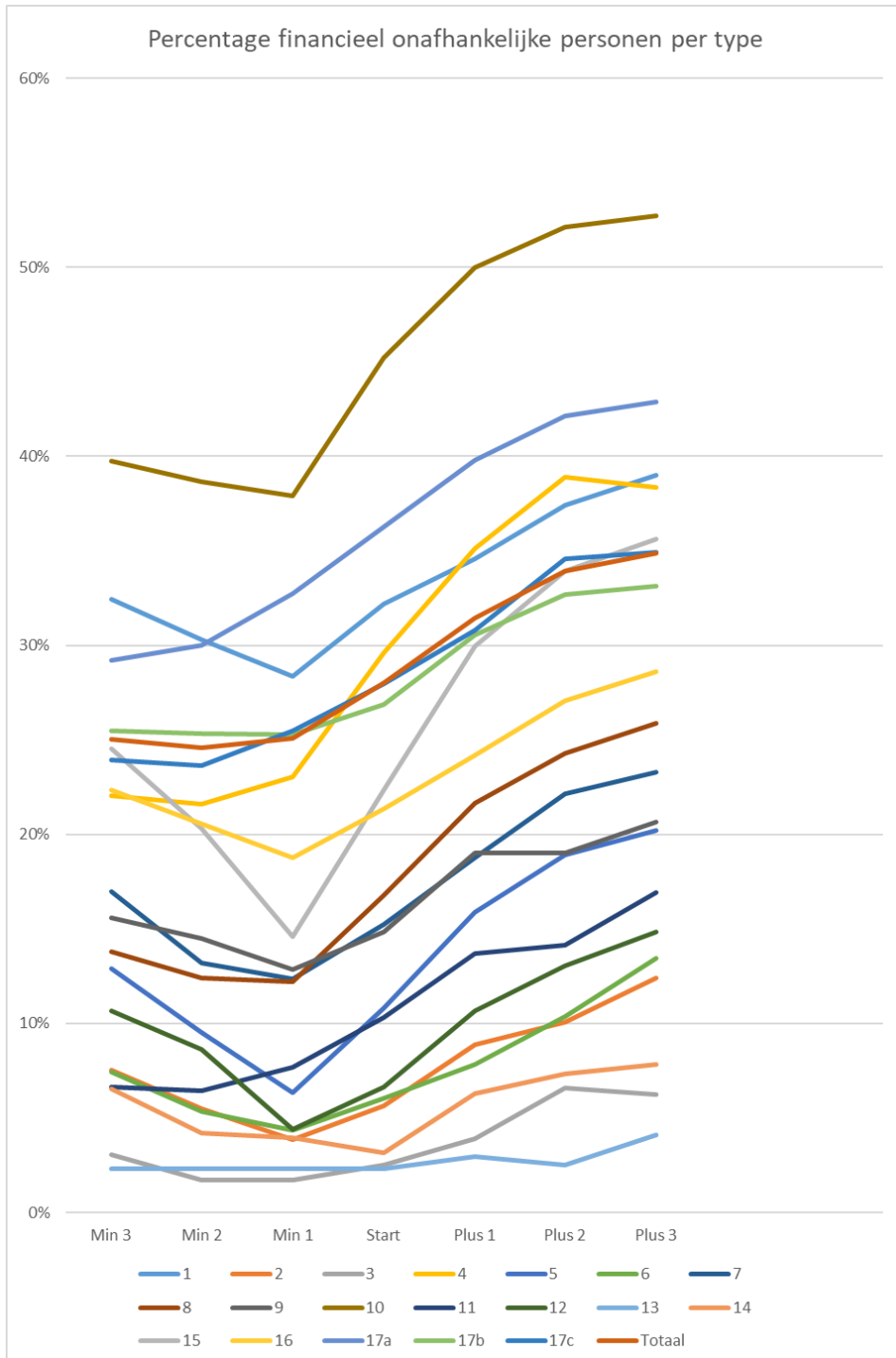
In onderstaande paragraaf wordt achtereenvolgens de financiële onafhankelijkheid, de sociaal economische categorie en het gemiddeld belastbaar inkomen van Nederlandse reclassenten weergegeven.

Financiële onafhankelijkheid

Financiële onafhankelijkheid wordt gemeten met het bestand INPATAB, aan dit bestand kan 91% (jaar min 3) tot 93% (jaar plus 1) van de totale populatie gekoppeld worden. Het bestand is beschikbaar van 2011 tot 2021. Gezien het meetmoment in dit bestand op 1 januari ligt, wordt gezegd dat de informatie eigenlijk over het voorgaande jaar gaat. Dit maakt dat we reclassenten met een startdatum vanaf 2013 meenemen in de analyse. Dit betreft 81.105 reclassenten.

In figuur 9 is het verloop van financiële onafhankelijkheid weergegeven. Ten tijde van de start van de reclassering is 28% van de reclassenten financieel onafhankelijk. Dat betekent dat bijna een derde van de reclassenten voldoende eigen inkomen uit arbeid, eigen onderneming of sociale verzekeringen van eerder werk verdient. De overige reclassenten verdienen onder de armoedegrens en/of zijn afhankelijk van sociale voorzieningen.

Type 1, 10 en 17a scoren hoog op financiële onafhankelijkheid. In type 10 is na jaar 3 meer dan de helft financieel onafhankelijk. Bij de meeste types zie je een daling tussen min 3 en min 1, waarna de lijnen in meer of mindere mate stijgen. Type 15 is een voorbeeld van een vrij diepe dip op min 1 waarna een hoge stijging volgt tot plus 3. Bij de types in het midden is over het algemeen een zelfde patroon zichtbaar. Waarbij type 2, 6, 11 en 12 vrij laag zitten qua financiële onafhankelijkheid, type 5, 7, 8, 9 en 16 in het midden en 4, 17b en 17 vrij hoog. Binnen type 3, 13 en 14 is vrijwel niemand financieel onafhankelijk en dat neemt ook nauwelijks toe in de opvolgende jaren.

Figuur 9. Aandeel financieel onafhankelijke personen per type (N=81.105).

Sociaal economische categorie op maandbasis

De sociaal economische categorie op maandbasis komt uit het bestand SECMBUS en geeft weer uit welke bron het voornaamste aandeel inkomen komt voor de betreffende maand. Het bestand heeft een hoge dekkinggraad, per type is 96% tot 100% terug te vinden in dit bestand. Niet alle categorieën worden even goed gevuld. Zo bleek al bij opleidingsinschrijving dat er relatief weinig studenten onder de reclassentenpopulatie zijn. Maar ook directeuren, meewerkende gezinsleden en pensioengerechtigden zijn er niet veel onder reclassenten.

De groei of afname in de grootste groepen wordt in tabel 6 weergegeven. In alle jaren zijn de groepen werknemer, overig zonder inkomen en ontvanger bijstandsuitkering het grootst. In het eerste jaar is de groep 'overige categorieën' ook nog vrij groot, dit komt doordat er in dat jaar nog sprake is van een aantal 'nog niet schoolgaand/schoolgaand/studerend met of zonder inkomen'. Zichtbaar is dat de *Overige categorieën* leegloopt in de periode van min 3 tot plus 3, dit ligt overwegend aan de afname van het aantal in de categorie nog niet schoolgaand, scholier of student met of zonder inkomen.

Tabel 6. Verdeling sociaal economische categorie op jaarbasis voor N=81.833.

Jaar	Werknemer	Ontvanger bijstandsuitkering	Ontvanger uitkering sociale voorzieningen overig	Ontvanger uitkering ziekte/arbeidsongeschiktheid	Overig zonder inkomen	Overige categorieën	Totaal
Min 3	19.561 (24%)	13.111 (16%)	5.952 (7%)	4.968 (6%)	14.395 (18%)	21.614 (26%)	79.601 (97%)
Min 2	18.557 (23%)	14.376 (18%)	6.769 (8%)	5.301 (6%)	15.459 (19%)	19.505 (24%)	79.967 (98%)
Min 1	18.173 (22%)	15.732 (19%)	7.412 (9%)	5.440 (7%)	17.049 (21%)	16.778 (21%)	80.584 (98%)
Plus 1	17.823 (22%)	16.583 (20%)	7.685 (9%)	5.672 (7%)	19.297 (24%)	14.283 (17%)	81.343 (99%)
Plus 2	20.581 (25%)	19.538 (24%)	8.177 (10%)	6.215 (8%)	13.578 (17%)	12.695 (16%)	80.784 (99%)
Plus 3	22.314 (27%)	18.975 (23%)	8.192 (10%)	6.483 (8%)	12.128 (15%)	12.096 (15%)	80.188 (98%)

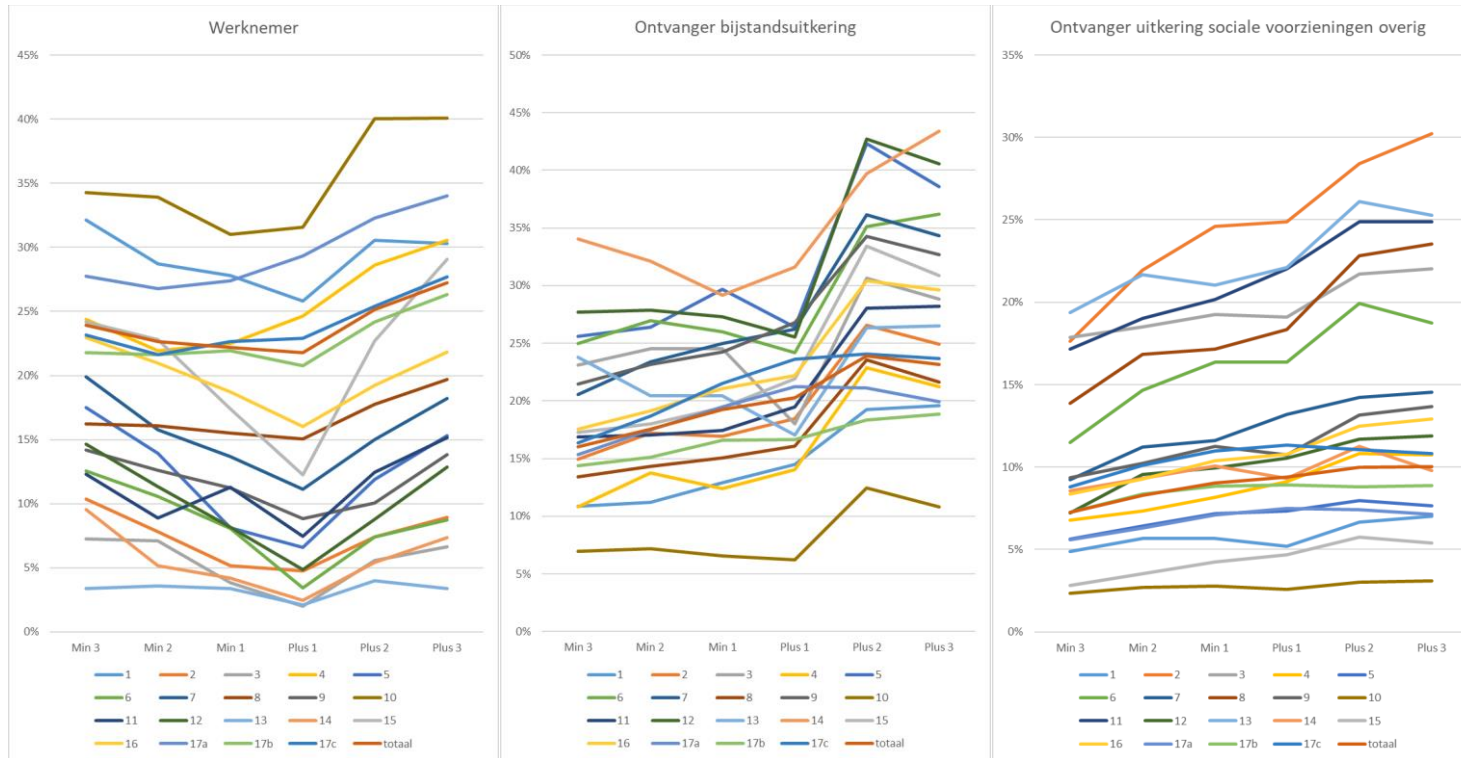
Onderstaande zes afbeeldingen geven de zes bovengenoemde statuscategorieën, in dezelfde volgorde weer per type en over alle zes jaren (figuur 10).

Bijna een kwart van de reclassenten heeft de status werknemer, dat is iets minder dan het aantal reclassenten die op de peildatum een baan heeft (ongeveer een derde), dat suggereert dat niet iedereen met een baan voldoende verdient om de sociaal economische status werknemer te behalen. Opvallende resultaten zijn dat type 10 een hoog aandeel werknemers heeft, verder is zichtbaar dat type 4, 17b en 17c ongeveer evenveel werknemers hebben en hetzelfde patroon volgen. Type 5 en 15 laten beiden een sterke daling zien, de overige typen een mildere daling. Type 13 sluit de rij met een laag aantal en weinig variatie in de lijn.

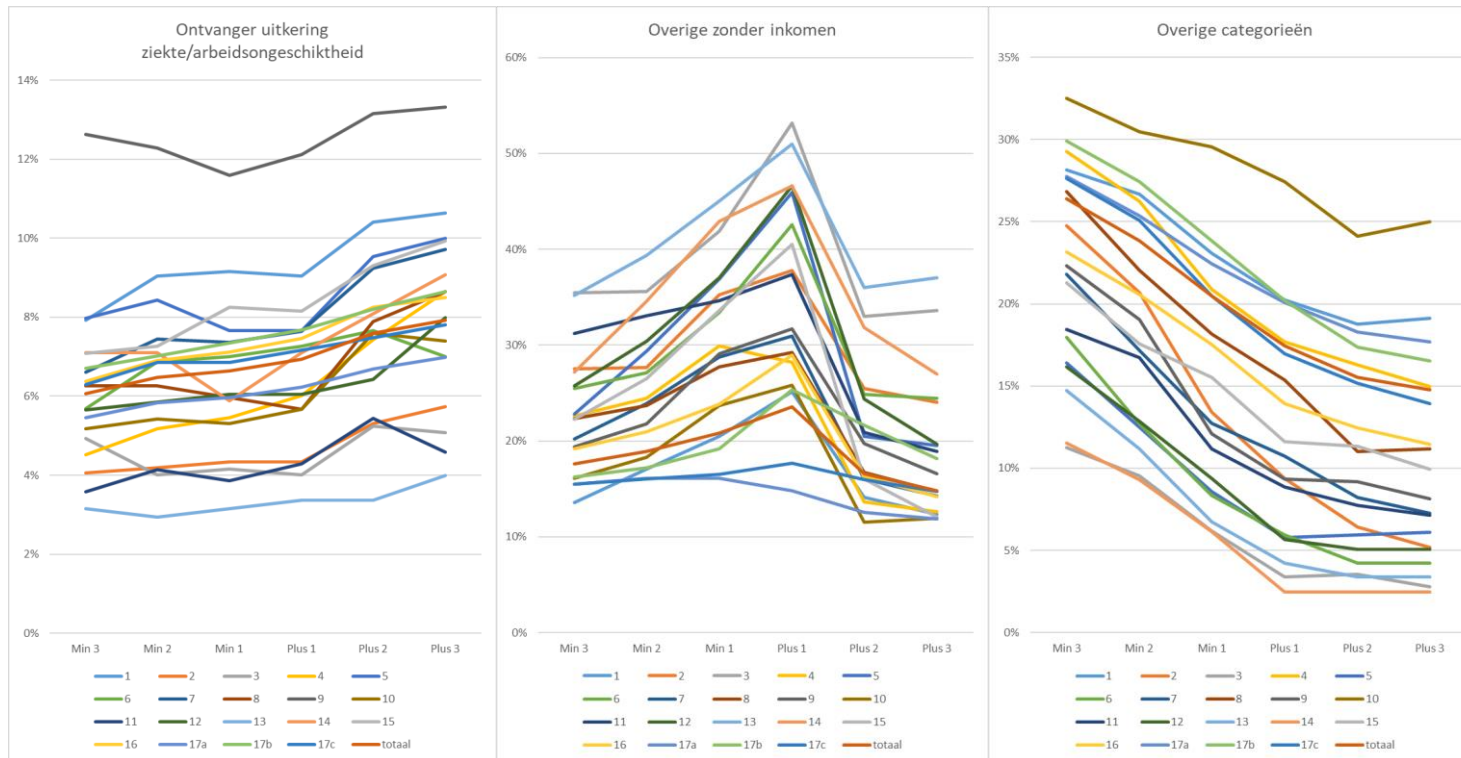
De figuur met de ontvangers van een bijstandsuitkering laat zien dat vrijwel alle typen tussen jaar plus 1 en plus 2 sterk stijgen, waarna het in jaar plus 3 weer licht afneemt. Over het algemeen neemt in alle typen het aantal ontvangers van de bijstandsuitkering toe. Dit geldt ook, in mindere mate voor de ontvangers van 'uitkering sociale voorzieningen overig'. Typen 2, 3, 6, 8, 11 en 13 zitten in het bovenste deel van de grafiek en de overige typen vormen onderin een bundel, waarbij type 10 het minst gebruik maakt van deze vorm van uitkeringen.

Aangaande de uitkering ziekte/arbeidsongeschiktheid steekt type 9 met kop en schouders boven de rest uit. In type 13 zitten de minste gebruikers van deze uitkering. Voor de overige typen is er voor allemaal een kleine stijging te zien.

De categorie 'zonder inkomen' neemt voor alle typen vrij hard af tussen jaar plus 1 en plus 2. Het is mogelijk dat de reclassering haar hulp aanwendt om een passende inkomstenbron te vinden voor alle reclassenten en dat zij dus in de andere categorieën ingedeeld worden. Vanuit de overige categorieën, waar dus onder andere studenten, directeurs en zelfstandigen onder vallen, zie je een langzamer verlopend zelfde patroon naar beneden.

Figuur 10. Sociaal economische categorie (N=81.833)

Figuur 10 (vervolg). Sociaal economische categorie (N=81.833)

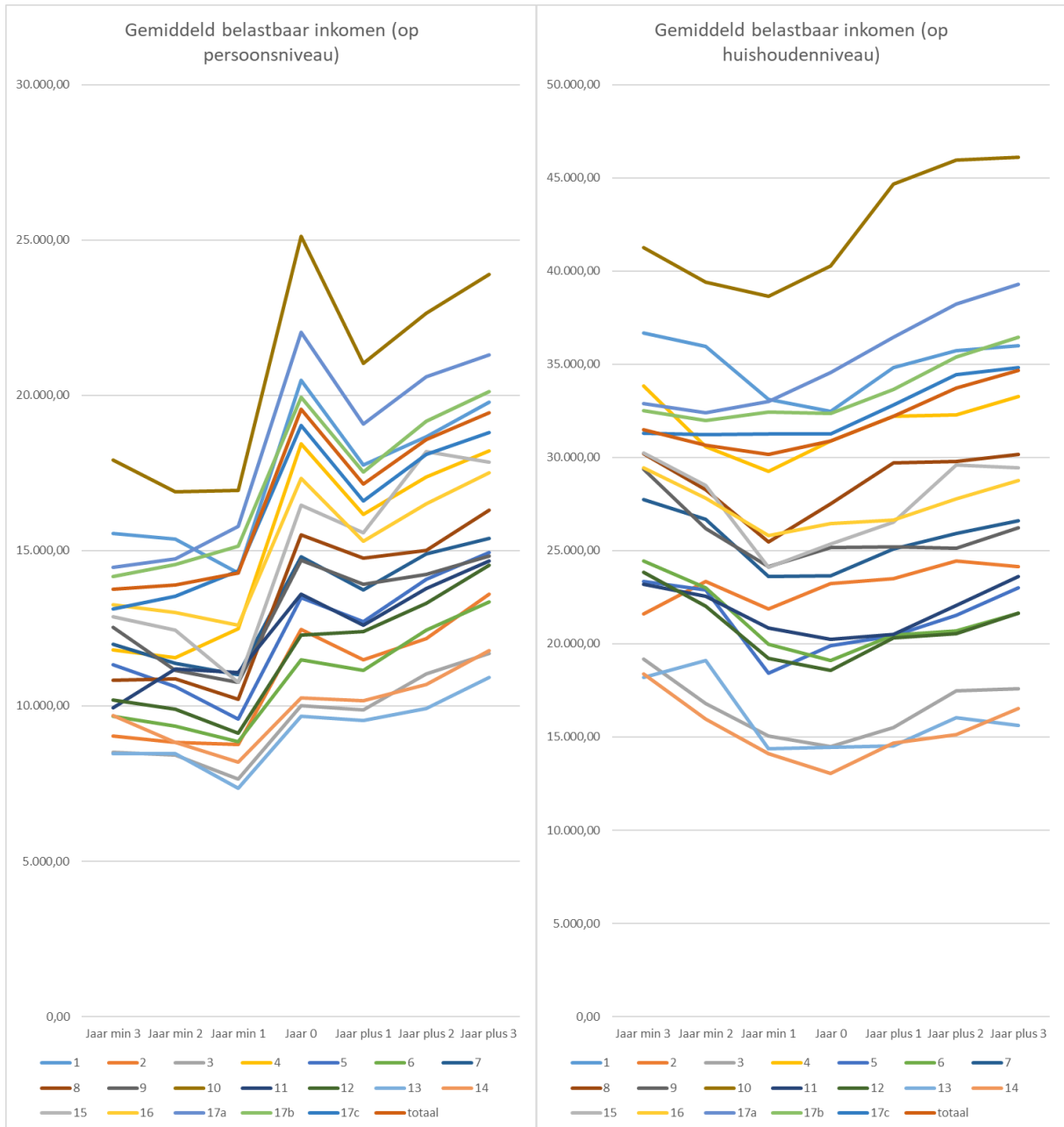
Belastbaar inkomen van de persoon en het huishouden

Het belastbaar inkomen van de persoon wordt gemeten met het bestand INPATAB. Dit bestand is beschikbaar vanaf 1 januari 2011 dus worden reclassenten met een startjaar vanaf 2013 meegenomen in de analyse (N=81.105). Aan dit bestand kan 91% (jaar min 3) tot 93% (jaar plus 0) van de totale populatie gekoppeld worden.

Het belastbaar inkomen op huishoudniveau is naast het persoonsniveau geplaatst. Dit is interessant gezien deze afbeeldingen op de volgende pagina beiden een ander patroon laten zien. Het belastbaar inkomen van het huishouden komt uit het bestand INHATAB. Aan dit bestand kan 84% in jaar min 3 tot 88% (n=71.641) in jaar plus 1 gekoppeld worden.

Het belastbaar inkomen op persoonsniveau laat een vrij snelle stijging zien tussen jaar min 1 en jaar 0, waarna het gemiddelde voor ieder type weer een klein beetje zakt en uiteindelijk iets hoger uitkomt dan bij jaar min 3 (figuur 11). Het belastbaar inkomen op huishoudniveau ligt wat hoger, zie de x-as. Het gemiddelde kent ook minder pieken en dalen. Het patroon hier is een daling tussen jaar min 3 en jaar 0, waarna er voor alle typen een stijging zichtbaar is.

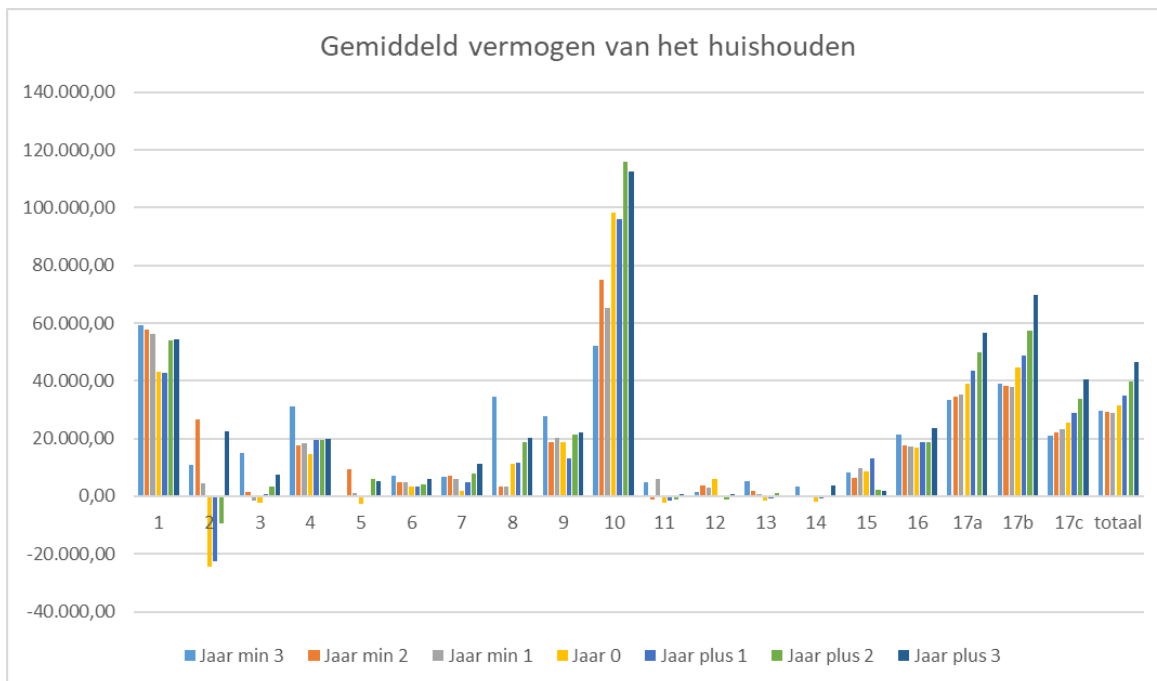
De volgorde van gemiddeld hoog naar laag is voor beide grafieken vrijwel hetzelfde. Waarbij typen 4, 10, 17a, 1, 17b en 17c gemiddeld een hoger belastbaar inkomen hebben en de typen 3, 13 en 14 de hekkensluiters zijn met gemiddeld het laagste belastbare inkomen. Een modaal inkomen in 2016 was €33.500. In de afbeelding 'gemiddeld belastbaar inkomen' is zichtbaar dat rond de startdatum slechts 6 van de 17 typen boven de € 30.000 uitkomen (Loket.nl, 2023).

Figuur 11. Gemiddeld belastbaar inkomen (N=81.105)

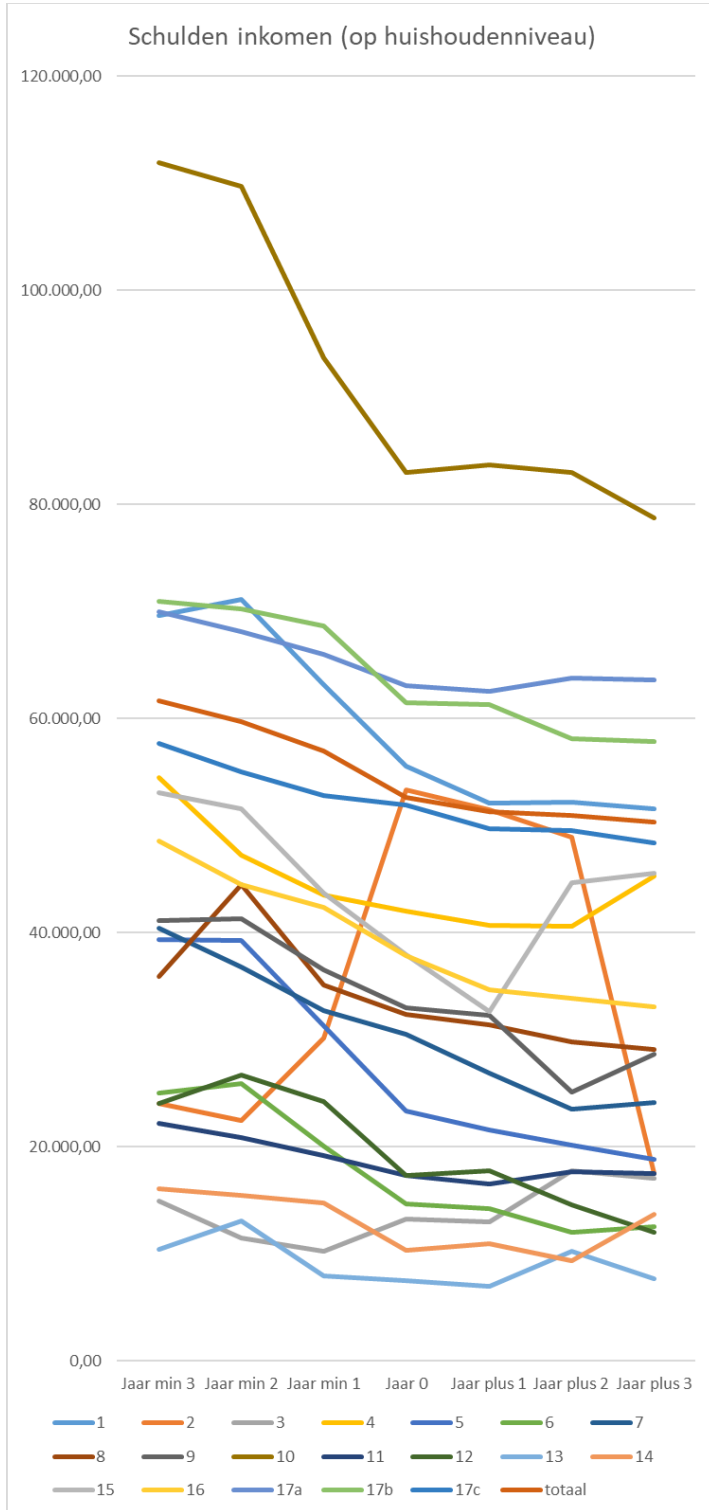
Vermogen en schuld

Het vermogen van het huishouden komt uit het bestand INHATAB. Het vermogen bestaat uit alle bezittingen min de schulden van het huishouden. Opvallend is dat type 2 een fors negatief vermogen heeft. Ook type 3, 5, 11, 12, 13 en 14 hebben op enig moment een negatief vermogen. Type 10 heeft een hoog eigen vermogen. Zoals zichtbaar wordt in onderstaande afbeelding.

Figuur 12. Gemiddeld vermogen van het huishouden (N=81.105).

Voor vrijwel alle typen daalt de schuldenlast op huishoudenniveau (figuur 13). Waarbij opvallend is dat de schulden van type 10 heel hoog starten maar al vanaf min 3 dalen. Ook type 1 en 5 dalen vanaf min 2. Verder is opvallend dat type 2 heel hard stijgt en vanaf jaar plus 2 weer vrijwel net zo hard daalt. Bij type 15 stijgt de schuldenlast na plus 1. Hier is zichtbaar dat de typen die overwegend risicovoller scoren op de andere onderdelen vrijwel geen geregistreerde / legale schulden hebben, dit komt mogelijk doordat zij niet voldoende krediet opbouwen om de schulden in de eerste plaats aan te gaan.

Figuur 13. Schulden van het huishouden (N=81.105).

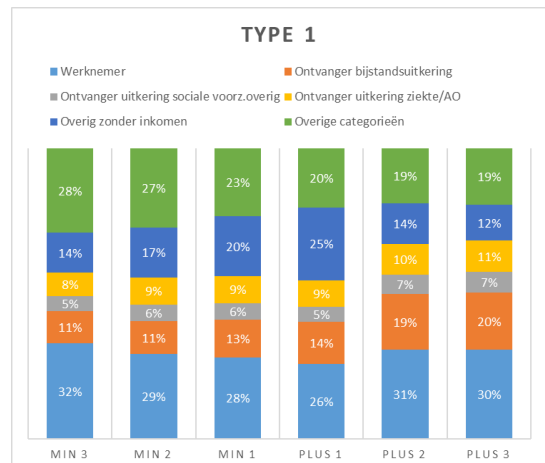
6 Bestaanszekerheid per type

In dit hoofdstuk wordt per type kort ingegaan op de stand van zaken ten aanzien van verschillende bestaanszekerheidsfactoren. Dit wordt op verschillende punten vergeleken met de overige reclasseringspopulatie. Er wordt in dit hoofdstuk *geen* vergelijking gemaakt met de algehele bevolking, omdat zelfs de typen met de hoogste mate van bestaanszekerheid, lager scoren dan de algehele bevolking. Soms wordt er in de tekst gesproken over -3, -2, -1, +1, +2 of +3. Dit refereert, net als in de eerder gepresenteerde tabellen, grafieken en figuren, aan het aantal jaar voorafgaand of volgend op de peildatum in 2016 (zie ook Bijlage). In de beschrijving wordt per type kort gerefereerd aan de score op contextuele readiness in de *Typologie reclassenten* (Visser, et al., 2022). Belangrijk om te vermelden is dat de contextuele readiness in dat rapport bestaat uit vijf factoren, namelijk: wonen, werk, financiën, kwaliteit van relaties en vrienden en kennissen binnen het criminele circuit. Het is dus mogelijk dat de oorspronkelijke score op contextuele readiness, afwijkt van de mate van bestaanszekerheid.

6.1 Bestaanszekerheid type 1 (n=884)

In de typologie heeft type 1 een groene score op contextuele readiness to change. Dit komt ook tot uiting binnen het onderwerp bestaanszekerheid. Van alle typen scoort type 1 op meerdere fronten het hoogst. Zo heeft type 1 het vaakst (stabiele) woonruimte en woont type 1 het langst op één plek, zij wonen gemiddeld 17 (SD=18) jaar op één adres. Daarnaast heeft type 1 relatief vaak een koopwoning en is er weinig sprake van een briefadres. Hoewel type 1 op het eerste oog een gunstig woonprofiel heeft, laat zij ten opzichte van andere typen in de periode van -3 tot +3 een sterke daling zien op het onderwerp koopwoning (van 33% naar 25%) en een sterke stijging op het onderwerp huurwoning (van 53% naar 61%).

Type 1 heeft in verhouding tot andere typen vaak een baan (35%) en blijft hier gemiddeld ook langer dan andere typen hangen (2,5 jaar, SD=3,2). De periode rondom het delict heeft wel een impact op het werk, er is een daling van bijna 10% zichtbaar op het aantal mensen met een baan tussen het -3 moment en +1. Dit herstelt zich in de periode tot +3 slechts deels. Ondanks deze daling van het aantal werkenden, is type 1 in verhouding tot anderen typen relatief vaak financieel onafhankelijk (33%). En dit percentage stijgt bijna 10% vanaf de start van reclasseringscontact. Type 1 haalt daarbij zijn geld vaker dan anderen uit arbeid en relatief weinig uit de bijstand of andere vormen van sociale voorzieningen. Inkomen uit werk fluctueert slechts minimaal in de periode van -3 tot +3. Wel stijgt het aantal mensen met een bijstandsuitkering met bijna 10% van -3 tot +3.

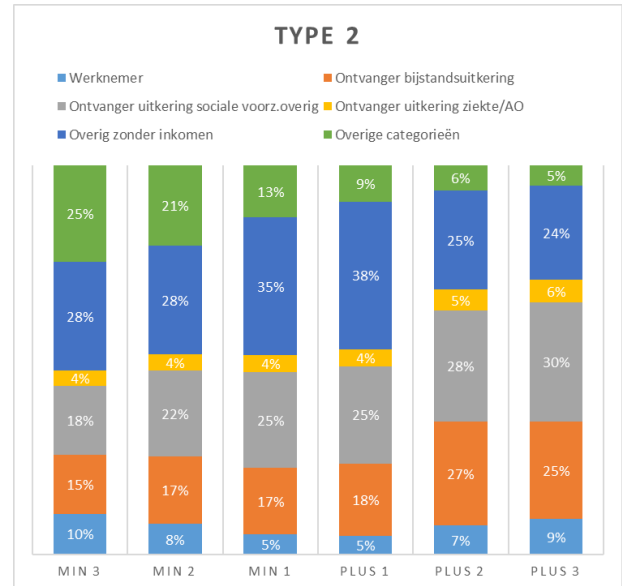

6.2 Bestaanszekerheid type 2 (n=715)

In de typologie heeft type 2 een gele score op contextuele readiness to change. Op het gebied van wonen zit type 2 redelijk in het midden ten opzichte van andere typen. Ten aanzien van het aantal mensen met een woonadres (87%), het aantal mensen met een briefadres (5%) en het aantal mensen met een huurwoning (61%), scoort type 2 in de middenmoot. Als er echter wordt gekeken naar gemiddelde duur van een verblijfplaats en het aantal wisselingen, dan laat type 2 een instabiel woonpatroon zien. Type 2 wisselt relatief vaak en verblijft ten opzichte van andere typen minder vaak op één plek. Dit wordt deels wellicht verklaard door de verblijfplaats, type 2 verblijft namelijk relatief vaak in een instelling (20%).

Type 2 is minder dan gemiddeld te vinden op de arbeidsmarkt, slechts 10 % heeft een baan op de peildatum. Als type 2 wel aan het werk is, dan laten ze iets meer dan gemiddeld een instabiel patroon zien waarbij de gemiddelde duur, te weten 1 jaar (SD=1,8), van een arbeidsplek korter is dan gemiddeld en er relatief veel wisselingen zijn.

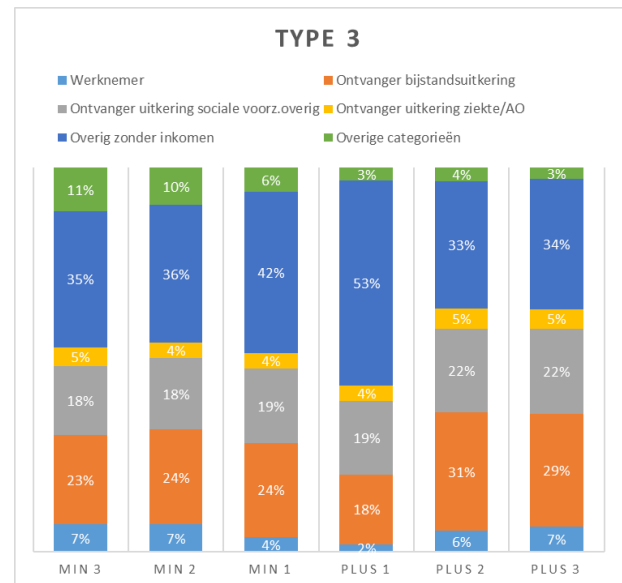
Type 2 haalt zijn inkomsten relatief weinig uit werk. Per jaar haalt slechts 5 tot 10% zijn primaire inkomsten uit werk. Type 2 is in veel gevallen daarom ook niet financieel onafhankelijk. Een groot deel van de mensen in type 2 heeft als primaire inkomstenbron een uitkering of een andere sociale voorziening. Dit percentage stijgt bovendien sterk door de jaren heen: van 33% op -3 naar 55% op +3.

6.3 Bestaanszekerheid type 3 (n=649)

In de typologie heeft type 3 een rode score op contextuele readiness to change. Dit is duidelijk terug te zien in de mate van bestaanszekerheid, afwisselend met twee andere typen (13 en 14) scoort type 3 consistent het meest negatief. Zo heeft type 3 het minst vaak een bekende woonplek (73%) en hebben ze op één ander type na het vaakst een briefadres (10%). Bovendien wordt type 3 het minst gevonden in het woonbestand van CBS, wat inhoudt dat type 3 überhaupt niet ergens geregistreerd verblijft. Als type 3 wel ergens verblijft, dan is dit doorgaans van korte duur. Type 3 wisselt vaak van verblijfplaats. Op één type na verblijft type 3 het meest in een instituut.

Slechts enkele mensen in type 3 halen hun inkomsten uit arbeid. Bovendien daalt het kleine groepje werkenden sterk in de periode rondom de start van het reclasseringstoezicht. Wel laat deze groep een goed herstel zien in de periode tot +3. Type 3 is over het algemeen niet financieel onafhankelijk (49%). Iets meer dan de helft ontvangt op +3 hun primaire inkomsten uit de bijstand of andere sociale voorziening. Dit is een opvallende breuk in het patroon, type 3 valt hiermee iets meer in het midden. Dit wordt mogelijk verklaard door het aantal mensen zonder vaste woon- of verblijfplaats. Een groot deel heeft geen geregistreeerde inkomsten (wisselend van 34% tot 53%).

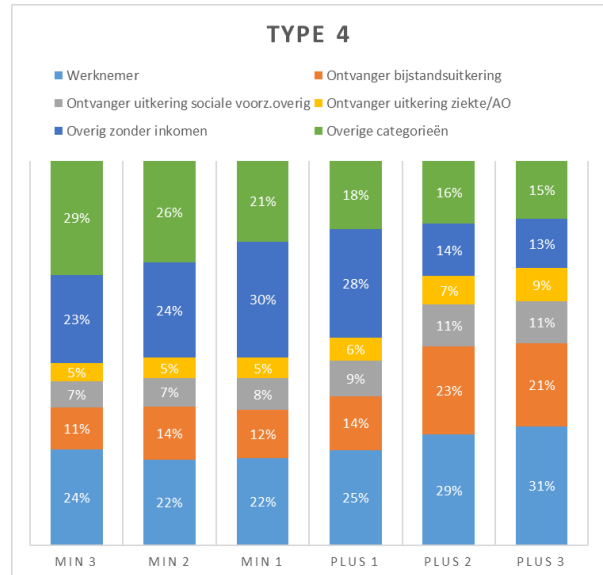
Een ander opvallend datapunt voor type 3 is de financiële ruimte van het huishouden. Hoewel type 3 op persoonlijke titel niet financieel onafhankelijk is, laat het vermogen van het huishouden een iets genuanceerder beeld zien. Type 3 valt hier in het midden, dit betekent mogelijk dat type 3 deels kan terugvallen op netwerk.

6.4 Bestaanszekerheid type 4 (n=1.063)

In de typologie heeft type 4 een groene score op contextuele readiness to change. Op de meeste elementen van bestaanszekerheid zit type 4 aan de positieve zijde. Ten opzichte van andere typen heeft type 4 vaak een woonadres (92%), is hij in het bezit van een koopwoning (17%), zijn er weinig wisselingen in adres en woont hij relatief lang op één plek (10,6 jaar, SD=14,6). Type 4 huurt van alle typen het meest zonder huurtoeslag (34%), in verhouding tot andere typen ontvangt type 4 minder vaak huurtoeslag (31%). Type 4 woont in de 3 jaar tot aan de start van een het reclasseringstoezicht iets vaker in een institutioneel huishouden. Rond de start van de reclassering neemt dit met bijna 10% af. Hiermee laten ze een afwijkend type zien ten opzichte van andere typen. Op -3 vallen ze in het midden, terwijl ze op +3 één van enkele typen zijn die zeer minimaal in een institutioneel huishouden verblijven.

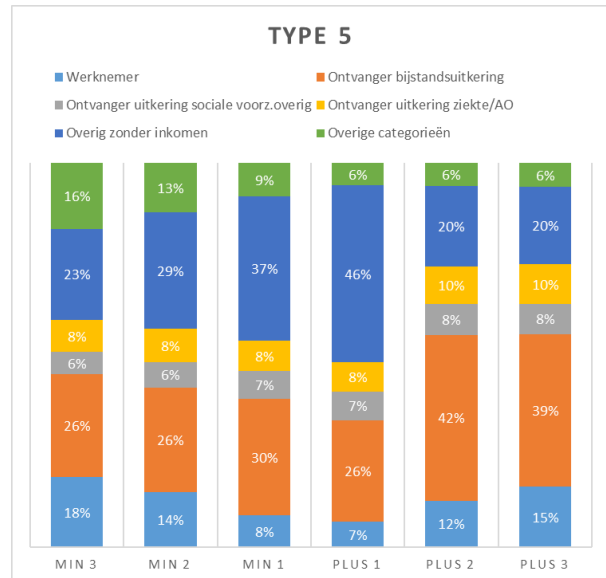
Type 4 heeft relatief vaak een baan op de peildatum (32%) en als hij eenmaal een passende plek heeft gevonden, blijft type 4 lang zitten. In de periode van -3 tot +3 is het aantal mensen binnen type 4 dat werkt, min of meer stabiel. Echter, type 4 is één van de typen die het vaakst wisselt van baan, namelijk gemiddeld 1,7 keer (SD=1,1). Dit impliceert dat het even kan duren voor type 4 een passende plek heeft gevonden.

Type 4 is relatief vaak financieel onafhankelijk, dit percentage stijgt sterk in de periode van -3 tot +3 van 22% tot 38%, sterker dan voor de meeste andere typen. Type 4 haalt zijn inkomen op +3 voornamelijk uit werk (25%) of een bijstandsuitkering (16%). Deze beide vormen van inkomsten stijgen sterk na de start van het reclasseringstoezicht.

6.5 Bestaanszekerheid type 5 (n=640)

In de typologie heeft type 5 een gele score op contextuele readiness to change. Op enkele bijzonderheden na scoort type 5 ook relatief vaak in het midden op het onderwerp bestaanszekerheid. De belangrijkste afwijking binnen het middenprofiel van type 5 is het aantal mensen dat kan worden teruggevonden in het woonbestand. Type 5 is aanzienlijk minder dan andere typen terug te vinden in het woonbestand (88%), er zijn bovendien relatief veel mensen met een briefadres (6%) binnen type 5. De woonsituatie is daarmee instabieler en meer complex dan mag worden verwacht bij een gele score. Als type 5 wel woonruimte heeft, wisselen ze iets vaker dan gemiddeld. Type 5 woont bovengemiddeld vaak in een huurwoning (met of zonder toeslag), namelijk 66% van het type.

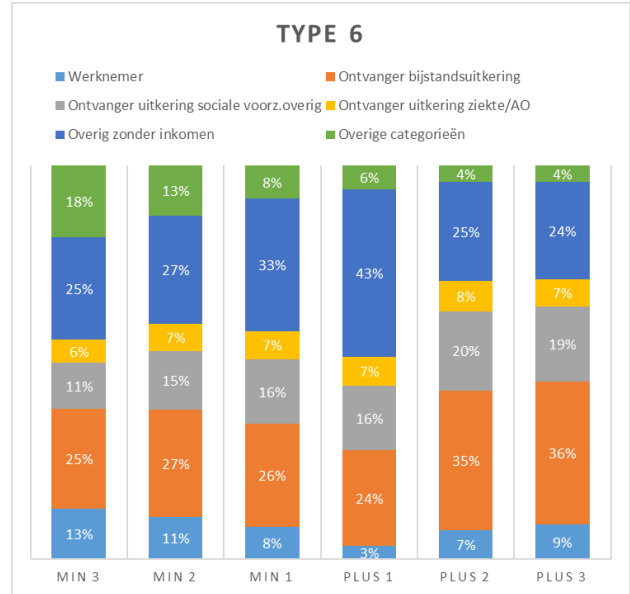
Type 5 valt binnen de middenmoot ten aanzien van het aantal werkenden (16%), de duur van de gemiddelde baan (gemiddeld 1,2 jaar, SD=1,9) en het aantal wisselingen van baan (gemiddeld 1,6, SD=1). Wat hierbij wel opvalt is dat type 5 een bovengemiddeld sterke negatieve verandering laat zien rondom de start van een reclasseringstoezicht. De dip naar beneden in de jaren tot aan de start van het reclasseringstoezicht is scherper, maar de stijging na de start van het toezicht is ook sterker. Ten aanzien van inkomsten is type 5 relatief vaak niet financieel onafhankelijk (58%). Inkomsten lijken voor type 5 onevenredig vaak te komen uit een bijstandsuitkering (32%). Verassend genoeg komen de inkomsten juist zeer beperkt vanuit andere sociale voorzieningen (7%) voor type 5. Op inkomstenniveau scoort type 5 beneden het gemiddelde ten opzichte van andere typen. Dit is mogelijk een aandachtspunt voor type 5.

6.6 Bestaanszekerheid type 6 (n=757)

In de typologie heeft type 6 een gele score op contextuele readiness to change. Dit vertaalt zich niet binnen het onderwerp bestaanszekerheid. Op het onderwerp bestaanszekerheid scoort type 6 beneden gemiddeld. Dit is overigens consistent met een eerdere conclusie dat type 6 op contextuele readiness tegen rood aan drukt. Op het gebied van wonen heeft type 6 vaker dan gemiddeld een briefadres (8%) en minder vaak een woonadres (82%). Er zijn relatief veel wisselingen (gemiddeld 1,6, SD=0,8) en mensen verblijven minder lang op één plek (gemiddeld 5 jaar, SD=10). Type 6 heeft minder dan gemiddeld een koopwoning (7%) maar vaker dan gemiddeld een huurwoning (63%).

Type 6 werkt minder dan gemiddeld (10%) maar als type 6 wel werkt dan doen ze dit het kortst van alle typen (gemiddeld 0,8 jaar, SD=1,4). Dit impliceert dat de mensen die wel een baan weten te vinden, ook snel weer uitstromen. Ze stromen dan niet per se door naar een nieuwe baan want het aantal baanwisselingen voor type 6 is minder dan gemiddeld (gemiddeld 1,6, SD=1,1).

Type 6 is samen met type 7 het minst vaak financieel onafhankelijk (59% en 60%). Slechts een klein aandeel ontvangt primaire inkomsten uit werk. Terwijl meer dan één derde inkomsten ontvangt vanuit een bijstandsuitkering. Ook ontvangt een bovengemiddeld aantal mensen inkomsten uit andere sociale voorzieningen. Het vermogen van het huishouden is iets vaker positief dan het persoonlijk inkomen. Mogelijk kan type 6 dus deels terugvallen op het netwerk.

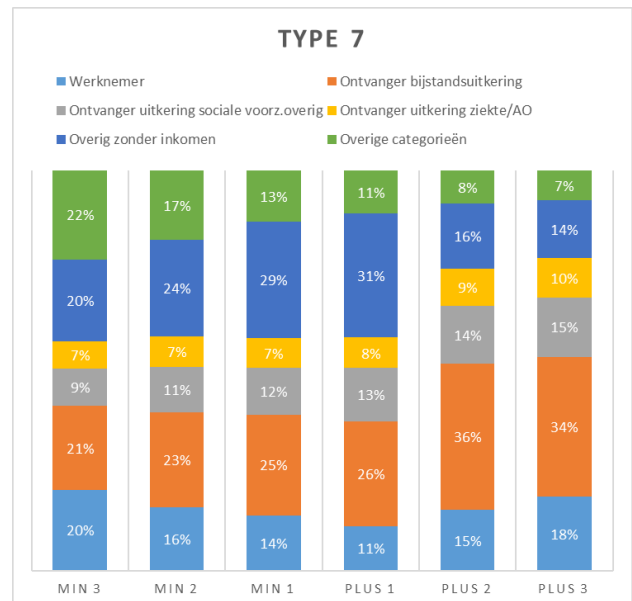

6.7 Bestaanszekerheid type 7 (n=1.060)

In de typologie heeft type 7 een gele score op contextuele readiness to change. Type 6 en 7 hebben in de typologie een vergelijkbaar profiel op het eerste oog maar waar type 6 tegen de rode grens aandrukt, drukt type 7 meer tegen de groene grens aan. Dit vertaald zich tot op zekere hoogte binnen het onderwerp bestaanszekerheid.

Type 7 scoort gemiddeld ten aanzien van het aantal mensen met een briefadres en het aantal mensen met een woonadres. Koopwoningen komen iets minder vaak dan gemiddeld voor, want type 7 woont onevenredig vaak in een huurwoning. Van alle typen woont type 7 het vaakst in een huurwoning (69%) en ontvangen zij ook het vaakst huurtoeslag (41%). Ten aanzien van het aantal wisselingen en de gemiddelde duur, scoort type 7 gemiddeld.

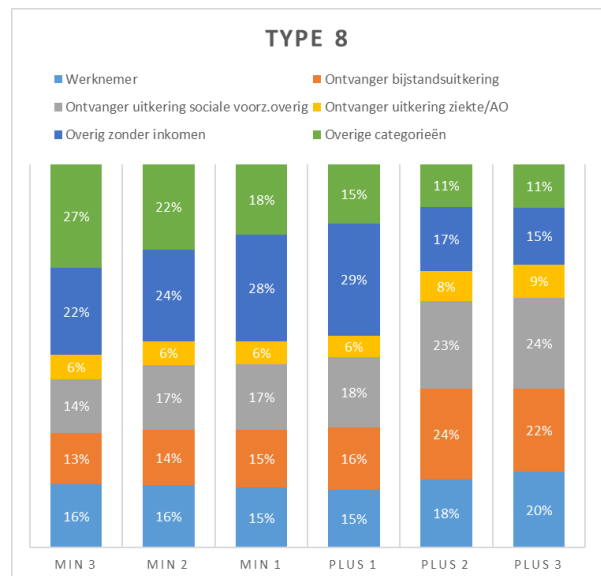
Type 7 valt precies in het midden wat betreft het aantal mensen dat op de peildatum werk heeft. Wel blijven ze iets minder dan gemiddeld hangen bij een werkplek en laten ze iets meer dan gemiddeld wisselingen in baan zien. Hoewel een deel van de populatie dus wel werkt en type 7 hier niet in de uitersten scoort, doet type 7 dat wel op financiële onafhankelijkheid. Type 7 is het vaakst niet financieel onafhankelijk (60%). Het aantal mensen dat een bijstandsuitkering ontvangt stijgt sterk (+13%) van -3 tot +3. Met name in de jaren +2 en +3. Inkomsten uit een bijstandsuitkering en inkomsten uit andere sociale voorzieningen zijn beide bovengemiddeld ten opzichte van andere typen.

6.8 Bestaanszekerheid type 8 (n=671)

In de typologie heeft type 8 een groene score op contextuele readiness to change. Dit is niet zichtbaar op het onderwerp bestaanszekerheid, daar scoort type 8 relatief vaak in het midden. Op het gebied van wonen lijkt type 8 het relatief goed voor elkaar te hebben. Type 8 heeft relatief vaak een woonadres (92%), daarbij verblijft type 8 voornamelijk in een huurwoning zonder huurtoeslag (30%). Qua duur van verblijf scoort type 8 meer in het midden, net als het aantal mensen met een koopwoning. Ook verblijft type 8 (voor iemand met een groene contextuele readiness score) relatief vaak in een instituut (16%).

Qua werk scoort type 8 in het midden. Als type 8 eenmaal ergens werkt, blijven ze daar gemiddeld iets langer hangen, maar het aantal baanwisselingen is voor type 8 wel bovengemiddeld hoog. Type 8 hoort daar bij de drie typen die het meest van baan wisselen (gemiddeld 1,7, SD=1,1). Dit heeft zijn weerslag op financiën. Op financiële onafhankelijkheid scoort type 8 in het midden. Iets minder dan één vijfde kan zijn inkomen uit werk halen. Bijna 50% ontvangt de voornaamste inkomen uit de bijstand of andere sociale voorzieningen. Dit percentage groeit bovendien sterk van -3 tot +3. Het is mogelijk op basis van belastbaar inkomen huishouden, dat type 8 in sommige gevallen kan terugvallen op het netwerk. Omdat het gemiddelde inkomen huishouden iets hoger ligt dan persoonlijk inkomen.

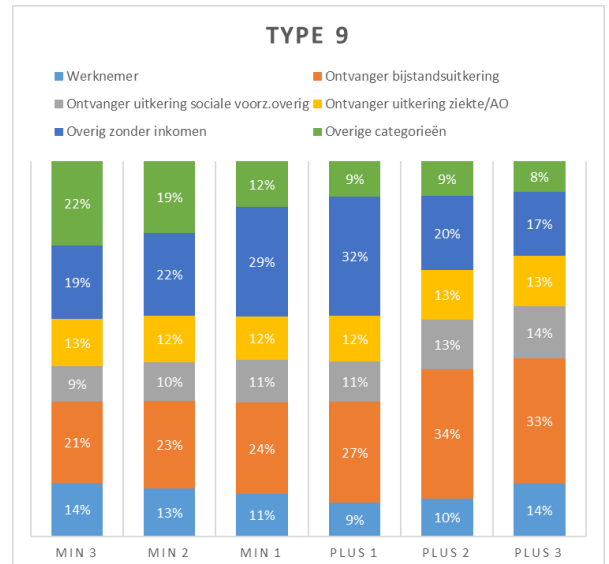

6.9 Bestaanszekerheid type 9 (n=578)

In de typologie heeft type 9 een gele score op contextuele readiness to change. Dit plaatst type 9 in het midden. Voor de meeste deelonderwerpen klopt dit, op het deelthema wonen scoort type 9 iets positiever dan het gemiddelde. Type 9 heeft iets vaker dan gemiddeld een woonadres (90%) en blijft gemiddeld iets langer wonen (gemiddeld 11,6 jaar, SD=15,8) op dezelfde plek. Ten aanzien van het hebben van een koopwoning scoort type 9 in het midden, maar type 9 woont wel vaker dan gemiddeld in een huurwoning. Met name in een huurwoning met huurtoeslag (38%). Alleen type 7 woont hier vaker dan type 9.

Type 9 is minder vaak dan gemiddeld aan het werk op de peildatum (14%). Bovendien laat type 9 op het gebied van werk een redelijk consistent beeld zien van +3 tot -3. Het percentage werkenden is laag en stijgt of daalt minimaal in deze periode. Type 9 laat dan ook minder dan gemiddeld wisselingen zien in baan (gemiddeld 1,6, SD=0,9). Als type 9 aan het werk is, dan zit type 9 in het midden qua duur van de arbeidsperiode.

Type 9 is relatief vaak niet financieel onafhankelijk (57%). Deels wordt dit mogelijk verklaard omdat slechts een klein percentage aan het werk is. Dit is iets minder dan gemiddeld per type, type 9 ontvangt daarnaast iets vaker dan gemiddeld inkomsten uit de bijstand of andere sociale voorzieningen. Net als bij een aantal andere typen laat het aantal mensen in de bijstand een flinke groei (+12%) zien in de periode van -3 tot +3.

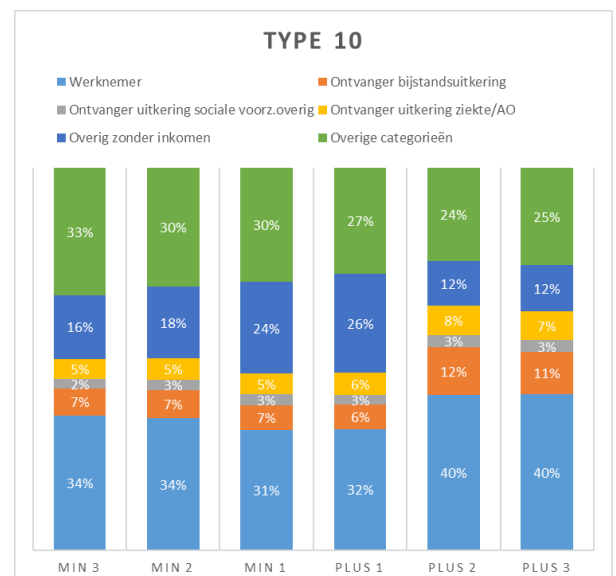

6.10 Bestaanszekerheid type 10 (n=1.621)

In de typologie heeft type 10 een groene score op contextuele readiness to change. Type 10 scoort in de typologie het meest gunstig van allemaal en lijkt zich op bijna alle levensgebieden positief te onderscheiden van de overige typen. Dit patroon is ook zichtbaar op het onderwerp bestaanszekerheid. In voorgaande hoofdstukken ligt de lijn van type 10 binnen verschillende figuren ver boven de andere typen.

Op het deelthema wonen wisselen type 1 en 10 elkaar een paar keer af ten aanzien van beste score, type 10 heeft het vaakst een koopwoning (37%) en op type 1 na heeft type 10 het vaakst een woonadres (93%). Type 10 wisselt zeer beperkt van adres en woont lang op één plek (gemiddeld 16,6, SD=18,3). Daarnaast verblijft type 10 weinig in een instituut (5%).

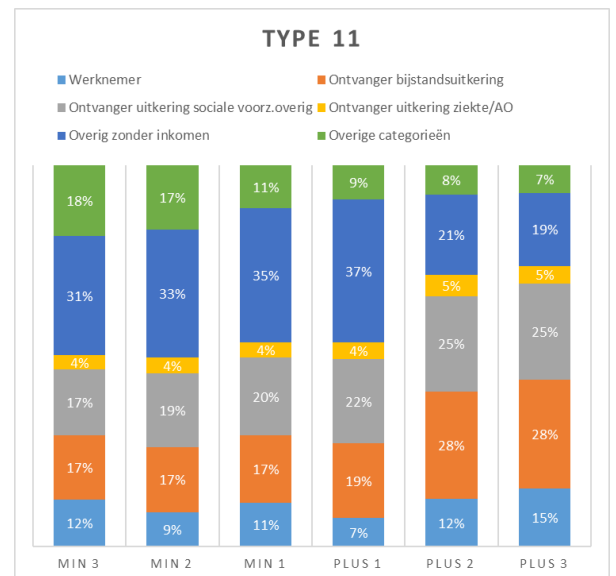
Type 10 heeft van alle typen het vaakst een baan op de peildatum (43%), daarnaast werkt type 10 gemiddeld het langst binnen één baan en wisselt het op type 13 na het minst van baan (gemiddeld 1,5, SD=0,9). Waarbij type 13 vooral niet wisselt omdat hij überhaupt niet werkt. Type 10 is het vaakst financieel onafhankelijk (45%) en haalt zijn inkomen het vaakst uit werk (35%). Type 10 ontvangt daarnaast het minst vaak inkomen uit bijstand of een andere sociale voorziening. Een opvallend gegeven voor type 10 is dat zij ook de hoogste schulden hebben van alle typen, dit is verklaarbaar omdat type 10 het meest in bezit is van een koopwoning met bijbehorende hypotheek (onderdeel van de geregistreerde schuld in CBS.).

6.11 Bestaanszekerheid type 11 (n=699)

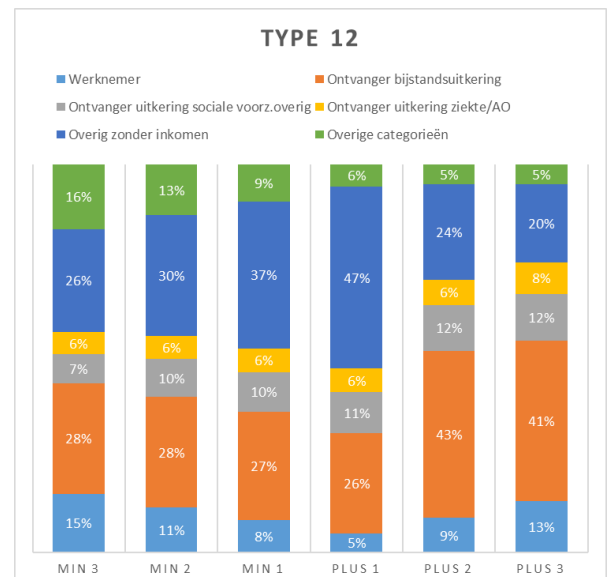
In de typologie heeft type 11 een gele score op contextuele readiness to change. Binnen het onderwerp bestaanszekerheid scoort type 11 doorgaans iets onder het gemiddelde. Type 11 heeft op het gebied van wonen relatief vaak een briefadres en relatief weinig een woonadres. Beide scores onder het gemiddelde. Type 11 heeft slechts beperkt een koopwoning (6%), huurt beperkt zonder huurtoeslag (30%) en juist bovengemiddeld met huurtoeslag (35%). Bovendien laat type 11 een interessant patroon zien qua institutioneel verblijf. Type 11 laat in de periode van -1 tot + 2 een scherpe daling van 25% naar 15% zien van het aantal mensen wat in een instituut verblijft.

Het aantal mensen dat werkt binnen type 11 valt op de peildatum in het midden. Voor type 11 zegt dit overigens niet veel want van alle typen, wisselt type 11 het vaakst van baan. De gemiddelde duur van een baan ligt onder het gemiddelde. Qua inkomen ontvangt slechts een kleine groep inkomen uit werk (tussen de 7% en 15%). Meer dan de helft van de mensen binnen type 11 ontvangen hun primaire inkomsten uit een bijstandsuitkering of andere sociale voorziening. De financiële onafhankelijk van type 11 is in vergelijking met andere typen iets onder gemiddeld. Het belastbaar inkomen van zowel het individu als het huishouden van type 11 vallen rond ditzelfde punt. Wat echter interessant is dat type 11 van alle typen het slechtst scoort op het vermogen van het huishouden. Dit impliceert dat type 11 mogelijk problematische schulden heeft.

6.12 Bestaanszekerheid type 12 (n=513)

In de typologie heeft type 12 een rode score op contextuele readiness to change. Qua patroon valt type 12 tegen de onderkant van rood aan en komen de scores dus op sommige plekken overeen met een gele score op contextuele readiness to change. Type 12 scoort op de meeste deelthema's van bestaanszekerheid aan onderkant van het gemiddelde maar niet op de uitersten.

Type 12 wordt aanzienlijk minder gevonden in het woonbestand dan andere typen. Er lijken ook relatief veel mensen met een briefadres (9%) te zitten in type 12, en weinig mensen met een woonadres (79%). Type 12 woon relatief vaak in een huurwoning met huurtoeslag (35%) en minder vaak in een koopwoning (7%) of huurwoning zonder huurtoeslag (28%). Type 12 wisselt iets vaker dan gemiddeld van woonruimte (gemiddeld 1,5, SD=0,8) en woont minder lang dan gemiddeld op één plek (gemiddeld 5,1 jaar, SD=10,2).

Type 12 heeft minder dan gemiddeld een baan op de peildatum en als type 12 een baan heeft dan blijft hij hier minder lang hangen dan gemiddeld. Het aantal wisselingen in baan zijn iets hoger dan gemiddeld. Type 12 scoort iets onder gemiddeld ten aanzien van financiële onafhankelijkheid en lijkt

zijn primaire inkomsten te ontvangen vanuit een bijstandsuitkering (32%) (op het hoogtepunt 41% op +1). Dit percentage ligt zeer hoog, slechts één type ontvangt vaker het primaire inkomen uit een bijstandsuitkering.

6.13 Bestaanszekerheid type 13 (n=475)

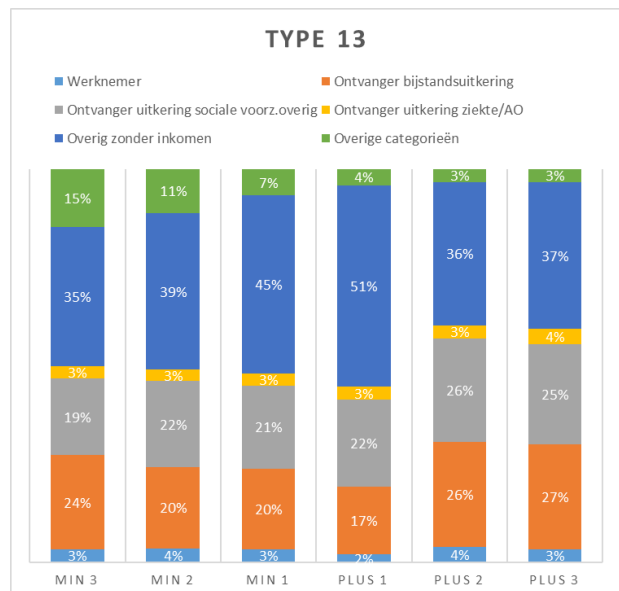
In de typologie heeft type 13 een rode score op contextuele readiness to change. Type 13 scoort samen met type 3 en type 14 consistent in de onderste regionen op het onderwerp bestaanszekerheid. Voor type 13 is dit patroon verwacht, binnen de typologie heeft type 13 het zwaarste profiel.

Type 13 wordt aanzienlijk minder gevonden in het woonbestand dan de andere typen, bovendien zijn er relatief veel mensen met een briefadres (9%). Van alle typen laat type 13 de meeste wisselingen (gemiddeld 1,6, SD=0,8) zien op verblijfplaats en verblijft type 13 het vaakst in een instituut (29%). Type 13 heeft van alle typen het minst vaak een koopwoning (3%), het minst vaak een huurwoning (50%) en verblijft op één type na het minst lang op één plek (gemiddeld 2,9 jaar, SD=7).

Type 13 heeft van alle typen het minst vaak een baan op de peildatum. Analyse van -3 tot +3 laat zien dat het aantal mensen met een baan door de jaren heen niet of nauwelijks verandert. Dit betekent ook dat type 13 het minst aantal wisselingen in baan laat zien, hoewel in zichzelf een gunstige statistiek, in combinatie met het aantal werkenden vooral een teken dat er weinig mensen aan het werk zijn binnen type 13.

Van alle typen is type 13 het minst vaak financieel onafhankelijk (3%). Ze ontvangen ook het minst vaak het primaire inkomen uit werk. Inkomsten komen voor type 13 het meest uit een bijstandsuitkering en andere sociale voorzieningen (52% op +3). Ten opzichte van andere typen scoort type 13 met name hoog op inkomsten uit sociale voorzieningen. Daarnaast is er ten opzichte van andere typen een grote groep mensen die geen inkomen heeft. Een opvallende statistiek voor type 13 is dat ze van alle typen het minst vaak schulden hebben, 81% van de reclassenten van dit type t.o.v. 89% over de gehele populatie. De gemiddelde schuld van type 13 is 9.109 euro (SD=33.505), terwijl de gehele reclasseringspopulatie een schuld van gemiddeld 54.783 euro (SD=205.712) heeft.

Dit wordt hoogstwaarschijnlijk verklaard omdat ze onvoldoende mogelijkheid hebben om formele schulden aan te gaan door een gebrek aan formele inkomsten.

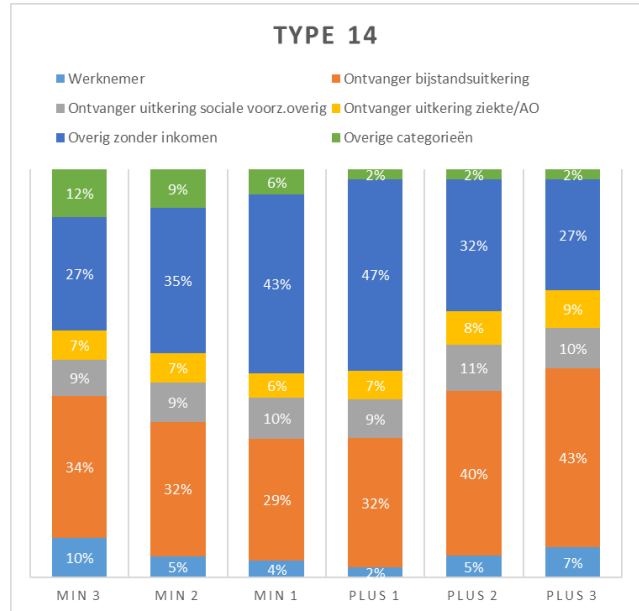

6.14 Bestaanszekerheid type 14 (n=408)

In de typologie heeft type 14 een rode score op contextuele readiness to change. Type 14 scoort samen met type 3 en type 13 consistent in de onderste regionen op het onderwerp bestaanszekerheid. Van alle typen heeft type 14 het vaakst een briefadres (11%), daarnaast heeft type 14 niet vaak een woonadres (74%), koopwoning (5%) of huurwoning (53%). Wel verblijft type 14 vaak in een instituut (26%).

Type 14 heeft net als type 3 en 13 meestal geen baan op de peildatum. De kleine groep die wel werkt verliest hun baan vaak in de periode van -3 tot +1, na deze periode krijgen sommige mensen weer een baan. Als type 14 werk heeft dan blijft hij daar doorgaans niet lang hangen (gemiddeld 0,8 jaar, SD=1,4). Type 14 vertrekt maar vindt niet per se nieuw werk, het aantal wisselingen in baan voor type 14 is namelijk beperkt.

Van alle typen scoort type 14 slecht op financiële onafhankelijkheid. Van alle typen is type 14 degene die het vaakst inkomen uit de bijstand ontvangt. Dit percentage neemt zeer licht af van -3 tot -1 en stijgt daarna naar 43% op +3. Er is ook een grote groep mensen binnen type 14 zonder inkomen, van alle typen is type 14 hier de grootste groep. Met name rondom de start van reclasseringstoezicht is dit bijna 50% van de mensen binnen type 14.

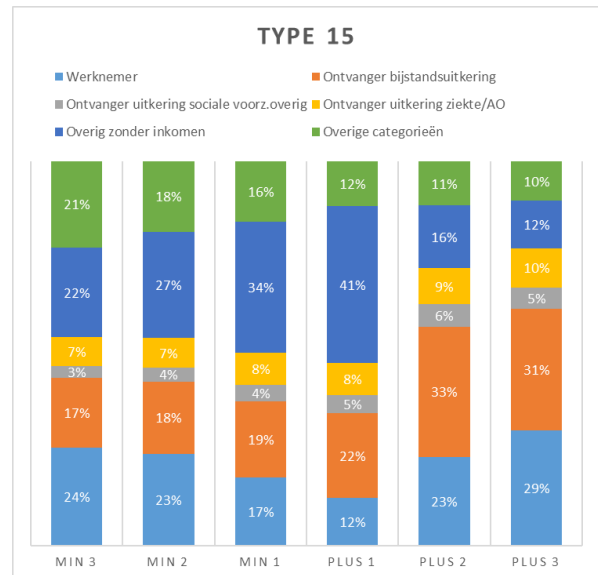
6.15 Bestaanszekerheid type 15 (n=1.128)

In de typologie heeft type 15 een gele score op contextuele readiness to change. Type 15 is een type met een relatief gunstige score op de andere twee pijlers en scoort binnen het onderwerp bestaanszekerheid aan de positieve zijde van geel. Type 15 drukt daarmee tegen groen aan.

Op het gebied van wonen scoort type 15 iets boven het gemiddelde. Type 15 heeft bijvoorbeeld iets vaker dan gemiddeld een woonadres (88%), iets vaker dan gemiddeld een koopwoning (16%) en iets minder wisselingen dan gemiddeld (gemiddeld 1,3, SD=0,7). Op het gebied van huren scoort type 15 wel bovengemiddeld, alleen type 7 huurt (69%) vaker dan type 15 (66%). Type 15 lijkt vooral te huren met huurtoeslag (37%).

Type 15 is net als andere meer positieve typen vaker aan het werk, daarin is type 15 slechts iets bovengemiddeld op de lengte van arbeidsduur en vinden er iets minder dan gemiddeld wisselingen plaats. Wat wel opvalt is het aantal mensen dat in de periode van -3 tot +1 het primaire inkomen uit werk verliest (12%) en de sterke stijging die er op het gebied van werk plaatsvindt in de periode +2 en +3 (15%).

Ten opzichte van andere typen haalt type 15 bovengemiddeld vaak het primaire inkomen uit werk. Type 15 is dan ook bovengemiddeld vaak financieel onafhankelijk. Type 15 maakt opvallend weinig gebruik van andere sociale voorzieningen als primaire bron van inkomsten. De groei van het aantal mensen met een bijstandsuitkering (14%) in de periode van -3 tot +3 is het grootst van alle typen.

7 Conclusie & discussie

De bestaanszekerheid van reclassenten is beperkt tot zeer beperkt. Dit geldt zowel voor de reclassenten onder toezicht als reclassenten die een werkstraf en/of advies krijgen. Zelfs de typen die ten opzichte van andere typen goed functioneren, zitten ver onder het landelijk gemiddelde en in veel gevallen ook onder de lage inkomensgrens zoals gedefinieerd door CBS (zie ook Hoofdstuk 2 Methode). De subgroep die het vaakst financieel onafhankelijk is, is nog steeds maar in 45% van de gevallen financieel onafhankelijk. De bestaanszekerheid verandert slechts beperkt in de onderzochte periode.

Aan de hand van CBS-microdata is voor de verschillende typen uit de onderzoekspopulatie (N=81.833, man=85%, gemiddelde leeftijd 36) in kaart gebracht in welke mate zij bestaanszekerheid ervaren. Er is data verzameld over woonsituatie, werksituatie en financiën. De situatie is op verschillende leefgebieden in kaart gebracht over een periode van zes jaar. Voor sommige deelonderwerpen verandert de situatie in deze periode meer dan voor andere deelonderwerpen. Een terugkerende trend in de data is de u-vorm van -3 tot +3. Dit impliceert dat het rondom de start van de reclasseringsbemoediening slechter gaat, waarna zich dat in de jaren daarna (deels) herstelt.

Enkele typen laten consistent problemen zien op alle deelonderwerpen binnen het onderwerp bestaanszekerheid. Type 3, 13 en 14 hebben zelden werk, zijn meestal niet financieel onafhankelijk en een relatief groot deel heeft een briefadres of heeft geen geregistreerde verblijfplaats. Deze typen laten ook weinig veranderingen zien in de periode van -3 tot +3. Enkele typen laten een gunstiger patroon zien. Type 1, 4, en 10 zijn vaker financiële onafhankelijk, het percentage mensen met een koopwoning groter is en het aantal werkenden ook. Overige typen zitten tussen deze twee uiterste groepen in. Soms door consistent in het midden te scoren, soms doordat er één of enkele uitschieters zijn naar boven of beneden op deelonderwerpen.

Implicaties

De (zeer) beperkte bestaanszekerheid kan zowel een oorzaak als een gevolg zijn van strafbaar gedrag, literatuur laat zien dat onderbouwing voor beide type verbanden bestaat. In de praktijk zal er veelal sprake zijn van een wisselwerking tussen bestaans(on)zekerheid en strafbaar gedrag. In ieder geval is het een mogelijk complicerende factor bij gedragsverandering en gedragsbestending van reclassenten. Hoewel bestaanszekerheid in de praktijk wellicht lastig te beïnvloeden is, is het wel wenselijk dat hier aandacht voor is.

Vervolg

In het huidige rapport is stil gestaan bij de bestaans(on)zekerheid van reclassenten en is op beschrijvende wijze in kaart gebracht wat de stand van zaken is en hoe deze (al dan niet) verandert door de tijd heen. De volgende stap is om eventuele veranderingen met behulp van t-testen en chi-kwadraat testen verder te onderbouwen om op die manier de waargenomen veranderingen te duiden ten aanzien van significantie. De uitkomsten hiervan zullen in combinatie met een uitwerking van reclasseringsinzet en inzicht in kosten input vormen voor een hernieuwde uitwerking van een MKBA op type niveau in *De waarde van reclasseren* (Németh, et al., 2022).

Verantwoording

Resultaten gebaseerd op eigen berekeningen van het lectoraat Modelleren van Maatschappelijke Impact (MMI) op basis van reclasseringsdata in combinatie met niet-openbare Microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Het onderzoek van het lectoraat is gefinancierd vanuit een samenwerking tussen Hogeschool Saxion en de drie reclasseringsorganisaties in Nederland.

8 Literatuur

Aaltonen, M., Oksanen, A., & Kivivuori, J. (2016). Debt problems and crime. *Criminology*, 54(2), 307-331.

Ahmed, R. A., Angel, C., Martell, R., Pyne, D., & Keenan, L. (2016). The impact of homelessness and incarceration on women's health. *Journal of Correctional Health Care*, 22(1), 62-74.

April, L. M., & Weinstock, J. (2018). The relationship between gambling severity and risk of criminal recidivism. *Journal of Forensic Sciences*, 63(4), 1201-1206.

Baron, R. C., Draine, J., & Salzer, M. S. (2013). "I'm not sure that I can figure out how to do that": Pursuit of work among people with mental illnesses leaving jail. *American Journal of Psychiatric Rehabilitation*, 16(2), 115-135.

Barrenger, S. L., & Draine, J. (2013). "You don't get no help": The role of community context in effectiveness of evidence-based treatments for people with mental illness leaving prison for high risk environments. *American Journal of Psychiatric Rehabilitation*, 16(2), 154-178.

Barrenger, S. L., Draine, J., Angell, B., & Herman, D. (2017). Reincarceration risk among men with mental illnesses leaving prison: A risk environment analysis. *Community Mental Health Journal*, 53, 883-892.

Bellair, P. E., Vuolo, M., & LaPlant, E. G. (2018). Frequent drug use and negative employment outcomes among the criminally active. *Substance Use & Misuse*, 53(5), 828-836.

Boccio, C. M., & Beaver, K. M. (2015). Psychopathic personality traits, intelligence, and economic success. *The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*, 26(4), 551-569.

Bokhorst, M. (2022). *Sociale minima in de knel*. Den Haag: Nationale ombudsman.

Bowman, E. I., & Ely, K. (2020). Voices of returning citizens: A qualitative study of a supportive housing program for ex-offenders in a rural community. *The Prison Journal*, 100(4), 423-446.

Carter, A. (2019). The consequences of adolescent delinquent behavior for adult employment outcomes. *Journal of Youth and Adolescence*, 48, 17-29.

Centraal Bureau voor de Statistiek. (z.j.). Werkenden. Geraadpleegd op 10 oktober 2023 van <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-arbeidsmarkt/werkenden#:~:text=In%20het%20tweede%20kwartaal%20van,werkenden%20elk%20kwartaal%20weer%20toe>.

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022). De arbeidsmarkt in cijfers. 2022. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2023). Verhuizen. Geraadpleegd op 10 oktober 2023 van <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/levensloop/verhuizen>

Chamberlain, A. W., & Wallace, D. (2016). Mass reentry, neighborhood context and recidivism: Examining how the distribution of parolees within and across neighborhoods impacts recidivism. *Justice Quarterly*, 33(5), 912-941.

Clark, V. A. (2015). The effect of community context and post-release housing placements on recidivism: Evidence from Minnesota. *St. Paul: Minnesota Department of Corrections*.

Cook, P. J., Kang, S., Braga, A. A., Ludwig, J., & O'Brien, M. E. (2015). An experimental evaluation of a comprehensive employment-oriented prisoner re-entry program. *Journal of Quantitative Criminology*, 31, 355-382.

Cox, R., Lahey, J., Rhoades, H., Henwood, B., & Wenzel, S. (2021). Does the timing of incarceration impact the timing and duration of homelessness? Evidence from "The Transitions to Housing" study. *Justice Quarterly*, 38(6), 1070-1094.

Dias, S., Kinner, S. A., Heffernan, E., Waghorn, G., & Ware, R. (2018). Identifying Rehabilitation Priorities Among Ex-prisoners Vulnerable to Mental Illnesses and Substance Abuse. *Journal of Rehabilitation*, 84(3).

Dong, K. R., Must, A., Tang, A. M., Beckwith, C. G., & Stopka, T. J. (2018). Competing priorities that rival health in adults on probation in Rhode Island: substance use recovery, employment, housing, and food intake. *BMC Public Health*, 18, 1-10.

Esteban, F., Alós, R., Jódar, P., & Miguélez, F. (2014). 'Ex-inmates' Job Placement. A Qualitive Approach. *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 145, 181-204.

Felson, R. B., Osgood, D. W., Horney, J., & Wiernik, C. (2012). Having a bad month: General versus specific effects of stress on crime. *Journal of Quantitative Criminology*, 28, 347-363.

Frounfelker, R., Teachout, A., Bond, G. R., & Drake, R. E. (2011). Criminal justice involvement of individuals with severe mental illness and supported employment outcomes. *Community Mental Health Journal*, 47, 737-741.

Gálnander, R. (2023). 'The Anxiety of a Lifetime'—Dealing with Debt in Desistance from Crime. *The British Journal of Criminology*, 63(2), 461-476.

Ginapp, C., Aminawung, J. A., Harper, A., & Puglisi, L. B. (2023). Exploring the Relationship between Debt and Health after Incarceration: a Survey Study. *Journal of Urban Health*, 100(1), 181-189.

Groen, A., Van Horssen, C. & Veerman, N. (2022). Rondkomen en betalingsproblemen. *Ervaringen van Nederlandse huishoudens in onzekere tijden*. Utrecht: Nibud.

Gwynne, J. L., Yesberg, J. A., & Polaschek, D. L. (2020). Life on parole: The quality of experiences soon after release contributes to a conviction-free re-entry. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 30(6), 290-302.

Harper, A., Bardelli, T., & Barrenger, S. (2020). "Let Me Be Bill-free": Consumer Debt in the Shadow of Incarceration. *Sociological Perspectives*, 63(6), 978-1001.

Harper, A., Ginapp, C., Bardelli, T., Grimshaw, A., Justen, M., Mohamedali, A., Thomas, I. & Puglisi, L. (2021). Debt, incarceration, and re-entry: A scoping review. *American Journal of Criminal Justice*, *46*, 250-278.

Hickert, A. O., & Taylor, M. J. (2011). Supportive housing for addicted, incarcerated homeless adults. *Journal of Social Service Research*, *37*(2), 136-151.

Hoeve, M., Jak, S., Stams, G. J. J., & Meeus, W. H. (2016). Financial problems and delinquency in adolescents and young adults: A 6-year three-wave study. *Crime & Delinquency*, *62*(11), 1488-1509.

Hoeve, M., Stams, G. J. J., van der Zouwen, M., Vergeer, M., Jurrius, K., & Asscher, J. J. (2014). A systematic review of financial debt in adolescents and young adults: Prevalence, correlates and associations with crime. *PloS one*, *9*(8), e104909.

Holtfreter, K., Reisig, M. D., & Morash, M. (2004). Poverty, state capital, and recidivism among women offenders. *Criminology & Public Policy*, *3*(2), 185-208.

Jacobs, L. A., & Gottlieb, A. (2020). The effect of housing circumstances on recidivism: Evidence from a sample of people on probation in San Francisco. *Criminal Justice and Behavior*, *47*(9), 1097-1115.

Jason, L. A., Salina, D., & Ram, D. (2016). Oxford recovery housing: Length of stay correlated with improved outcomes for women previously involved with the criminal justice system. *Substance Abuse*, *37*(1), 248-254.

Justis. (2023). *Kwartaalcijfers - VOG NP en VOG voor vrijwilligers*. Geraadpleegd op 3 oktober 2023 van <https://www.justis.nl/producten/verklaring-omtrent-het-gedrag-vog/kwartaalcijfers-2022-vog-np-en-vog-voor-vrijwilligers>

Keene, D. E., Smoyer, A. B., & Blankenship, K. M. (2018). Stigma, housing and identity after prison. *The Sociological Review*, *66*(4), 799-815.

Kleck, G., & Jackson, D. (2016). What kind of joblessness affects crime? A national case-control study of serious property crime. *Journal of Quantitative Criminology*, *32*, 489-513.

Leclair, M. C., Deveaux, F., Roy, L., Goulet, M. H., Latimer, E. A., & Crocker, A. G. (2019). The impact of Housing First on criminal justice outcomes among homeless people with mental illness: a systematic review. *The Canadian Journal of Psychiatry*, *64*(8), 525-530.

Link, N. W. (2019). Criminal justice debt during the prisoner reintegration process: Who has it and how much?. *Criminal Justice and Behavior*, *46*(1), 154-172.

Link, N. W., Ward, J. T., & Link, B. G. (2020). Getting people with serious mental illnesses on track: Insights from the health-based model of desistance. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*, *62*(3), 71-95.

Link, N. W., Ward, J. T., & Stansfield, R. (2019). Consequences of mental and physical health for reentry and recidivism: Toward a health-based model of desistance. *Criminology*, *57*(3), 544-573.

Listwan, S. J., Hartman, J. L., & LaCourse, A. (2018). Impact of the MeckFUSE Pilot Project: Recidivism among the chronically homeless. *Justice Evaluation Journal*, 1(1), 96-108.

Lockwood, S. K., Nally, J. M., & Ho, T. (2016). Race, education, employment, and recidivism among offenders in the United States: An exploration of complex issues in the Indianapolis metropolitan area. *International Journal of Criminal Justice Sciences*, 11(1).

Loket.nl. (2023). Salarisadministratie. *Wat is het modaal salaris?* Geraadpleegd op 10 oktober 2023 van <https://www.loket.nl/kb/wat-is-het-modaal-salaris/>

Makarios, M., Steiner, B., & Travis III, L. F. (2010). Examining the predictors of recidivism among men and women released from prison in Ohio. *Criminal Justice and Behavior*, 37(12), 1377-1391.

Martire, K. (2010). An examination of the implications of financial strain for forensic psychology. *Journal of Forensic Psychology Practice*, 10(3), 159-176.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. (2023). Volkshuisvesting Nederland. *Het statistische woningtekort nader uitgelegd*. Geraadpleegd op 28 september 2023 van <https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/berekening-woningbouwopgave>

Minor, D., Persico, N., & Weiss, D. M. (2018). Criminal background and job performance. *IZA Journal of Labor Policy*, 7(1), 1-49.

Mitchell, J. N., Clark, C., & Guenther, C. C. (2017). The impact of criminal justice involvement and housing outcomes among homeless persons with co-occurring disorders. *Community Mental Health Journal*, 53, 901-904.

Moore, K., Stuewig, J., & Tangney, J. (2013). Jail inmates' perceived and anticipated stigma: Implications for post-release functioning. *Self and Identity*, 12(5), 527-547.

Mullainathan, S. & Shafir, E. (2013). *Scarcity: Why having too little means so much*. Henry Holt.

Németh, A., Linnenbank, J.H.M., Roeland, M., Visser, A., Duijnste, D., Stegink, M. & Van den Heuvel, S. (2022). De waarde van reclasseren in Nederland. *Eerste raming van maatschappelijke baten rond cliënten van de reclassering*. Deventer: Hogeschool Saxion.

Nguyen, H., Loughran, T. A., Morselli, C. & Ouellet, F. (2022). Offending frequency and responses to illegal monetary incentives. *Journal of Quantitative Criminology*, 38(2022), 239-265.

Nilsson, A. (2003). Living conditions, social exclusion and recidivism among prison inmates. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 4(1), 57-83.

NPO Kennis. (2023). *Waarom moet je zo lang wachten op een sociale huurwoning?* Geraadpleegd op 28 september 2023 van <https://npokennis.nl/story/125/waarom-moet-je-zo-lang-wachten-op-een-sociale-huurwoning>

O'Leary, C. (2013). The role of stable accommodation in reducing recidivism: what does the evidence tell us? *Safer Communities*, 12(1), 5-12.

Olesen, A. (2016). Debt as a criminal risk factor in Denmark. *Oñati socio-legal series*, 6(3).

Pleggenkuhle, B. (2018). The financial cost of a criminal conviction. Context and consequences. *Criminal Justice and Behavior*, 45(1), 121-145.

Pogrebin, M., West-Smith, M., Walker, A., & Unnithan, N. P. (2014). Employment isn't enough: Financial obstacles experienced by ex-prisoners during the reentry process. *Criminal Justice Review*, 39(4), 394-410.

Rekker, R., Pardini, D., Keijsers, L., Branje, S., Loeber, R., & Meeus, W. (2015). Moving in and out of poverty: The within-individual association between socioeconomic status and juvenile delinquency. *PLoS one*, 10(11), e0136461.

Roeland, M.M., Visser, A. & Németh, A.A. (2021). Poverty, unemployment and financial insecurity amongst clients of the Dutch probation services and the influence of probation on employment and personal income. *Der pädagogische Blick*, 29(3), 167-178.

Sampson, R. J., & Laub, J. H. (2017). A general age-graded theory of crime: Lessons learned and the future of life-course criminology. In *Integrated developmental and life-course theories of offending* (pp. 165-182). Routledge.

Sariaslan, A., Långström, N., D'Onofrio, B., Hallqvist, J., Franck, J., & Lichtenstein, P. (2013). The impact of neighbourhood deprivation on adolescent violent criminality and substance misuse: a longitudinal, quasi-experimental study of the total Swedish population. *International Journal of Epidemiology*, 42(4), 1057-1066.

Schonewille, G. & Crijnen, C. (2019). Financiële problemen 2018. *Geldzaken in de praktijk 2018-2019 deel 1*. Utrecht: Nibud.

Selbin, J., McCrary, J., & Epstein, J. (2018). Unmarked? Criminal record clearing and employment outcomes. *The Journal of Criminal Law and Criminology (1973-)*, 108(1), 1-72.

Shulman, E. P., Steinberg, L. D., & Piquero, A. R. (2013). The age-crime curve in adolescence and early adulthood is not due to age differences in economic status. *Journal of Youth and Adolescence*, 42, 848-860.

Skardhamar, T., & Savolainen, J. (2014). Changes in criminal offending around the time of job entry: A study of employment and desistance. *Criminology*, 52(2), 263-291.

Smit, M. (2019). Wanneer rondkomen niet vanzelfsprekend is. Utrecht: Divosa.

Spruit, A., van der Put, C., Gubbels, J., & Bindels, A. (2017). Age differences in the severity, impact and relative importance of dynamic risk factors for recidivism. *Journal of Criminal Justice*, 50, 69-77.

Steiner, B., Makarios, M. D., & Travis III, L. F. (2015). Examining the effects of residential situations and residential mobility on offender recidivism. *Crime & Delinquency*, 61(3), 375-401.

Talbot, E. C., Völlm, B., & Khalifa, N. (2017). Effectiveness of work skills programmes for offenders with mental disorders: a systematic review. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 27(1), 40-58.

Tripodi, S. J., Kim, J. S., & Bender, K. (2010). Is employment associated with reduced recidivism? The complex relationship between employment and crime. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 54(5), 706-720.

Tschopp, M. K., Perkins, D. V., Wood, H., Leczycki, A., & Oyer, L. (2011). Employment considerations for individuals with psychiatric disabilities and criminal histories: Consumer perspectives. *Journal of Vocational Rehabilitation*, 35(2), 129-141.

Van Beek, G., De Vogel, V., & Van de Mheen, D. (2020). Financiën: een risicofactor voor delictgedrag?. *Proces: Tijdschrift voor strafrechtspiegeling*, 2(99), 136.

Van Beek, G., De Vogel, V., & Van de Mheen, D. (2021). The relationship between debt and crime: A systematic and scoping review. *European Journal of Probation*, 13(1), 41-71.

Van Beek, G., De Vogel, V., & Van de Mheen, D. (2022). How to assist probationers with debt problems during supervision? A qualitative study into the experiences of both probation officers and clients. *Crime & Delinquency*, 68(6-7), 1069-1092.

Vikman, K. (2019). *Destined to fail? Psychopathy and intelligence as predictors of unemployment among juvenile offenders*. Helsinki: Universiteit van Helsinki.

Visser, A., Roeland, M., Stegink, M., Linnenbank, J.H.M. & Németh, A. (2022). *Typologie reclassenten. Ten behoeve van een MKBA*. Deventer: Hogeschool Saxion.

Vrooman, C., Gijsberts, M. & Boelhouwer, J. (2014). *Verschil in Nederland. Sociaal en cultureel rapport 2014*. Den Haag: SCP.

Vroomen, C., Josten, E., Hoff, S., Putman, L. & Wildeboer Schut, J.M. (2018). *Als werk weinig opbrengt. Werkende armen in vijf Europese landen en twintig Nederlandse gemeenten*. Den Haag: SCP.

Wensveen, M. (2020). *Eigen haard is goud waard? Een studie naar de woonsituatie, het verhuisgedrag en recidive van (ex-)gedetineerden*. Leiden: Universiteit Leiden.

Wikoff, N., Linhorst, D. M., & Morani, N. (2012). Recidivism among participants of a reentry program for prisoners released without supervision. *Social Work Research*, 36(4), 289-299.

Williams, R. J., Royston, J., & Hagen, B. F. (2005). Gambling and problem gambling within forensic populations: A review of the literature. *Criminal Justice and Behavior*, 32(6), 665-689.

9 Bijlage

Alle achterliggende tabellen zijn opgenomen in de bijlage. Zie onderstaande lijst:

1. Adres op peildatum;
 - a. Briefadres
 - b. Woonadres
2. Gemiddeld aantal adreswijzigingen per jaar;
3. Gemiddelde duur adres;
4. Type woonhuis;
 - a. Koopwoning
 - b. Huurwoning zonder huurtoeslag
 - c. Huurwoning met huurtoeslag
 - d. Institutioneel wonen
5. Werk op peildatum;
6. Gemiddeld aantal wisselingen werk;
7. Gemiddelde duur werk;
8. Contract voor bepaalde of onbepaalde tijd;
9. Hoogst behaalde opleiding;
10. Opleidingsinschrijving;
11. Financiële onafhankelijkheid;
 - a. Niet financieel onafhankelijk
 - b. Wel financieel onafhankelijk
 - c. Financiële onafhankelijkheid niet van toepassing
12. Sociaal economische categorie;
 - a. Werknemer
 - b. Ontvanger bijstandsuitkering
 - c. Ontvanger uitkering sociale voorzieningen overig
 - d. Ontvanger uitkering ziekte / arbeidsongeschiktheid
 - e. Overige zonder inkomen
 - f. Overige categorieën
13. Belastbaar inkomen per persoon;
14. Belastbaar inkomen van het huishouden;
15. Vermogen van het huishouden;
16. Schulden van het huishouden.

1. Adres op peildatum
a. Briefadres

Inschrijving briefadres			T-3	T-2	T-1	T0	T1	T2
Type								
1	n	12	12	18	21	22	23	
	%	1%	1%	2%	2%	2%	3%	
2	n	37	39	41	31	39	37	
	%	5%	5%	6%	4%	5%	5%	
3	n	58	63	70	67	75	71	
	%	9%	10%	11%	10%	12%	11%	
4	n	23	27	26	27	40	24	
	%	2%	3%	2%	3%	4%	2%	
5	n	27	30	33	51	48	46	
	%	4%	5%	5%	8%	8%	7%	
6	n	48	56	57	69	54	61	
	%	6%	7%	8%	9%	7%	8%	
7	n	41	44	46	49	51	53	
	%	4%	4%	4%	5%	5%	5%	
8	n	18	24	17	21	22	24	
	%	3%	4%	3%	3%	3%	4%	
9	n	17	15	23	20	25	29	
	%	3%	3%	4%	3%	4%	5%	
10	n	29	25	31	41	29	31	
	%	2%	2%	2%	3%	2%	2%	
11	n	47	34	40	55	44	41	
	%	7%	5%	6%	8%	6%	6%	
12	n	35	39	44	56	57	51	
	%	7%	8%	9%	11%	11%	10%	
13	n	31	31	46	53	49	57	
	%	7%	7%	10%	11%	10%	12%	
14	n	44	45	50	59	47	36	
	%	11%	11%	12%	14%	12%	9%	
15	n	34	29	44	58	56	49	
	%	3%	3%	4%	5%	5%	4%	
16	n	680	725	829	1.099	1.035	963	
	%	4%	4%	4%	6%	5%	5%	
17a	n	635	694	771	838	814	779	
	%	2%	2%	3%	3%	3%	3%	
17b	n	419	439	550	756	822	736	
	%	2%	2%	3%	4%	5%	4%	
17c	n	118	125	160	182	216	213	
	%	3%	3%	3%	4%	5%	5%	
Totaal	n	2.353	2.496	2.896	3.553	3.545	3.324	
	%	3%	3%	4%	4%	4%	4%	
N totaal		81.833	81.833	81.833	81.833	81.833	81.833	
N geldig gekoppeld		75.008	75.247	75.212	76.105	76.583	76.192	
% geldig gekoppeld		91,7%	92,0%	91,9%	93,0%	93,6%	93,1%	

1. Adres op peildatum
b. Inschrijving woonadres

Inschrijving woonadres								
Type		T-3	T-2	T-1	T0	T1	T2	
1	n	833	835	829	831	839	824	
	%	94%	94%	94%	94%	95%	93%	
2	n	612	628	622	625	626	615	
	%	86%	88%	87%	87%	88%	86%	
3	n	490	474	467	440	474	499	
	%	76%	73%	72%	68%	73%	77%	
4	n	963	967	973	987	985	975	
	%	91%	91%	92%	93%	93%	92%	
5	n	535	516	502	506	533	539	
	%	84%	81%	78%	79%	83%	84%	
6	n	618	628	619	605	629	620	
	%	82%	83%	82%	80%	83%	82%	
7	n	958	945	937	955	960	943	
	%	90%	89%	88%	90%	91%	89%	
8	n	609	613	618	623	618	617	
	%	91%	91%	92%	93%	92%	92%	
9	n	528	527	514	522	524	517	
	%	91%	91%	89%	90%	91%	89%	
10	n	1.493	1.499	1.499	1.529	1.537	1.519	
	%	92%	92%	92%	94%	95%	94%	
11	n	580	589	571	580	612	604	
	%	83%	84%	82%	83%	88%	86%	
12	n	421	399	387	392	414	417	
	%	82%	78%	75%	76%	81%	81%	
13	n	364	373	335	342	359	359	
	%	77%	79%	71%	72%	76%	76%	
14	n	304	307	284	285	305	319	
	%	75%	75%	70%	70%	75%	78%	
15	n	971	974	971	989	1.019	1.023	
	%	86%	86%	86%	88%	90%	91%	
16	n	16.509	16.486	16.393	16.249	16.696	16.726	
	%	87%	87%	87%	86%	88%	89%	
17a	n	25.995	26.066	26.029	26.503	26.387	26.166	
	%	90%	91%	91%	92%	92%	91%	
17b	n	15.651	15.662	15.530	15.352	15.315	15.416	
	%	89%	89%	88%	87%	87%	87%	
17c	n	4.221	4.263	4.236	4.237	4.206	4.170	
	%	90%	91%	90%	90%	90%	89%	
Totaal	n	72.655	72.751	72.316	72.552	73.038	72.868	
	%	89%	89%	88%	89%	89%	89%	
N totaal		81.833	81.833	81.833	81.833	81.833	81.833	
N geldig gekoppeld		75.008	75.247	75.212	76.105	76.583	76.192	
% geldig gekoppeld		91,7%	92,0%	91,9%	93,0%	93,6%	93,1%	

2. Gemiddeld aantal adreswijzigingen per jaar

Gemiddeld aantal adreswijzigingen							
Type		Jaar min 3	Jaar min 2	Jaar min 1	Jaar plus 1	Jaar plus 2	Jaar plus 3
1	Gemiddelde	1,28	1,23	1,28	1,43	1,29	1,34
	Std. Deviatie	0,58	0,46	0,56	0,66	0,62	0,64
	n	144	151	210	232	192	169
2	Gemiddelde	1,52	1,51	1,50	1,54	1,44	1,48
	Std. Deviatie	0,88	0,81	0,78	0,77	0,67	0,76
	n	268	259	291	333	287	257
3	Gemiddelde	1,62	1,59	1,58	1,69	1,55	1,56
	Std. Deviatie	0,87	0,84	0,83	0,90	0,74	0,78
	n	291	272	321	352	367	327
4	Gemiddelde	1,23	1,22	1,37	1,41	1,30	1,27
	Std. Deviatie	0,48	0,50	0,67	0,70	0,61	0,53
	n	249	276	331	385	313	250
5	Gemiddelde	1,45	1,47	1,41	1,61	1,42	1,46
	Std. Deviatie	0,77	0,76	0,71	0,84	0,69	0,75
	n	167	150	219	292	226	211
6	Gemiddelde	1,55	1,61	1,58	1,55	1,52	1,49
	Std. Deviatie	0,80	0,89	0,84	0,78	0,80	0,77
	n	267	279	320	359	339	330
7	Gemiddelde	1,34	1,38	1,42	1,48	1,36	1,34
	Std. Deviatie	0,56	0,68	0,73	0,79	0,66	0,64
	n	288	313	349	399	322	305
8	Gemiddelde	1,36	1,32	1,39	1,41	1,41	1,29
	Std. Deviatie	0,72	0,65	0,72	0,68	0,71	0,54
	n	183	203	244	269	227	225
9	Gemiddelde	1,26	1,46	1,42	1,42	1,36	1,34
	Std. Deviatie	0,63	0,73	0,76	0,67	0,65	0,64
	n	123	136	155	200	176	170
10	Gemiddelde	1,28	1,23	1,32	1,39	1,25	1,20
	Std. Deviatie	0,60	0,60	0,58	0,68	0,58	0,49
	n	268	296	383	438	327	303
11	Gemiddelde	1,43	1,43	1,57	1,55	1,41	1,37
	Std. Deviatie	0,70	0,70	0,78	0,74	0,77	0,72
	n	263	259	288	335	285	269
12	Gemiddelde	1,38	1,37	1,60	1,63	1,53	1,45
	Std. Deviatie	0,72	0,65	0,86	0,81	0,78	0,71
	n	172	198	223	284	238	221
13	Gemiddelde	1,60	1,60	1,62	1,65	1,62	1,53
	Std. Deviatie	0,81	0,81	0,83	0,82	0,83	0,82
	n	191	211	212	277	252	226
14	Gemiddelde	1,46	1,57	1,55	1,67	1,65	1,42
	Std. Deviatie	0,73	0,84	0,79	0,81	0,83	0,70
	n	160	176	201	227	206	193
15	Gemiddelde	1,37	1,26	1,37	1,49	1,29	1,29
	Std. Deviatie	0,71	0,56	0,69	0,74	0,63	0,62
	n	230	291	357	441	333	277
16	Gemiddelde	1,37	1,38	1,41	1,47	1,37	1,35
	Std. Deviatie	0,71	0,68	0,70	0,74	0,68	0,67
	n	4.788	5.061	5.952	6.750	5.871	5.257
17a	Gemiddelde	1,29	1,28	1,28	1,26	1,21	1,20
	Std. Deviatie	0,61	0,59	0,58	0,55	0,50	0,49
	n	6.066	6.377	6.623	5.773	5.498	5.365
17b	Gemiddelde	1,34	1,34	1,34	1,40	1,32	1,30
	Std. Deviatie	0,65	0,66	0,65	0,69	0,63	0,62
	n	3.593	3.875	4.204	4.959	4.490	4.117
17c	Gemiddelde	1,31	1,37	1,35	1,35	1,32	1,31
	Std. Deviatie	0,64	0,69	0,65	0,65	0,65	0,62
	n	1.112	1.104	1.263	1.224	1.119	1.111
totaal	Gemiddelde	1,34	1,35	1,36	1,41	1,33	1,31
	Std. Deviatie	0,67	0,66	0,67	0,70	0,64	0,62
N totaal		81.833	81.833	81.833	81.833	81.833	81.833
N geldig gekoppeld		18.823	19.887	22.146	23.529	21.068	19.583
% geldig gekoppeld		23,0%	24,3%	27,1%	28,8%	25,7%	23,9%

3. Gemiddelde duur in jaren van de adressen

Gemiddelde duur van alle adressen, in jaren							
Type		Jaar min 3	Jaar min 2	Jaar min 1	Jaar plus 1	Jaar plus 2	Jaar plus 3
1	Gemiddelde	16,47	17,02	16,26	15,98	17,93	19,53
	Std. Deviatie	17,64	17,96	18,10	18,31	18,83	18,94
	n	1.051	1.052	1.149	1.228	1.126	1.096
2	Gemiddelde	5,05	5,34	5,32	5,42	6,49	7,40
	Std. Deviatie	9,09	9,76	10,16	10,64	11,87	12,71
	n	1.128	1.102	1.163	1.258	1.139	1.103
3	Gemiddelde	2,28	2,06	1,94	1,93	2,70	3,45
	Std. Deviatie	4,18	4,02	4,34	5,05	7,04	8,33
	n	1.117	1.079	1.168	1.316	1.238	1.170
4	Gemiddelde	9,76	9,65	9,09	9,65	11,48	13,71
	Std. Deviatie	13,33	13,63	13,75	14,36	15,43	16,22
	n	1.350	1.379	1.522	1.613	1.459	1.358
5	Gemiddelde	6,99	7,05	6,44	6,07	8,35	9,75
	Std. Deviatie	11,10	11,48	11,46	11,68	13,65	14,46
	n	852	836	956	1.140	961	948
6	Gemiddelde	4,96	4,87	4,63	4,95	5,67	6,62
	Std. Deviatie	9,07	9,43	9,58	10,35	11,28	12,26
	n	1.167	1.211	1.288	1.353	1.288	1.256
7	Gemiddelde	8,94	8,68	8,58	8,59	10,44	11,86
	Std. Deviatie	13,02	13,18	13,53	13,78	15,01	15,72
	n	1.427	1.477	1.565	1.681	1.489	1.457
8	Gemiddelde	7,77	7,77	7,41	7,50	8,43	9,97
	Std. Deviatie	12,04	12,28	12,32	12,78	13,73	14,70
	n	918	930	1.010	1.060	998	965
9	Gemiddelde	11,85	11,16	10,87	10,61	11,91	12,93
	Std. Deviatie	15,27	15,28	15,47	15,60	16,41	16,92
	n	717	766	800	869	818	799
10	Gemiddelde	15,82	15,84	14,92	15,45	17,92	19,84
	Std. Deviatie	17,76	18,03	18,04	18,30	18,82	18,86
	n	1.917	1.946	2.144	2.238	2.012	1.950
11	Gemiddelde	4,79	4,55	4,29	4,75	6,18	7,77
	Std. Deviatie	8,71	8,82	9,01	9,89	11,46	12,91
	n	1.060	1.053	1.174	1.248	1.107	1.061
12	Gemiddelde	4,95	4,85	4,05	3,95	5,37	7,36
	Std. Deviatie	9,07	9,50	9,14	9,33	11,18	12,92
	n	727	768	874	1.006	872	836
13	Gemiddelde	2,79	2,74	2,51	2,25	3,22	4,18
	Std. Deviatie	5,82	6,22	6,17	6,21	8,13	9,43
	n	784	812	833	982	903	832
14	Gemiddelde	3,53	3,09	2,68	2,73	3,42	4,95
	Std. Deviatie	7,04	6,82	6,51	7,06	8,38	10,38
	n	639	672	719	812	749	691
15	Gemiddelde	10,04	10,09	9,33	9,73	12,74	15,15
	Std. Deviatie	14,00	14,33	14,41	14,96	16,39	16,97
	n	1.391	1.449	1.644	1.805	1.545	1.450
16	Gemiddelde	9,57	9,64	9,42	9,56	11,30	13,04
	Std. Deviatie	14,33	14,64	14,80	15,13	16,14	16,83
	n	25.001	25.558	27.321	29.227	26.804	25.628
17a	Gemiddelde	13,51	14,00	14,65	16,01	17,51	19,11
	Std. Deviatie	16,75	17,08	17,40	17,83	18,09	18,18
	n	35.784	36.276	36.904	35.567	34.650	34.313
17b	Gemiddelde	12,75	12,87	12,99	13,07	14,61	16,46
	Std. Deviatie	16,40	16,66	16,92	17,12	17,75	18,09
	n	21.798	22.220	22.832	24.295	23.025	22.295
17c	Gemiddelde	11,93	12,19	12,44	13,27	14,50	15,89
	Std. Deviatie	15,77	16,10	16,36	16,85	17,31	17,62
	n	6.077	6.142	6.382	6.325	6.122	6.055
totaal	Gemiddelde	11,53	11,74	11,81	12,23	13,89	15,60
	Std. Deviatie	15,68	16,00	16,26	16,62	17,29	17,69
N totaal		81.833	81.833	81.833	81.833	81.833	81.833
Totaal adreswijzigingen		104.905	106.728	111.448	115.023	108.305	105.263

4. Type woonhuis
a. Koopwoning

Koopwoning			T-3	T-2	T-1	T0	T1	T2	T3
Type									
1	n	291	292	273	247	230	223	218	
	%	33%	33%	31%	28%	26%	25%	25%	
2	n	59	55	50	55	45	39	38	
	%	9%	8%	7%	8%	7%	6%	6%	
3	n	37	25	15	21	19	18	21	
	%	6%	4%	3%	4%	3%	3%	4%	
4	n	204	188	179	172	171	165	166	
	%	20%	18%	17%	17%	17%	16%	16%	
5	n	87	81	62	47	40	33	35	
	%	14%	13%	10%	7%	6%	5%	6%	
6	n	77	69	52	40	38	30	38	
	%	11%	10%	7%	6%	5%	4%	5%	
7	n	172	153	138	113	101	96	94	
	%	17%	15%	13%	11%	10%	9%	9%	
8	n	102	94	83	78	80	76	74	
	%	16%	15%	13%	12%	13%	12%	12%	
9	n	95	84	84	78	69	58	58	
	%	17%	15%	15%	14%	13%	11%	11%	
10	n	638	621	603	590	575	562	561	
	%	40%	39%	37%	37%	36%	35%	35%	
11	n	51	40	45	38	39	38	37	
	%	8%	6%	7%	6%	6%	6%	6%	
12	n	45	45	45	31	32	20	20	
	%	9%	9%	9%	6%	6%	4%	4%	
13	n	18	20	11	10	10	15	10	
	%	4%	5%	3%	2%	2%	3%	2%	
14	n	27	20	18	10	10	14	22	
	%	7%	5%	5%	3%	3%	4%	6%	
15	n	235	209	189	175	158	142	134	
	%	21%	18%	17%	15%	14%	13%	12%	
16	n	3.467	3265	3016	2814	2571	2429	2368	
	%	19%	18%	17%	16%	14%	14%	13%	
17a	n	7548	7310	7050	6871	6717	6658	6611	
	%	26%	25%	24%	24%	23%	23%	23%	
17b	n	4.471	4.330	4.144	3.927	3.778	3.693	3.641	
	%	25%	24%	23%	22%	21%	20%	20%	
17c	n	1.098	1.060	1.031	998	946	924	894	
	%	23%	22%	22%	21%	20%	20%	19%	
Totaal	n	18.722	17.961	17.088	16.314	15.629	15.233	15.040	
	%	23%	22%	21%	20%	19%	19%	19%	
N totaal		81.105	81.105	81.105	81.105	81.105	81.105	81.105	
N geldig gekoppeld		79.985	79.985	79.985	79.985	79.985	79.985	79.985	
% geldig gekoppeld		98,6%	98,6%	98,6%	98,6%	98,6%	98,6%	98,6%	

b. Huurwoning zonder huurtoeslag

Huurwoning zonder huurtoeslag		T-3	T-2	T-1	T0	T1	T2	T3
Type								
1	n	247	218	201	248	252	258	264
	%	28%	25%	23%	28%	28%	29%	30%
2	n	179	182	185	207	202	204	187
	%	26%	27%	27%	31%	30%	30%	28%
3	n	144	143	160	159	174	172	149
	%	24%	24%	27%	27%	29%	29%	25%
4	n	302	300	324	356	385	393	383
	%	29%	29%	31%	34%	37%	38%	37%
5	n	185	164	159	202	205	199	194
	%	29%	26%	25%	32%	33%	32%	31%
6	n	205	199	202	219	218	215	184
	%	29%	28%	28%	31%	31%	30%	26%
7	n	280	257	256	318	311	300	291
	%	27%	25%	25%	31%	30%	29%	28%
8	n	162	169	175	200	220	224	209
	%	25%	26%	27%	31%	34%	35%	33%
9	n	140	152	138	147	157	169	164
	%	25%	28%	25%	27%	28%	31%	30%
10	n	449	437	407	507	522	559	516
	%	28%	27%	25%	31%	32%	35%	32%
11	n	154	161	159	201	201	193	176
	%	24%	25%	24%	31%	31%	30%	27%
12	n	141	127	118	152	140	152	135
	%	28%	26%	24%	31%	28%	31%	27%
13	n	129	123	120	142	130	115	106
	%	30%	28%	27%	32%	30%	26%	24%
14	n	108	100	93	119	109	102	102
	%	28%	26%	24%	31%	29%	27%	27%
15	n	333	306	287	335	352	366	368
	%	29%	27%	25%	30%	31%	32%	33%
16	n	4.950	4967	4783	5236	5371	5341	5180
	%	28%	28%	27%	29%	30%	30%	29%
17a	n	8493	8447	8654	9252	9363	9466	9187
	%	29%	29%	30%	32%	32%	33%	32%
17b	n	4.724	4.833	4.926	4.894	5.161	5.309	4.967
	%	26%	27%	27%	27%	29%	29%	28%
17c	n	1.285	1.315	1.337	1.398	1.413	1.430	1.312
	%	27%	28%	28%	30%	30%	30%	28%
Totaal	n	22.610	22.600	22.684	24.292	24.886	25.167	24.074
	%	28%	28%	28%	30%	31%	31%	30%
N totaal		81.105	81.105	81.105	81.105	81.105	81.105	81.105
N geldig gekoppeld		79.985	79.985	79.985	79.985	79.985	79.985	79.985
% geldig gekoppeld		98,6%	98,6%	98,6%	98,6%	98,6%	98,6%	98,6%

c. Huurwoning met huurtoeslag

Huurwoning met huurtoeslag		T-3	T-2	T-1	T0	T1	T2	T3
Type								
1	n	224	247	266	269	286	278	278
	%	25%	28%	30%	30%	32%	31%	31%
2	n	205	214	217	216	224	225	231
	%	30%	32%	32%	32%	33%	33%	34%
3	n	174	168	137	122	139	144	165
	%	29%	28%	23%	21%	23%	24%	28%
4	n	280	290	282	349	341	337	350
	%	27%	28%	27%	34%	33%	33%	34%
5	n	220	229	209	215	239	239	249
	%	35%	36%	33%	34%	38%	38%	40%
6	n	239	252	249	225	234	242	270
	%	33%	35%	35%	32%	33%	34%	38%
7	n	393	412	410	429	452	439	446
	%	38%	40%	39%	41%	44%	42%	43%
8	n	194	198	203	201	207	219	226
	%	30%	31%	32%	32%	32%	34%	35%
9	n	210	216	206	211	206	206	208
	%	38%	39%	37%	38%	37%	37%	38%
10	n	308	332	346	379	382	357	374
	%	19%	21%	21%	24%	24%	22%	23%
11	n	202	206	194	241	246	253	256
	%	31%	32%	30%	37%	38%	39%	39%
12	n	165	168	145	155	180	198	215
	%	33%	34%	29%	31%	36%	40%	43%
13	n	105	100	85	88	91	99	104
	%	24%	23%	19%	20%	21%	23%	24%
14	n	112	113	90	72	93	91	100
	%	29%	30%	24%	19%	24%	24%	26%
15	n	350	379	369	452	452	463	456
	%	31%	33%	33%	40%	40%	41%	40%
16	n	5.594	5809	5928	6040	6310	6551	6680
	%	31%	32%	33%	34%	35%	37%	37%
17a	n	9100	9531	9829	9718	9564	9301	9575
	%	31%	33%	34%	34%	33%	32%	33%
17b	n	5.302	5.363	5.301	4.942	4.995	5.029	5.431
	%	29%	30%	29%	27%	28%	28%	30%
17c	n	1.597	1.645	1.658	1.656	1.629	1.603	1.690
	%	34%	35%	35%	35%	34%	34%	36%
Totaal	n	24.974	25.872	26.124	25.980	26.270	26.274	27.304
	%	31%	32%	32%	32%	32%	32%	34%
N totaal		81.105	81.105	81.105	81.105	81.105	81.105	81.105
N geldig gekoppeld		79.985	79.985	79.985	79.985	79.985	79.985	79.985
% geldig gekoppeld		98,6%	98,6%	98,6%	98,6%	98,6%	98,6%	98,6%

d. Institutioneel wonen

Institutioneel wonen									
Type		T-3	T-2	T-1	T0	T1	T2	T3	
1	n	50	48	72	64	54	53	47	
	%	6%	5%	8%	7%	6%	6%	5%	
2	n	150	146	142	131	134	134	124	
	%	22%	22%	21%	19%	20%	20%	18%	
3	n	123	133	155	192	169	173	167	
	%	21%	22%	26%	32%	29%	29%	28%	
4	n	144	165	172	90	66	59	58	
	%	14%	16%	17%	9%	6%	6%	6%	
5	n	40	46	89	100	82	88	77	
	%	6%	7%	14%	16%	13%	14%	12%	
6	n	96	104	121	163	140	140	138	
	%	13%	15%	17%	23%	20%	20%	19%	
7	n	85	100	131	101	83	96	104	
	%	8%	10%	13%	10%	8%	9%	10%	
8	n	116	118	125	117	84	71	73	
	%	18%	18%	20%	18%	13%	11%	11%	
9	n	46	47	68	76	68	69	70	
	%	8%	9%	12%	14%	12%	13%	13%	
10	n	91	100	143	63	36	36	45	
	%	6%	6%	9%	4%	2%	2%	3%	
11	n	150	162	164	122	104	99	106	
	%	23%	25%	25%	19%	16%	15%	16%	
12	n	61	64	98	105	95	80	62	
	%	12%	13%	20%	21%	19%	16%	12%	
13	n	99	111	123	131	137	143	154	
	%	23%	25%	28%	30%	31%	33%	35%	
14	n	74	76	112	129	111	110	93	
	%	19%	20%	29%	34%	29%	29%	24%	
15	n	63	79	144	98	82	65	62	
	%	6%	7%	13%	9%	7%	6%	5%	
16	n	1.648	1724	2155	2242	2066	1927	1884	
	%	9%	10%	12%	13%	12%	11%	11%	
17a	n	715	699	702	773	794	844	885	
	%	2%	2%	2%	3%	3%	3%	3%	
17b	n	1.146	1.164	1.361	2.026	1.916	1.846	1.785	
	%	6%	6%	8%	11%	11%	10%	10%	
17c	n	240	228	240	268	291	314	366	
	%	5%	5%	5%	6%	6%	7%	8%	
Totaal	n	5.137	5.314	6.317	6.991	6.512	6.347	6.300	
	%	6%	7%	8%	9%	8%	8%	8%	
N totaal		81.105	81.105	81.105	81.105	81.105	81.105	81.105	
N geldig gekoppeld		79.985	79.985	79.985	79.985	79.985	79.985	79.985	
% geldig gekoppeld		98,6%	98,6%	98,6%	98,6%	98,6%	98,6%	98,6%	

5. Werk op peildatum

Baan op peildatum			T-3	T-2	T-1	T0	T1	T2
Type								
1	n		359	318	309	274	300	315
	%		41%	36%	35%	31%	34%	36%
2	n		100	76	56	50	78	81
	%		14%	11%	8%	7%	11%	11%
3	n		53	53	32	18	42	61
	%		8%	8%	5%	3%	6%	9%
4	n		347	317	316	312	376	379
	%		33%	30%	30%	29%	35%	36%
5	n		155	117	80	54	89	127
	%		24%	18%	13%	8%	14%	20%
6	n		112	88	76	32	79	80
	%		15%	12%	10%	4%	10%	11%
7	n		256	211	178	153	194	234
	%		24%	20%	17%	14%	18%	22%
8	n		153	150	135	130	153	168
	%		23%	22%	20%	19%	23%	25%
9	n		117	95	82	56	69	83
	%		20%	16%	14%	10%	12%	14%
10	n		730	720	657	607	743	743
	%		45%	44%	41%	37%	46%	46%
11	n		108	87	90	77	121	126
	%		15%	12%	13%	11%	17%	18%
12	n		96	73	58	33	59	84
	%		19%	14%	11%	6%	12%	16%
13	n		28	23	20	12	23	21
	%		6%	5%	4%	3%	5%	4%
14	n		54	33	19	11	25	31
	%		13%	8%	5%	3%	6%	8%
15	n		359	315	254	181	308	367
	%		32%	28%	23%	16%	27%	33%
16	n		5.335	4.836	4.252	3.711	4.332	4.709
	%		28%	26%	23%	20%	23%	25%
17a	n		10.701	10.263	10.133	10.257	10.946	11.252
	%		37%	36%	35%	36%	38%	39%
17b	n		5.375	5.264	5.110	4.635	5.131	5.426
	%		30%	30%	29%	26%	29%	31%
17c	n		1.532	1.424	1.421	1.343	1.426	1.519
	%		33%	30%	30%	29%	30%	32%
Totaal	n		25.970	24.463	23.278	21.946	24.494	25.806
	%		32%	30%	28%	27%	30%	32%
N totaal			81.105	81.105	81.105	81.105	81.105	81.105
N geldig gekoppeld			25.970	24.463	23.278	21.946	24.494	25.806
% geldig gekoppeld			32,0%	30,2%	28,7%	27,1%	30,2%	31,8%

6. Gemiddeld aantal nieuwe contracten per jaar

Gemiddeld aantal nieuwe contracten							
Type		Jaar min 3	Jaar min 2	Jaar min 1	Jaar plus 1	Jaar plus 2	Jaar plus 3
1	Gemiddelde	1,52	1,58	1,52	1,74	1,53	1,62
	Std. Deviatie	0,89	1,02	0,93	1,12	0,91	1,02
	n	189	212	183	265	234	211
2	Gemiddelde	1,45	1,69	1,70	1,63	1,64	1,78
	Std. Deviatie	0,97	0,95	1,15	0,95	1,04	1,13
	n	107	88	77	119	121	131
3	Gemiddelde	1,40	1,44	1,35	1,72	1,55	1,94
	Std. Deviatie	0,83	0,78	0,77	1,05	0,90	1,37
	n	77	68	57	76	95	111
4	Gemiddelde	1,58	1,59	1,73	1,78	1,78	1,69
	Std. Deviatie	0,96	0,96	1,10	1,04	1,15	1,14
	n	301	275	292	360	340	320
5	Gemiddelde	1,54	1,65	1,68	1,70	1,50	1,69
	Std. Deviatie	0,89	1,05	1,16	1,26	0,88	1,02
	n	127	98	87	129	152	144
6	Gemiddelde	1,63	1,54	1,41	1,61	1,73	1,95
	Std. Deviatie	0,95	1,06	0,87	1,13	1,08	1,35
	n	143	121	92	127	133	156
7	Gemiddelde	1,63	1,55	1,69	1,59	1,72	1,77
	Std. Deviatie	0,99	0,91	1,10	0,92	1,05	1,08
	n	240	234	197	259	269	286
8	Gemiddelde	1,58	1,60	1,66	1,62	1,78	1,79
	Std. Deviatie	0,98	0,92	1,18	1,03	1,09	1,22
	n	166	131	129	172	160	155
9	Gemiddelde	1,53	1,69	1,55	1,63	1,66	1,48
	Std. Deviatie	0,87	1,05	0,81	0,96	1,09	0,82
	n	97	85	65	101	106	88
10	Gemiddelde	1,46	1,48	1,54	1,59	1,57	1,55
	Std. Deviatie	0,80	0,80	0,99	0,89	1,00	0,95
	n	403	390	356	538	435	445
11	Gemiddelde	1,57	1,70	1,58	1,69	1,96	1,81
	Std. Deviatie	0,92	1,03	0,89	1,12	1,45	1,07
	n	134	124	135	181	173	171
12	Gemiddelde	1,48	1,54	1,56	1,85	1,72	1,73
	Std. Deviatie	0,77	0,82	1,01	1,16	1,07	1,02
	n	96	93	72	104	127	118
13	Gemiddelde	1,44	1,45	1,35	1,59	1,52	1,71
	Std. Deviatie	0,69	0,79	0,78	1,09	0,97	1,14
	n	36	33	23	44	56	49
14	Gemiddelde	1,55	1,80	1,43	1,48	1,65	1,78
	Std. Deviatie	0,72	1,33	1,07	0,81	0,95	1,17
	n	60	46	35	46	57	65
15	Gemiddelde	1,45	1,60	1,60	1,70	1,74	1,76
	Std. Deviatie	0,89	0,96	0,99	1,06	1,15	1,27
	n	271	235	230	360	353	318
16	Gemiddelde	1,55	1,57	1,57	1,67	1,68	1,68
	Std. Deviatie	0,94	0,98	0,96	1,07	1,08	1,09
	n	4.285	3.905	3.494	4.116	4.135	4.047
17a	Gemiddelde	1,53	1,60	1,66	1,68	1,67	1,64
	Std. Deviatie	0,90	0,97	1,02	1,08	1,10	1,12
	n	7.801	7.906	8.222	8.186	7.998	7.528
17b	Gemiddelde	1,50	1,56	1,63	1,69	1,70	1,66
	Std. Deviatie	0,87	0,96	1,02	1,05	1,09	1,12
	n	3.797	3.982	3.984	4.154	4.349	4.090
17c	Gemiddelde	1,55	1,56	1,65	1,75	1,74	1,67
	Std. Deviatie	0,89	0,94	1,00	1,32	1,12	1,12
	n	1.179	1.172	1.247	1.242	1.215	1.205
totaal	Gemiddelde	1,53	1,58	1,63	1,68	1,68	1,67
	Std. Deviatie	0,90	0,97	1,01	1,08	1,09	1,11
N totaal		81.105	81.105	81.105	81.105	81.105	81.105
N geldig gekoppeld		19.509	19.198	18.977	20.579	20.508	19.638
% geldig gekoppeld		24,1%	23,7%	23,4%	25,4%	25,3%	24,2%

7. Gemiddelde duur van de contracten

Gemiddelde duur van contracten, in jaren							
Type		Jaar min 3	Jaar min 2	Jaar min 1	Jaar plus 1	Jaar plus 2	Jaar plus 3
1	Gemiddelde	2,71	2,67	2,70	2,31	2,39	2,43
	Std. Deviatie	3,18	3,24	3,35	3,20	3,22	3,17
	n	679	687	638	760	703	685
2	Gemiddelde	1,09	1,11	1,14	1,04	0,95	0,94
	Std. Deviatie	1,78	1,90	2,05	1,89	1,75	1,68
	n	265	231	191	252	283	323
3	Gemiddelde	0,95	0,99	1,02	0,71	0,76	0,67
	Std. Deviatie	1,73	1,81	2,08	1,69	1,58	1,41
	n	166	155	112	153	197	281
4	Gemiddelde	1,66	1,85	1,71	1,58	1,62	1,68
	Std. Deviatie	2,43	2,59	2,56	2,43	2,40	2,37
	n	873	794	863	996	1.028	963
5	Gemiddelde	1,37	1,36	1,31	1,16	1,14	1,11
	Std. Deviatie	1,86	2,03	2,18	2,00	1,82	1,70
	n	375	301	239	283	325	382
6	Gemiddelde	0,87	0,94	0,88	0,74	0,71	0,69
	Std. Deviatie	1,33	1,44	1,53	1,42	1,28	1,18
	n	354	285	217	243	320	395
7	Gemiddelde	1,30	1,28	1,28	1,18	1,12	1,13
	Std. Deviatie	1,93	2,05	2,15	2,07	1,92	1,80
	n	687	595	525	583	683	770
8	Gemiddelde	1,51	1,74	1,75	1,61	1,49	1,46
	Std. Deviatie	2,42	2,63	2,67	2,55	2,43	2,34
	n	435	379	369	426	455	462
9	Gemiddelde	1,49	1,43	1,60	1,44	1,27	1,54
	Std. Deviatie	2,15	2,24	2,51	2,40	2,19	2,30
	n	276	247	194	228	259	221
10	Gemiddelde	2,91	2,98	3,08	2,72	2,72	2,73
	Std. Deviatie	3,29	3,34	3,48	3,34	3,27	3,21
	n	1.401	1.389	1.282	1.508	1.517	1.521
11	Gemiddelde	1,04	1,08	1,01	0,90	0,86	0,89
	Std. Deviatie	1,81	1,85	1,83	1,66	1,51	1,53
	n	327	308	318	394	476	457
12	Gemiddelde	1,09	0,97	1,00	0,75	0,77	0,82
	Std. Deviatie	1,53	1,55	1,65	1,45	1,23	1,16
	n	249	219	175	231	282	299
13	Gemiddelde	1,15	0,98	1,07	0,74	0,52	0,55
	Std. Deviatie	1,76	1,79	1,89	1,61	1,22	1,23
	n	85	73	52	82	108	107
14	Gemiddelde	1,01	0,85	0,90	0,74	0,70	0,69
	Std. Deviatie	1,41	1,50	1,74	1,50	1,30	1,22
	n	156	122	72	79	122	150
15	Gemiddelde	1,74	1,67	1,57	1,36	1,33	1,44
	Std. Deviatie	2,06	2,19	2,32	2,13	1,96	1,97
	n	802	736	646	818	970	964
16	Gemiddelde	1,84	1,94	2,05	1,95	1,90	1,91
	Std. Deviatie	2,64	2,79	2,95	2,90	2,82	2,76
	n	12.653	11.632	10.316	11.038	11.823	12.048
17a	Gemiddelde	2,25	2,24	2,20	2,20	2,22	2,26
	Std. Deviatie	2,91	2,97	2,97	2,96	2,91	2,88
	n	24.099	24.261	25.211	25.409	25.665	24.894
17b	Gemiddelde	2,40	2,30	2,21	2,16	2,03	2,02
	Std. Deviatie	3,03	3,05	3,06	3,03	2,88	2,82
	n	11.682	12.092	12.254	12.204	13.177	12.882
17c	Gemiddelde	2,05	2,07	1,99	1,91	1,93	1,92
	Std. Deviatie	2,77	2,85	2,82	2,79	2,74	2,67
	n	3.549	3.438	3.652	3.730	3.715	3.737
totaal	Gemiddelde	2,13	2,14	2,13	2,07	2,02	2,03
	Std. Deviatie	2,84	2,92	2,96	2,92	2,84	2,78
N totaal		81.105	81.105	81.105	81.105	81.105	81.105
Totaal contracten		59.113	57.944	57.326	59.417	62.108	61.541

8. Kenmerken baan
 a. Contract voor bepaalde tijd

Contract voor bepaalde tijd						
Type	T-3	T-2	T-1	T0	T1	T2
1	402	442	409	512	482	473
2	219	190	156	217	253	296
3	148	137	100	141	180	255
4	674	604	679	804	813	757
5	297	247	203	250	287	342
6	302	244	190	223	291	362
7	536	457	435	498	589	647
8	334	296	289	348	375	370
9	205	198	161	195	218	178
10	770	782	737	950	998	956
11	266	259	273	348	427	408
12	190	172	153	217	258	269
13	69	54	37	69	93	89
14	135	102	59	66	108	133
15	585	569	523	695	837	795
16	8.925	8.423	7.539	8.394	9.098	9.101
17a	16.529	17.199	18.339	18.483	18.207	16.928
17b	7.661	8.345	8.686	8.832	9.559	9.090
17c	2.488	2.519	2.767	2.838	2.780	2.713
Totaal bepaalde tijd	40.735	41.259	41.755	44.100	45.873	44.182
Alle contracten	58.433	57.322	56.702	58.812	61.467	60.868
N	35.668	34.078	32.799	33.318	34.471	34.886

b. Contract voor onbepaalde tijd

Contract voor onbepaalde tijd						
Type	T-3	T-2	T-1	T0	T1	T2
1	271	241	224	242	215	209
2	46	41	35	35	30	27
3	18	18	12	12	17	26
4	195	187	180	187	208	201
5	78	54	36	33	38	40
6	51	40	26	18	26	31
7	149	136	88	84	91	120
8	100	82	79	77	79	91
9	69	48	31	33	40	42
10	605	585	525	535	499	545
11	61	49	45	46	49	49
12	59	47	22	14	24	30
13	16	10	10	10	10	10
14	20	10	10	10	10	10
15	214	164	120	121	132	168
16	3.645	3.147	2.717	2.584	2.657	2.876
17a	7.218	6.725	6.533	6.594	7.101	7.593
17b	3.842	3.580	3.403	3.224	3.469	3.629
17c	1.041	900	863	867	910	994
Totaal onbepaalde tijd	17.698	16.063	14.947	14.712	15.594	16.686
Alle contracten	58.433	57.322	56.702	58.812	61.467	60.868
N	35.668	34.078	32.799	33.318	34.471	34.886

9. Hoogst behaald opleidingsniveau op 1 oktober van het jaar waarop de reclasseringsinzet start.

Type	Basis onderwijs	Geen startkwalificatie	Wel startkwalificatie	Onbekend	Totaal
1	40 (5%)	104 (12%)	1.55 (18%)	585 (66%)	884
2	90 (13%)	92 (13%)	80 (11%)	453 (63%)	715
3	99 (15%)	74 (11%)	60 (9%)	416 (64%)	649
4	55 (5%)	133 (13%)	1.45 (14%)	730 (69%)	1.063
5	55 (9%)	85 (13%)	91 (14%)	409 (64%)	640
6	81 (11%)	104 (14%)	79 (10%)	493 (65%)	757
7	91 (9%)	158 (15%)	1.38 (13%)	673 (63%)	1.060
8	54 (8%)	99 (15%)	83 (12%)	435 (65%)	671
9	54 (9%)	64 (11%)	81 (14%)	379 (66%)	578
10	59 (4%)	156 (10%)	3.25 (20%)	1.081 (67%)	1.621
11	59 (8%)	107 (15%)	90 (13%)	443 (63%)	699
12	47 (9%)	63 (12%)	57 (11%)	346 (67%)	513
13	65 (14%)	62 (13%)	35 (7%)	313 (66%)	475
14	48 (12%)	52 (13%)	47 (12%)	261 (64%)	408
15	74 (7%)	128 (11%)	241 (21%)	685 (61%)	1.128
16	1.284 (7%)	1.845 (10%)	2.269 (12%)	13.480 (71%)	18.878
17a	2.682 (9%)	4.451 (15%)	7.428 (26%)	14.174 (49%)	28.735
17b	2.872 (16%)	4.467 (25%)	6.320 (36%)	4.017 (23%)	17.676
17c	615 (13%)	1.016 (22%)	1.494 (32%)	1.558 (33%)	4.683
Totaal	8.424 (10%)	13.260 (16%)	19.218 (23%)	40.931 (50%)	81.833

10. Opleidingsinschrijving rondom de startdatum van de reclasseringsinzet

Type	Inschrijving	%	Totaal
1	49	6%	884
2	33	5%	715
3		0%	649
4	83	8%	1.063
5		0%	640
6	26	3%	757
7	34	3%	1.060
8	42	6%	671
9	17	3%	578
10	107	7%	1.621
11	44	6%	699
12		0%	513
13		0%	475
14		0%	408
15	46	4%	1.128
16	980	5%	18.878
17a	1445	5%	28.735
17b	1058	6%	17.676
17c	264	6%	4.683
totaal	4290	5%	81.833

11. Financiële onafhankelijkheid
a. Niet financieel onafhankelijk

Niet financieel onafhankelijk		T-3	T-2	T-1	T0	T1	T2	T3
Type								
1	n	311	349	381	407	410	382	364
	%	35%	39%	43%	46%	46%	43%	41%
2	n	314	353	385	431	418	397	378
	%	46%	52%	57%	64%	62%	59%	56%
3	n	299	288	288	276	304	298	293
	%	51%	49%	49%	47%	51%	50%	49%
4	n	393	422	438	517	517	485	486
	%	38%	41%	42%	50%	50%	47%	47%
5	n	364	379	378	380	374	343	339
	%	58%	60%	60%	60%	59%	55%	54%
6	n	393	425	437	438	429	410	400
	%	55%	60%	61%	61%	60%	57%	56%
7	n	556	597	621	686	673	606	591
	%	54%	58%	60%	66%	65%	58%	57%
8	n	277	310	331	351	371	364	336
	%	43%	49%	52%	55%	58%	57%	53%
9	n	290	320	323	335	317	314	294
	%	53%	58%	59%	61%	57%	57%	53%
10	n	467	498	530	596	558	533	491
	%	29%	31%	33%	37%	35%	33%	30%
11	n	304	327	319	393	391	384	358
	%	47%	50%	49%	60%	60%	59%	55%
12	n	264	258	261	288	293	302	294
	%	53%	52%	52%	58%	59%	61%	59%
13	n	207	215	204	215	213	211	193
	%	47%	49%	47%	49%	49%	48%	44%
14	n	205	200	177	185	187	184	190
	%	54%	52%	46%	48%	49%	48%	50%
15	n	512	563	630	687	608	578	536
	%	45%	50%	56%	61%	54%	51%	47%
16	n	7.652	8411	8869	9401	9333	9027	8663
	%	43%	47%	50%	53%	52%	51%	48%
17a	n	12860	13548	13792	14523	13767	12727	12294
	%	44%	47%	48%	50%	47%	44%	42%
17b	n	6.792	7.279	7.606	8.442	7.915	7.574	7.388
	%	38%	40%	42%	47%	44%	42%	41%
17c	n	2.112	2.316	2.413	2.670	2.498	2.285	2.177
	%	45%	49%	51%	56%	53%	48%	46%
Totaal	n	34.572	37.058	38.383	41.221	39.576	37.404	36.065
	%	43%	46%	47%	51%	49%	46%	44%
N totaal		81.105	81.105	81.105	81.105	81.105	81.105	81.105
N geldig gekoppeld		73505	73705	74086	75369	74942	74575	74055
% geldig gekoppeld		90,6%	90,9%	91,3%	92,9%	92,4%	91,9%	91,3%

b. Wel financieel onafhankelijk

Financieel onafhankelijk niet van toepassing		T-3	T-2	T-1	T0	T1	T2	T3
Type								
1	n	287	268	251	285	306	331	345
	%	32%	30%	28%	32%	35%	37%	39%
2	n	51	37	26	38	60	68	84
	%	8%	5%	4%	6%	9%	10%	12%
3	n	18	10	10	15	23	39	37
	%	3%	2%	2%	3%	4%	7%	6%
4	n	228	223	238	306	363	402	396
	%	22%	22%	23%	30%	35%	39%	38%
5	n	81	60	40	68	100	119	127
	%	13%	10%	6%	11%	16%	19%	20%
6	n	53	38	31	43	56	74	96
	%	7%	5%	4%	6%	8%	10%	13%
7	n	176	137	128	158	195	230	242
	%	17%	13%	12%	15%	19%	22%	23%
8	n	88	79	78	107	138	155	165
	%	14%	12%	12%	17%	22%	24%	26%
9	n	86	80	71	82	105	105	114
	%	16%	14%	13%	15%	19%	19%	21%
10	n	641	623	611	729	806	840	850
	%	40%	39%	38%	45%	50%	52%	53%
11	n	43	42	50	67	89	92	110
	%	7%	6%	8%	10%	14%	14%	17%
12	n	53	43	22	33	53	65	74
	%	11%	9%	4%	7%	11%	13%	15%
13	n	10	10	10	10	13	11	18
	%	2%	2%	2%	2%	3%	3%	4%
14	n	25	16	15	12	24	28	30
	%	7%	4%	4%	3%	6%	7%	8%
15	n	278	230	165	253	339	384	403
	%	25%	20%	15%	22%	30%	34%	36%
16	n	3.990	3674	3350	3814	4324	4840	5113
	%	22%	21%	19%	21%	24%	27%	29%
17a	n	8463	8698	9488	10521	11537	12223	12436
	%	29%	30%	33%	36%	40%	42%	43%
17b	n	4.595	4.567	4.556	4.845	5.507	5.895	5.975
	%	25%	25%	25%	27%	31%	33%	33%
17c	n	1.133	1.119	1.206	1.323	1.458	1.635	1.652
	%	24%	24%	25%	28%	31%	35%	35%
Totaal	n	20.299	19.956	20.340	22.709	25.496	27.536	28.267
	%	25%	25%	25%	28%	31%	34%	35%
N totaal		81.105	81.105	81.105	81.105	81.105	81.105	81.105
N geldig gekoppeld		73505	73705	74086	75369	74942	74575	74055
% geldig gekoppeld		90,6%	90,9%	91,3%	92,9%	92,4%	91,9%	91,3%

c. Financiële onafhankelijkheid niet van toepassing

Financieel onafhankelijk niet van toepassing		T-3	T-2	T-1	T0	T1	T2	T3
Type								
1	n	229	207	200	152	122	114	110
	%	26%	23%	23%	17%	14%	13%	12%
2	n	246	224	196	162	144	150	132
	%	36%	33%	29%	24%	21%	22%	20%
3	n	176	10	10	211	183	181	179
	%	30%	2%	2%	36%	31%	31%	30%
4	n	339	322	302	167	105	83	86
	%	33%	31%	29%	16%	10%	8%	8%
5	n	101	92	116	131	100	109	97
	%	16%	15%	18%	21%	16%	17%	15%
6	n	190	178	172	181	157	154	149
	%	27%	25%	24%	25%	22%	22%	21%
7	n	225	212	205	139	101	114	121
	%	22%	20%	20%	13%	10%	11%	12%
8	n	229	209	195	152	98	86	89
	%	36%	33%	31%	24%	15%	13%	14%
9	n	130	115	114	106	94	93	100
	%	24%	21%	21%	19%	17%	17%	18%
10	n	398	386	383	234	174	157	169
	%	25%	24%	24%	15%	11%	10%	10%
11	n	222	212	208	153	121	116	116
	%	34%	33%	32%	24%	19%	18%	18%
12	n	106	111	129	127	106	85	72
	%	21%	22%	26%	26%	21%	17%	14%
13	n	146	10	10	152	151	156	166
	%	33%	2%	2%	35%	35%	36%	38%
14	n	98	101	128	138	120	112	103
	%	26%	26%	34%	36%	31%	29%	27%
15	n	214	202	221	137	112	95	93
	%	19%	18%	20%	12%	10%	8%	8%
16	n	4.398	4043	3979	3440	2946	2649	2559
	%	25%	23%	22%	19%	16%	15%	14%
17a	n	5355	4553	3729	2319	1815	1964	2098
	%	18%	16%	13%	8%	6%	7%	7%
17b	n	4.707	4.250	3.974	2.887	2.775	2.752	2.753
	%	26%	24%	22%	16%	15%	15%	15%
17c	n	1.125	959	792	451	446	465	531
	%	24%	20%	17%	10%	9%	10%	11%
Totaal	n	18.634	16.691	15.363	11.439	9.870	9.635	9.723
	%	23%	21%	19%	14%	12%	12%	12%
N totaal		81.105	81.105	81.105	81.105	81.105	81.105	81.105
N geldig gekoppeld		73505	73705	74086	75369	74942	74575	74055
% geldig gekoppeld		90,6%	90,9%	91,3%	92,9%	92,4%	91,9%	91,3%

12. Sociaal economische categorie
a. Werknemer

Type		T-3	T-2	T-1	T0	T1	T2
1	n	284	254	246	228	270	268
	%	32%	29%	28%	26%	31%	30%
2	n	74	56	37	34	53	64
	%	10%	8%	5%	5%	7%	9%
3	n	47	46	25	13	36	43
	%	7%	7%	4%	2%	6%	7%
4	n	259	233	239	262	304	325
	%	24%	22%	22%	25%	29%	31%
5	n	112	89	52	42	76	98
	%	18%	14%	8%	7%	12%	15%
6	n	95	80	61	26	56	66
	%	13%	11%	8%	3%	7%	9%
7	n	211	167	145	118	159	193
	%	20%	16%	14%	11%	15%	18%
8	n	109	108	104	101	119	132
	%	16%	16%	15%	15%	18%	20%
9	n	82	73	65	51	58	80
	%	14%	13%	11%	9%	10%	14%
10	n	556	550	503	512	649	650
	%	34%	34%	31%	32%	40%	40%
11	n	86	62	79	52	87	106
	%	12%	9%	11%	7%	12%	15%
12	n	75	58	42	25	45	66
	%	15%	11%	8%	5%	9%	13%
13	n	16	17	16	10	19	16
	%	3%	4%	3%	2%	4%	3%
14	n	39	21	17	10	22	30
	%	10%	5%	4%	2%	5%	7%
15	n	273	257	196	138	256	328
	%	24%	23%	17%	12%	23%	29%
16	n	4.334	3962	3531	3029	3630	4125
	%	23%	21%	19%	16%	19%	22%
17a	n	7976	7690	7875	8430	9273	9775
	%	28%	27%	27%	29%	32%	34%
17b	n	3.849	3.820	3.879	3.670	4.279	4.651
	%	22%	22%	22%	21%	24%	26%
17c	n	1.084	1.014	1.061	1.073	1.190	1.298
	%	23%	22%	23%	23%	25%	28%
Totaal	n	19.561	18.557	18.173	17.823	20.581	22.314
	%	24%	23%	22%	22%	25%	27%
N totaal		81.833	81.833	81.833	81.833	81.833	81.833
N geldig gekoppeld		79.601	79.967	80.584	81.343	80.784	80.188
% geldig gekoppeld		97,3%	97,7%	98,5%	99,4%	98,7%	98,0%

b. Ontvanger bijstandsuitkering

Type		Sociaal economische status 'ontvanger bijstandsuitkering'					
		T-3	T-2	T-1	T0	T1	T2
1	n	96	99	114	128	170	173
	%	11%	11%	13%	14%	19%	20%
2	n	107	123	121	132	190	178
	%	15%	17%	17%	18%	27%	25%
3	n	150	159	159	117	199	187
	%	23%	24%	24%	18%	31%	29%
4	n	115	146	132	149	243	226
	%	11%	14%	12%	14%	23%	21%
5	n	164	169	190	169	271	247
	%	26%	26%	30%	26%	42%	39%
6	n	189	204	197	183	266	274
	%	25%	27%	26%	24%	35%	36%
7	n	218	248	265	278	383	364
	%	21%	23%	25%	26%	36%	34%
8	n	90	96	101	108	158	145
	%	13%	14%	15%	16%	24%	22%
9	n	124	134	140	155	198	189
	%	21%	23%	24%	27%	34%	33%
10	n	113	116	106	101	202	175
	%	7%	7%	7%	6%	12%	11%
11	n	118	119	122	136	196	197
	%	17%	17%	17%	19%	28%	28%
12	n	142	143	140	131	219	208
	%	28%	28%	27%	26%	43%	41%
13	n	113	97	97	81	125	126
	%	24%	20%	20%	17%	26%	27%
14	n	139	131	119	129	162	177
	%	34%	32%	29%	32%	40%	43%
15	n	195	203	219	247	377	348
	%	17%	18%	19%	22%	33%	31%
16	n	3.316	3618	3980	4193	5745	5596
	%	18%	19%	21%	22%	30%	30%
17a	n	4415	5021	5593	6103	6065	5725
	%	15%	17%	19%	21%	21%	20%
17b	n	2.541	2.674	2.928	2.937	3.241	3.332
	%	14%	15%	17%	17%	18%	19%
17c	n	766	876	1.009	1.106	1.128	1.108
	%	16%	19%	22%	24%	24%	24%
Totaal	n	13.111	14.376	15.732	16.583	19.538	18.975
	%	16%	18%	19%	20%	24%	23%
N totaal		81.833	81.833	81.833	81.833	81.833	81.833
N geldig gekoppeld		79.601	79.967	80.584	81.343	80.784	80.188
% geldig gekoppeld		97,3%	97,7%	98,5%	99,4%	98,7%	98,0%

c. Ontvanger uitkering sociale voorzieningen overig

Type		T-3	T-2	T-1	T0	T1	T2
1	n	43	50	50	46	59	62
	%	5%	6%	6%	5%	7%	7%
2	n	126	157	176	178	203	216
	%	18%	22%	25%	25%	28%	30%
3	n	116	120	125	124	141	143
	%	18%	18%	19%	19%	22%	22%
4	n	72	78	87	97	115	114
	%	7%	7%	8%	9%	11%	11%
5	n	36	41	46	47	51	49
	%	6%	6%	7%	7%	8%	8%
6	n	87	111	124	124	151	142
	%	11%	15%	16%	16%	20%	19%
7	n	98	119	123	140	151	154
	%	9%	11%	12%	13%	14%	15%
8	n	93	113	115	123	153	158
	%	14%	17%	17%	18%	23%	24%
9	n	54	59	65	62	76	79
	%	9%	10%	11%	11%	13%	14%
10	n	38	44	45	42	49	50
	%	2%	3%	3%	3%	3%	3%
11	n	120	133	141	154	174	174
	%	17%	19%	20%	22%	25%	25%
12	n	37	49	51	54	60	61
	%	7%	10%	10%	11%	12%	12%
13	n	92	103	100	105	124	120
	%	19%	22%	21%	22%	26%	25%
14	n	35	38	41	38	46	40
	%	9%	9%	10%	9%	11%	10%
15	n	32	40	48	53	65	61
	%	3%	4%	4%	5%	6%	5%
16	n	1.576	1.748	1.958	2.037	2.356	2.438
	%	8%	9%	10%	11%	12%	13%
17a	n	1.602	1.814	2.038	2.153	2.128	2.052
	%	6%	6%	7%	7%	7%	7%
17b	n	1.283	1.478	1.565	1.577	1.557	1.572
	%	7%	8%	9%	9%	9%	9%
17c	n	412	474	514	531	518	507
	%	9%	10%	11%	11%	11%	11%
Totaal	n	5.952	6.769	7.412	7.685	8.177	8.192
	%	7%	8%	9%	9%	10%	10%
N totaal		81.833	81.833	81.833	81.833	81.833	81.833
N geldig gekoppeld		79.601	79.967	80.584	81.343	80.784	80.188
% geldig gekoppeld		97,3%	97,7%	98,5%	99,4%	98,7%	98,0%

d. Ontvanger uitkering ziekte/arbeidsongeschiktheid

Type		T-3	T-2	T-1	T0	T1	T2
1	n	70	80	81	80	92	94
	%	8%	9%	9%	9%	10%	11%
2	n	29	30	31	31	38	41
	%	4%	4%	4%	4%	5%	6%
3	n	32	26	27	26	34	33
	%	5%	4%	4%	4%	5%	5%
4	n	48	55	58	64	79	92
	%	5%	5%	5%	6%	7%	9%
5	n	51	54	49	49	61	64
	%	8%	8%	8%	8%	10%	10%
6	n	43	52	53	55	58	53
	%	6%	7%	7%	7%	8%	7%
7	n	70	79	78	81	98	103
	%	7%	7%	7%	8%	9%	10%
8	n	42	42	40	38	53	58
	%	6%	6%	6%	6%	8%	9%
9	n	73	71	67	70	76	77
	%	13%	12%	12%	12%	13%	13%
10	n	84	88	86	92	123	120
	%	5%	5%	5%	6%	8%	7%
11	n	25	29	27	30	38	32
	%	4%	4%	4%	4%	5%	5%
12	n	29	30	31	31	33	41
	%	6%	6%	6%	6%	6%	8%
13	n	15	14	15	16	16	19
	%	3%	3%	3%	3%	3%	4%
14	n	29	29	24	29	33	37
	%	7%	7%	6%	7%	8%	9%
15	n	80	82	93	92	105	112
	%	7%	7%	8%	8%	9%	10%
16	n	1.203	1.303	1.343	1.408	1.557	1.605
	%	6%	7%	7%	7%	8%	9%
17a	n	1.566	1.676	1.716	1.788	1.921	2.007
	%	5%	6%	6%	6%	7%	7%
17b	n	1.184	1.240	1.300	1.356	1.450	1.529
	%	7%	7%	7%	8%	8%	9%
17c	n	295	321	321	336	350	366
	%	6%	7%	7%	7%	7%	8%
Totaal	n	4.968	5.301	5.440	5.672	6.215	6.483
	%	6%	6%	7%	7%	8%	8%
N totaal		81.833	81.833	81.833	81.833	81.833	81.833
N geldig gekoppeld		79.601	79.967	80.584	81.343	80.784	80.188
% geldig gekoppeld		97,3%	97,7%	98,5%	99,4%	98,7%	98,0%

e. Overige zonder inkomen

Type		T-3	T-2	T-1	T0	T1	T2
1	n	120	151	181	222	125	109
	%	14%	17%	20%	25%	14%	12%
2	n	197	198	252	270	182	172
	%	28%	28%	35%	38%	25%	24%
3	n	230	231	272	345	214	218
	%	35%	36%	42%	53%	33%	34%
4	n	240	260	318	300	145	134
	%	23%	24%	30%	28%	14%	13%
5	n	146	188	236	294	131	125
	%	23%	29%	37%	46%	20%	20%
6	n	193	205	253	322	188	185
	%	25%	27%	33%	43%	25%	24%
7	n	214	253	305	328	170	151
	%	20%	24%	29%	31%	16%	14%
8	n	150	159	186	196	112	99
	%	22%	24%	28%	29%	17%	15%
9	n	112	126	168	183	114	96
	%	19%	22%	29%	32%	20%	17%
10	n	261	297	384	419	187	193
	%	16%	18%	24%	26%	12%	12%
11	n	218	231	242	261	146	132
	%	31%	33%	35%	37%	21%	19%
12	n	132	156	190	239	125	101
	%	26%	30%	37%	47%	24%	20%
13	n	167	187	214	242	171	176
	%	35%	39%	45%	51%	36%	37%
14	n	111	141	175	190	130	110
	%	27%	35%	43%	47%	32%	27%
15	n	251	299	379	457	181	136
	%	22%	27%	34%	41%	16%	12%
16	n	3.618	3.961	4.505	5.469	3.078	2.675
	%	19%	21%	24%	29%	16%	14%
17a	n	4.444	4.624	4.624	4.249	3.612	3.419
	%	15%	16%	16%	15%	13%	12%
17b	n	2.865	3.040	3.392	4.484	3.820	3.207
	%	16%	17%	19%	25%	22%	18%
17c	n	726	752	773	827	747	690
	%	16%	16%	17%	18%	16%	15%
Totaal	n	14.395	15.459	17.049	19.297	13.578	12.128
	%	18%	19%	21%	24%	17%	15%
N totaal		81.833	81.833	81.833	81.833	81.833	81.833
N geldig gekoppeld		79.601	79.967	80.584	81.343	80.784	80.188
% geldig gekoppeld		97,3%	97,7%	98,5%	99,4%	98,7%	98,0%

f. Overige categorieën

Sociaal economische status 'overige categorieën'							
Type		T-3	T-2	T-1	T0	T1	T2
1	n	249	236	204	179	166	169
	%	28%	27%	23%	20%	19%	19%
2	n	177	148	96	67	46	37
	%	25%	21%	13%	9%	6%	5%
3	n	73	62	40	22	23	18
	%	11%	10%	6%	3%	4%	3%
4	n	311	279	222	188	173	159
	%	29%	26%	21%	18%	16%	15%
5	n	105	80	55	37	38	39
	%	16%	13%	9%	6%	6%	6%
6	n	136	96	63	45	32	32
	%	18%	13%	8%	6%	4%	4%
7	n	231	182	135	114	87	77
	%	22%	17%	13%	11%	8%	7%
8	n	180	148	122	103	74	75
	%	27%	22%	18%	15%	11%	11%
9	n	129	110	70	54	53	47
	%	22%	19%	12%	9%	9%	8%
10	n	527	494	479	445	391	405
	%	33%	30%	30%	27%	24%	25%
11	n	129	117	78	62	54	50
	%	18%	17%	11%	9%	8%	7%
12	n	83	66	48	29	26	26
	%	16%	13%	9%	6%	5%	5%
13	n	70	53	32	30	16	16
	%	15%	11%	7%	6%	3%	3%
14	n	47	38	25	20	9	9
	%	12%	9%	6%	5%	2%	2%
15	n	240	198	175	131	128	112
	%	21%	18%	16%	12%	11%	10%
16	n	4.372	3.885	3.310	2.632	2.350	2.165
	%	23%	21%	18%	14%	12%	11%
17a	n	7.976	7.291	6.447	5.776	5.252	5.087
	%	28%	25%	22%	20%	18%	18%
17b	n	5.285	4.847	4.217	3.573	3.067	2.920
	%	30%	27%	24%	20%	17%	17%
17c	n	1.294	1.175	960	795	710	653
	%	28%	25%	20%	17%	15%	14%
Totaal	n	21.614	19.505	16.778	14.283	12.695	12.096
	%	26%	24%	21%	17%	16%	15%
N totaal		81.833	81.833	81.833	81.833	81.833	81.833
N geldig gekoppeld		79.601	79.967	80.584	81.343	80.784	80.188
% geldig gekoppeld		97,3%	97,7%	98,5%	99,4%	98,7%	98,0%

